

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

**ЄДНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ В УМОВАХ 100-
РІЧЧЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ**

**Матеріали круглого столу
(17 лютого 2018 року)**

Київ 2018

Організаційний комітет:

Кузьменко О.В. - завідувач кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Пастух І.Д. - професор кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Шевченко Л.В. - ст. викладач кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

Схвалено і рекомендовано до впровадження в освітній процес рішенням кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ від (1 березня 2018 року) (протокол №15).

Організатори круглого столу не несуть відповідальності за поданий матеріал. Матеріали подано в авторській редакції.

Єдність адміністративно-правової думки в умовах 100-річчя соборності України: електронне видання матеріалів круглого столу (Київ, 18 лютого 2018 р.) – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2018. – 196 с.

«Од нині є єдина незалежна Українська Народня Республіка.

Од нині народ Український, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружніми зусиллями всіх своїх синів будувати нероздільну, самостійну Державу Українську на благо і щастя всього її трудового люду»

Універсал Директорії Української
Народної Республіки, (22 січня 1919 року)

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ
КОРУПЦІЇ**

*Кузьменко О.В., доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

Корупція як соціальне явище зародилося з виникненням у людському житті владних та грошових взаємовідносин. І так само давно люди намагаються знайти причини корупції і способи її обмеження. Фактично першу антикорупційну заповідь дав Господь через Мойсея, який записав те, що почув з неба: «Дарів не приймай, тому що дари сліпими роблять зрячих і перетворюють справу правих» [1]. Дана цитата зосереджує увагу суспільства на злі, яким є корупція і з яким необхідно боротися. Основним дієвим суб'єктом протидії даному явищу є держава, так як суспільство і кожна окрема людина може тільки обмежити її вплив та розвиток до розумних меж. Саме невизначеність держави щодо методів протидії, неможливість впливати на її зменшення, зневіра суспільства щодо діяльності держави в цьому напрямку, втрата людиною моральних постулатів приводить до соціального хаосу.

Саме тому держава на протязі останніх років активно вводить механізми запобігання корупції, шляхом запровадження антикорупційного законодавства та системи антикорупційних державних органів. Ідеться про закони України, спрямовані на протидію корупції: «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» № 1699VII; «Про Національне антикорупційне бюро України» № 1698VII; «Про запобігання корупції» № 1700VII (набрав чинності 26 квітня 2015 року); «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» № 1701VII. Крім того, Указом Президента України № 808/2014 від 14 жовтня 2014 року створено

Національну раду з питань антикорупційної політики як дорадчий орган при Президентові України, діяльність якого спрямована на повноцінне й ефективне виконання ним своїх конституційних повноважень у зазначеній сфері.

Законодавством України запроваджено систему спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції: органи прокуратури, Національна поліція України, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Нажаль, до даного переліку не включено Службу Безпеки України, хоча відповідно до ст. 2 Закону України «Про Службу безпеки України» до завдань Служби безпеки України входить попередження, виявлення, припинення та розкриття організованої злочинної діяльності та корупції у сфері управління і економіки.

Новим Законом України «Про запобігання корупції», який набрав чинності 26 квітня 2015 року, створено Національне агентство з питань запобігання корупції. Як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом агентство забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики, є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольне їй та підзвітне Кабінету Міністрів України. Громадський контроль за його діяльністю забезпечує Громадська рада при Національному агентстві, яка згідно з вимогами статті 14 вказаного закону утворюється та формується Кабінетом Міністрів України з 15 осіб за результатами конкурсу. Громадська рада заслуховує інформацію про виконання планів і завдань Національного агентства, затверджує щорічні звіти про його діяльність, надає висновки за результатами експертизи його проектів, делегує для участі в засіданнях Національного агентства свого представника з правом дорадчого голосу.

Значною перепорою на шляху протидії корупції, в діяльності Національного агентства з запобігання корупції є створення завад у її роботі, а саме: неналежна матеріально-технічної база, неуккомплектованість штату, відсутність територіальних органів управління, відсутність підтримки з боку

Кабінету Міністрів України, конфлікти з Міністерством юстиції України, затягування процесу обрання п'ятого члена Національного агентства з питань запобігання корупції тощо. Відсутність більше року п'ятого члена Національного агентства з питань запобігання корупції і рівний розподіл голосів між чотирма особами в складі Національного агентства з питань запобігання корупції призвели до фактичної паралізації органу, коли голоси розподіляються порівну і рішення не приймається. Вирішення цього питання можливе трьома шляхами: а) надання права вирішального голосу Голові Національного агентства з питань запобігання корупції при рівному розподілі голосів; б) зміна системи управління в органі через введення посади голови і двох заступників (за принципом Національного антикорупційного бюро України); в) дообрання членів. При цьому треба розуміти, що комісія, яка обирала нинішній склад, вже себе дискредитувала, а позаконкурсне призначення керівниками, навіть тимчасовими, осіб від будь-яких державних органів (як це пропонує урядовий законопроект) є недопустимим, оскільки це призведе до фактичного ручного керування Національним агентством з питань запобігання корупції.

Неодноразовими були випадки затягування процесу реєстрації нормативно-правових актів, прийнятих Національним агентством з питань запобігання корупції, що значно ускладнювало роботу агентства. Так, тривалим і складним був процес погодження тексту документа, яким регламентується порядок проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (13 лютого 2017 р. Міністерство юстиції України нарешті зареєструвало відповідне рішення Національного агентства з питань запобігання корупції «Про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 10 лютого 2017 р. №56).

Існуючий порядок повної перевірки декларацій, розроблений робочою групою при Кабінеті Міністрів України і затверджений рішенням

Національного агентства з питань запобігання корупції, не дозволяє сьогодні проводити якісну перевірку декларацій. Цей порядок має бути переглянутий та удосконалений так як він фактично перетворює е-декларації в «нульові» декларації, легалізуючи задеклароване без жодних юридичних наслідків. В той же час при перевірці декларацій Національне агентство з питань запобігання корупції повинно мати доступ до всіх державних реєстрів, необхідних для перевірки декларацій, на сьогодні даний орган такий доступ не має. Зокрема, Міністерство юстиції відмовляє в доступі до низки своїх реєстрів, аргументуючи це необхідністю внесення змін до законодавства України.

Відповідно пряма вимога закону щодо здійснення автоматизованої перевірки е-декларацій в повному обсязі не запущена. В тому сьогодні ст. 12 Закону України «Про запобігання корупції» визначає право НАЗК використовувати інформаційні бази давних державних органів, формувати відповідні запити та вживати заходи щодо притягнення до відповідальності винних осіб. Саме ця процедура визначає можливість здійснення НАЗК перевірок е-декларацій не в автоматизованому режимі і таким чином забезпечує можливість здійснення контролю за інформаційним наповненням е-декларацій до впровадження електронної системи перевірки.

Національне антикорупційне бюро України – це правоохоронний орган України, який має широкі повноваження у сфері попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів, вчинених вищими посадовими особами, а також запобігання вчиненню нових.

Національне антикорупційне бюро України було створено на підставі прийняття Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року. Такий досвід є новим для нашої країни. Подібні структури існують у США, Польщі, Франції, Сінгапурі, Ізраїлі, Індії. Завданням Національного антикорупційного бюро України є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, вчиненими вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і становлять загрозу національній безпеці.

Контроль за діяльністю Національного бюро здійснюється лише комітетом Верховної Ради України, до предмету відання якого відноситься боротьба з корупцією. Крім того, Директор Національного бюро інформує Президента України, Верховну Раду України та Кабінет Міністрів України з основних питань діяльності Національного бюро та його підрозділів про виконання покладених завдань, в т.ч. і додержання законодавства, прав і свобод громадян.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» № 198-VIII від 12 лютого 2015 року внесено зміни до Закону України «Про прокуратуру». Відповідно до вищезгаданого Закону у Генеральній прокуратурі України утворена (на правах структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції:

- 1) здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, яке здійснюється Національним антикорупційним бюро України;
- 2) підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях;
- 3) представництво інтересів громадянина або держави в суді і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

У відповідності до ст. 8 Закону України «Про прокуратуру» функцію здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України здійснює виключно Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Не дивлячись на те, що керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є одночасно і заступником Генерального прокурора України, законодавці практично вивели його із підпорядкування останньому, чим фактично створили сприятливі умови для зрощування Національним антикорупційним бюро України і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та, як наслідок, - їх повної безконтрольності.

Так, попри те, що у відповідності до ч.5 ст. 36 Кримінального

процесуального кодексу України вищестоящі прокурори мають право своєю вмотивованою постановою доручити здійснення досудового розслідування будь-якого кримінального провадження іншому органу досудового розслідування у разі його неефективності, разом з тим, ця ж норма забороняє навіть Генеральному прокурору України доручати здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, підслідних Національному антикорупційному бюро України, іншим органам досудового розслідування. Тобто, цим фактично дозволено детективам Національного антикорупційного бюро України проводити досудове розслідування по підслідним їм справах, а точніше - по будь-яким справах, які вони прийняли до свого провадження, не тільки неефективно, а й на свій розсуд, також і упереджено, з порушенням норм процесуального законодавства та прав громадян, що вступає в протиріччя із основними засадами кримінального провадження, перерахованими в ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України, у тому числі верховенства права, а відповідно і презумпції невинуватості, законності, рівності всіх перед законом і судом, забезпечення прав і свобод та особистої недоторканності тощо [2].

Абсолютно неприйнятним та таким, що суперечить взагалі самій суті прокурорського нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва, є також положення вищезазначеної статті Кримінального процесуального кодексу України і про те, що детективи Національного антикорупційного бюро України, «з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, які віднесені до його підслідності, за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України (що є абсолютно юридично не виваженим) та за погодженням із прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (тобто, будь-яким і не обов'язково її керівником) можуть також розслідувати злочини, які віднесені до підслідності слідчих інших органів». Важливим в цьому сенсі є і той факт, що ні в Законі України «Про Національне антикорупційне бюро», ні в Законі України «Про прокуратуру» немає положень, які б закріплювали конкретну

відповідальність тих же керівників Національного антикорупційного бюро України і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за недодержання вимог законодавства, в т.ч. і про захист прав і свобод громадян, чи порушення ними своїх професійних обов'язків, що теж в сукупності може сформувати у них почуття безвідповідальності [3].

Отже, слідчі державні органи не можуть користуватися повною незалежністю, що передбачає обмеження прав осіб. Незалежність таких інституцій проявляється в їх деполітизації. Яка націлена на підвищення рівня організаційної і операційної автономії, гарантованої інституційними та юридичними механізмами, спрямованими на попередження неправомірного політичного втручання. В міжнародній практиці органи протидії корупції залежать та є підзвітними певній владі, або мають конституційний статус, прирівняний статусу омбудсмена або судових органів.

Іще одним органом що протидіє корупції є Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, яке є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення й розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, та/або з управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано в кримінальному провадженні. Під активами закон розуміє кошти, майно, майнові та інші права, на які може бути накладено або накладено арешт у кримінальному провадженні або які конфісковані за рішенням суду в кримінальному провадженні. Інакше кажучи, агентство здійснюватиме діяльність із встановлення самого факту існування таких активів, а також визнавати місцезнаходження активів, на які може бути накладено арешт. Управління активами при цьому передбачає таке розпорядження активами, яке забезпечує їх збереження, економічну вартість і реалізацію відповідних активів, а також передачу їх в управління відповідно до закону та реалізацію конфіскованих у кримінальному провадженні активів[4].

Заарештовані гроші або доходи від управління повернутими активами

мають зараховуватися на депозитні рахунки агентства в державних банках або до державного бюджету України. Також законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» передбачено створення Єдиного державного реєстру активів, одержаних злочинним шляхом, що дає можливість заарештовувати активи на ранніх етапах слідства та управляти ними до конфіскації.

Аналізуючи вищезазначений закон, слід акцентувати увагу на таких основних складових його діяльності: а) виявлення, розшук активів; б) управління активами. Щодо першої складової треба зауважити, що загалом діяльність із розшуку активів має включати елементи економічної, фінансової розвідки. Тут слід виокремити фінансовий моніторинг (як один з методів фінансової розвідки) – це сукупність заходів з аналізу інформації щодо фінансових операцій, а також заходів з перевірки такої інформації відповідно до законодавства певної країни. Проте фінансова розвідка в Україні здійснюється Державною службою фінансового моніторингу України, і слід підкреслити, що фінансова та економічна розвідка не є функцією Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. У свою чергу, Державна служба фінансового моніторингу України здійснює збирання, обробку та аналіз інформації про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, та інші операції, пов'язані з відмиванням доходів[1]. Треба відзначити, що термін «розшук» традиційно відноситься до здійснення оперативно-розшукової діяльності, але ж агентство не є суб'єктом оперативно-розшукової діяльності не наділено правом здійснювати оперативно-розшукові заходи. Якщо Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів здійснюватиме розшук, то ця функція згодом потребує набагато більше штатних співробітників, ніж 100 осіб, як передбачено законом. Для виконання цієї функції потрібно програмне забезпечення, яке потребує досить великий обсяг фінансового забезпечення.

Проте це поки що не під силу державному бюджету України.

В той же час необхідно зауважити, що створення іще одного антикорупційного органу не приведе до значних змін у показниках протидії корупції: по-перше, тому що збільшення кількості антикорупційних органів приводить до дублювання повноважень та внутрішнього хаосу; по-друге, невизначеність в правовому статусі, відсутність додаткових повноважень, не чіткість повноважень оперативно-розшукового змісту; по-третє, проблема у порядку стягнення активів, тобто у винесенні обґрунтованого вироку суду в кримінальній справі. Причому, якщо стягнення планується за кордоном, потрібно, щоб вирок прийняв і визнав європейський суд за місцем стягнення. Поки що повідомлення про арешт рахунків за кордоном зустрічаються набагато частіше, ніж повідомлення про звернення на них стягнення; по-п'яте, для арешту активів за кордоном необхідне обґрунтоване клопотання зі сторони українського слідства, до того ж обґрунтоване за європейськими (нехай і з певними припущеннями), а не за українськими стандартами [\[1\]](#). Тож слідчий має дуже ретельно підходити щодо підготовки відповідних доказів до Європейського суду. Власник майна зазвичай подає у свою чергу позов на зняття арешту з його активів, при цьому наслідком може бути рішення ЄС сплатити державі, яка допустила такий прорахунок, велику компенсацію.

Нині ситуацію ускладнює й те, що Україна досі не приєдналася до Міжнародної конвенції із забезпечення доступу України до рахунків нерезидентів, не підписала та не ратифікувала відповідної угоди, яка забезпечить доступ органам влади до рахунків українських резидентів у закордонних банках. І це в умовах, коли 101 держава та практично всі офшорні юрисдикції підписали відповідну конвенцію, що дає змогу податковим органам держав-підписантів в автоматичному режимі отримувати інформацію з відповідних органів інших держав. Поряд з великою кількістю банківських установ в Україні немає єдиного реєстру банківських рахунків, що дало б змогу в разі проведення розслідування цю інформацію оперативно отримати, поки гроші «не зникли». На сьогодні такі реєстри створено й успішно працюють у

Литві, Франції та Німеччині[1].

В Україні гостро стоїть проблема міжвідомчої взаємодії – інформація на запити правоохоронних органів від інших державних органів не надходить негайно, як має бути. Тепер Національне агентство, як виходить із Закону, матиме повний доступ до всіх національних реєстрів і надаватиме необхідну інформацію з них на запити правоохоронних органів у короткий термін. Таким чином вдасться оптимізувати роботу Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Національної поліції України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро та Державної фіскальної служби. Агентство співробітничатиме з ARO/AMO(органи з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів) інших держав, що дасть можливість встановлювати наявність отриманого незаконним шляхом майна українських громадян на їхній території[1].

Підводячи підсумок викладеному, вважаємо, що існуючи прогалини щодо протидії корупції можливо усунути поступовим запровадженням якісних реформ, вихованням антикорупційної культури суспільства, усуненням прогалин законодавства, але народ не повинен бути бездієвим, він повинний усвідомлювати свою власну роль у протидії цьому явищу. Його участь необхідна, тому що існує безліч ролей, які суспільство може відіграти більш ефективно, ніж будь-який інший інститут.

Поряд з цим необхідно формування механізму стримування і противаг, підконтрольності (відповідальності) державної влади перед суспільством, прозорість процесу прийняття основних державних рішень (у т.ч. кадрових).

Підвищення ефективності управління через: обґрунтовані критерії для визначення оптимальної структури і чисельності органів виконавчої влади, оскільки за змінами їх структури, статусу і функцій часто стоять корпоративні, а не загальнодержавні інтереси; усунення інституціональних причин для конфлікту інтересів (наприклад, недопущення поєднання в одному органі функції визначення правил, контролю і надання публічних послуг); декомерціалізація державної і муніципальної діяльності, у тому числі шляхом

делегування певних публічних соціальних і правових послуг недержавним структурам (так, наприклад, цей процес давно відбувається в сфері нотаріальної діяльності); забезпечення інформаційною прозорістю процесу ухвалення рішення органів виконавчої влади (в т.ч. доступ до фінансових документів державних органів недержавних організацій і засобів масової інформації); впровадження механізмів суспільного впливу на діяльність державних відомств (незалежна експертиза суспільно важливих проектів рішень) [1].

Список використаних джерел:

1. Нефьодов С.В. Запобігання та протидія проявам корупції. URL. <http://staradm.gov.ua/antikorupc.html>
2. Баганець О. Як для Національного антикорупційного бюро України створюють «недоторканий» простір. URL. <http://resonance.ua/oleksij-bagane-ts-yak-dlya-nabu-stvoryuyut-nedotorkannij-prostir>
3. Білецький А. В. Досвід участі громадськості у заходах щодо запобігання корупційній злочинності в Україні // Проблеми законності. - 2017. - Вип. 136. - С. 225-234.
4. Бусол О. Виявлення, розшук та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: міжнародно-правові аспекти досвід для України//http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2374:viyavlennya-rozshuk-ta-upravlinnya-aktivami-oderzhanimi-vid-koruptsiynikh-ta-inshikh-zlochiniv&catid=8&Itemid=350

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ

Пастух І.Д. професор кафедри
адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ,
к.ю.н., доцент

В процесі здійснення своєї діяльності неодмінно трапляються ситуації конфліктного характеру із різними способами їх вирішення (судовий і

позасудовий). Специфічним видом таких ситуацій, що виникає в діяльності публічної адміністрації є конфлікт інтересів. Як правильно відзначається в юридичній літературі «конфлікти інтересів і в державному, і у приватному секторах непокоять громадськість багатьох країн світу, адже громадяни очікують чесного, неупередженого та справедливого виконання посадовими особами своїх функціональних обов'язків».

Слід зауважити, що Закон України «Про запобігання корупції» не містить загального поняття конфлікту інтересів, а зміст цього явища пропонується визначати виходячи із законодавчо визначених видів конфліктів інтересів: потенційного і реального.

Потенційний конфлікт інтересів визначається як наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Реальний конфлікт інтересів має місце за наявності суперечності між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (ч. 1 ст. 1 Закону). Відповідно до положень ст. 28 Закону «Про запобігання корупції» конфлікт інтересів може мати місце у діяльності осіб, зазначених у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону. До них відносяться, по-перше, особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (Президент України, Голова Верховної Ради України, члени Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації

України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, судді, посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи, поліцейські та інші посадові та службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим), і по-друге, особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (інші посадові особи юридичних осіб публічного права, особи, які входять до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства або державної організації, що має на меті одержання прибутку, особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, приватні виконавці, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом), а також представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних комісій, утворених відповідно до Закону України "Про державну службу", Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування", Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", громадських рад, рад громадського контролю, що утворені при державних органах та беруть участь у підготовці рішень з кадрових питань, підготовці, моніторингу, оцінці виконання антикорупційних програм).

Аналіз зазначених положень законодавства свідчить про те, що конфлікт інтересів може мати місце не тільки у діяльності державного

службовця, службовця місцевого самоврядування, але й в діяльності осіб, що не перебувають на державній службі, не працюють у державних підприємствах і організаціях, здійснюють приватну, у тому числі підприємницьку діяльність, але вона пов'язана із наданням публічних послуг. У цьому зв'язку, вважаю хибним є той підхід науковців та суб'єктів публічної адміністрації, що зводять їх надання лише органами державної влади та місцевого самоврядування. Так, у Листі Міністерства юстиції України від 18.12.2009 № 967-0-2-09-22 «Щодо надання роз'яснення термінів, які застосовуються у Законі України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» зазначається, що сферу публічних послуг становлять послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають в їх управлінні. Залежно від суб'єкта, що надає публічні послуги, розрізняють державні та муніципальні послуги. Державні послуги надаються органами державної влади (в основному виконавчої) та державними підприємствами, установами, організаціями, а також органами місцевого самоврядування в порядку виконання делегованих державою повноважень за рахунок коштів державного бюджету. Муніципальні послуги надаються органами місцевого самоврядування, а також органами виконавчої влади та підприємствами, установами, організаціями в порядку виконання делегованих органами місцевого самоврядування повноважень за рахунок коштів місцевого бюджету. Важливою складовою як державних, так і муніципальних послуг є адміністративні послуги.

Подібної позиції притримуються й більшість науковців. Оскільки однакові публічні послуги можуть надаватися різними суб'єктами незалежно від фінансування державного, комунального чи приватного (державний і приватний нотаріус, експерт, лікар, виконавець тощо), то зведення їх лише до публічного сектору влади на сьогодні не відповідає сучасному стану речей. Вважаю, що публічним послугам притаманні такі

ознаки як: 1) спрямованість на задоволення публічного інтересу (як державного, так і місцевого або індивідуального значення); 2) урегульованість нормами публічного права; 3) публічний характер правовідносин з надання послуг; 4) суб'єкт надання — органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної та комунальної форми власності, окремі фізичні та юридичні особи відповідно до їх правосуб'єктності; 5) надання за рахунок публічних (тобто коштів державного і місцевих бюджетів) та приватних коштів; 6) здійснюється в процесі реалізації прав, свобод, законних інтересів, а також обов'язків фізичних та юридичних осіб.

Викладене дозволяє зробити висновок про вихід публічних правовідносин, що виникають у ситуації конфлікту інтересів за площину (сферу) діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування.

ГЕНЕАЛОГІЧНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДЕТЕРМІНАНТИ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ» В УКРАЇНІ

Стрельченко О.Г,

доцент кафедри адміністративного права і

процесу, к.ю.н., доцент

Термінологічна невизначеність терміну «фармацевтична допомога» у законодавчо-правовій базі та науковому середовищі зумовлює неможливість ефективного впровадження новітніх форм і методів фармацевтичного забезпечення населення в Україні. За допомогою вивчення поглядів науковців нами досліджено детермінанту «фармацевтична допомога» у вигляді генеоглогічного дерева дефініцій відзначеного поняття. Результати досліджень свідчать про необхідність визнання та нормативно-правового відбиття

інтеграційного (організаційно-економічного) визначення терміну «фармацевтична допомога» у вітчизняній законодавчій базі та практичній охороні здоров'я.

Вільна незалежна енциклопедія Вікіпедія визначає фармацевтичну допомогу як комплекс організаційно-економічних, спеціальних (медико-фармацевтичних) і соціально-суспільних заходів, спрямованих на збереження, поліпшення та усунення фізичних і, як наслідок, моральних страждань людей з використанням лікарських препаратів і виробів медичного призначення.

Так, С.Д. Хелпер *«фармацевтичну допомогу»* визначає як форму діяльності, основною метою якої є забезпечення надійності лікарської терапії для досягнення певного результату, котрий сприяв покращенню якості життя пацієнта [1].

П.В. Лопатін формулює *«фармацевтичну допомогу»* як форму діяльності, метою якої є, по-перше, забезпечення населення та окремо кожної людини всіма необхідними товарами аптечного асортименту, по-друге, надання науково-консультативних послуг медичному персоналу та окремим громадянам з питань вибору найбільш ефективного та безпечного лікарського засобу та інших предметів аптечного асортименту, засобів їх зберігання, застосування, придбання тощо [2].

Міжнародна фармацевтична федерація (FIP – International Pharmaceutical Federation) трактує поняття *«фармацевтична допомога»* через систему забезпечення відповідального надання фармакотерапії з метою досягнення відповідних результатів, що спрямовані на покращення або збереження якості життя та підтримки здоров'я пацієнтів, а також вирішення комплексу проблем, що пов'язані з використанням лікарських засобів. Важливою умовою ефективної реалізації фармацевтичної допомоги є формування спільної відповідальності провізора (фармацевта) з лікарем за здоров'я пацієнта [3].

Г.Т. Глембоцька, А.Р. Маскаєва вважають, що *«фармацевтична допомога»* – це система гарантованого забезпечення лікарської терапії, що функціонує з метою досягнення заздалегідь визначеного її результату, який сприяє підвищенню якості життя пацієнтів [4].

Н.Б. Дремова, Т.М. Літвінова категорію *«фармацевтична допомога»* визначають як філософія практики спілкування з пацієнтом і суспільством в аптеці як першої ланки багаторівневої системи охорони здоров'я. Постає як важливий компонент якості життя, реалізація якої спрямована на виявлення потенційних і нагальних питань у забезпеченні лікарських засобів, вирішенні проблем, що пов'язані з прийманням препаратів [5, 13].

Н.Б. Дремова, А.І. Овод допускають, що *«фармацевтична допомога»* є додатковою фармацевтичною послугою, що становить систему лікарського, інформаційного та організаційно-методичного забезпечення якості надання фармакотерапії конкретного хворого з конкретним захворюванням [6].

Е.Ф. Шарахова трактує *«фармацевтичну допомогу»* як організацію надання інформаційно-консультативних та освітніх послуг у вигляді проведення тематичних днів в аптеках, виданні інформаційних буклетів тощо [7].

Л.В. Мошкова відзначає, що *«фармацевтична допомога»* – це комплекс заходів, які спрямовані на задоволення потреб населення у придбанні необхідних ЛЗ, виробів медичного призначення та інших товарів для підтримки та відновлення здоров'я [8].

Н.Б. Дремова, А.І. Овод, Є.А. Коржавих, Т.М. Літвінова тлумачать *«фармацевтичну допомогу»* як систему лікарського, інформаційного та організаційно-методичного забезпечення індивідуалізованої фармакотерапії конкретних захворювань [9, 11].

А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова під *«фармацевтичною допомогою»* розуміють комплекс фармацевтичних (спеціальних) організаційно-правових,

соціально-економічних та інформаційних заходів, які здійснює фармацевтичний працівник, що спрямовані на збереження здоров'я й життя людини, профілактику та лікування з метою усунення фізичних і, як наслідок, моральних страждань людей незалежно від їхнього соціального та матеріального статусу в суспільстві, расової та національної належності, віросповідання, громадянства, віку, статі, сексуальної орієнтації [10, 12].

Як ми бачимо із вище визначених позицій авторів, що у науковців відсутня спільна думка не лише щодо визначення поняття фармацевтичної діяльності та її складових, але й щодо підходу до розгляду цієї категорії у системі суспільних, нормативно-правових і соціально-економічних відносин. Відсутність єдиної термінологічної бази є важливою перешкодою для ухвалених національних стандартів належної аптечної практики у відповідності до вимог ДСТУ ISO 9001 в Україні.

Треба зосередити увагу на тому, що більшість авторів, таких як Г.Т. Глембоцька, А.Р. Маскаєва; Н.Б. Дремова; Л.В. Мошкова; А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова схиляється до думки, що фармацевтична діяльність є «системою» або «комплексом заходів».

Ми вважаємо, що фармацевтичну діяльність необхідно розуміти як комплекс організаційно-правових і спеціальних (медико-фармацевтичних), соціально-економічних заходів, що спрямовані на збереження здоров'я людей, профілактику захворювань, забезпечення ефективної фармакотерапії з метою усунення фізичних і, як наслідок, моральних страждань людей незалежно від їх соціального й матеріального статусу в суспільстві, расової та національної належності, віросповідання, громадянства, віку, статі, сексуальної орієнтації.

Список використаних джерел

1. Helper, C. D. (1990) The future of pharmacy pharmaceutical care. Am. Journal Hosp. Pharm., 30, 23–29.
2. Лопатин П.В. Организация и экономика фармации как объ- ект

- исследований / П.В. Лопатин, А.В. Прохоров // Фармация. – 1992. – № 2. – С. 8–11. 9.
3. Лопатин П.В. Фармацевтическая биоэтика – морально- нравственная основа философии фармацевтической деятельности XXI века [Электронный ресурс] / П.В. Лопатин // Московские аптеки. – 2004. – № 6. – С. 15–18. – Режим доступа: [http:// www.apteka.ua/article/43237](http://www.apteka.ua/article/43237).
 4. Мешковский А.П. Важнейшие рекомендации Международной фармацевтической федерации / А.П. Мешковский // Новая аптека. – 2003. – № 3. – С. 19–24.
 5. Фармацевтическая помощь: термин и понятие / [Н.Б. Дремова, Э.А. Коржавых, Т.М. Литвинова, А.Н. Овод] // Фармация. – 2005. – № 2. – С. 37–45.
 6. Глембоцкая Г.Т. Концепция фармацевтической помощи: реалии и перспективы / Г.Т. Глембоцкая, А.Р. Маскаева // Новая аптека. – 2000. – № 5. – С. 11–14.
 7. Дремова Н.Б. Фармацевтическая помощь: концепция, направления (на примере больных раком молочной железы) / Н.Б. Дремова, Т.М. Литвинова // Новая аптека. – 2001. – № 7. – С. 35–43.
 8. Дремова Н.Б. Фармацевтическая помощь как новая форма обслуживания населения [Электронный ресурс] / Н.Б. Дремова, А.И. Овод // Аптечный бизнес. – 2007. – № 1. – С. 4–7. – Режим доступа: <http://www.apteka.ua/article/43237>.
 9. Шарахова Е.Ф. Система противоастматической фармпомощи: информационные потребности и их обеспечение / Е.Ф. Шарахова, О.В. Петухова // Новая аптека. – 2002. – № 11. – С. 25–29.
 10. Методика количественной оценки фармацевтической помощи населению и рекомендации по ее повышению / Л.В. Мошкова, Е.С. Зверева, И.А. Левицкая, Н.И. Подгорбунских // Экономический вестник фармации. – 2003. – № 3. – С. 90–95
 11. Коржавых Э.А. Методика упорядочения фармацевтической терминологии

- / Э.А. Коржавых, Л.В. Мошкова // Экономический вестник фармации. – 2003. – № 3. – С. 90–95
12. Фармацевтическая помощь: термин и понятие / [Н.Б. Дремова, Э.А. Коржавых, Т.М. Литвинова, А.Н. Овод] // Фармация. – 2005. – № 2. – С. 37–45.
13. Немченко А.С. Діалектика та методологія організації фармацевтичної допомоги населенню за умов впровадження обов'язкового медичного страхування / А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова, В.В. Пропіснова // Клінічна фармація. – 2009. – № 1. – С. 31–36

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

*Булик І.Л., к.ю.н., ст. викладач кафедри
адміністративного права і процесу
(Національна академія внутрішніх справ)*

Україна на шляху розбудови правової держави визначила своїм головним конституційним обов'язком утвердження і забезпечення прав і свобод людини та їх гарантії, що становлять зміст і спрямованість діяльності держави та захищаються судом. Сьогодні виконавче провадження являється важливим елементом в механізмі захисту прав громадян та юридичних осіб.

Треба зазначити, що судова влада в Україні має бути ефективною гілкою влади не лише в деклараціях, а й на практиці. Справжньої дієвості та ефективності судової влади можна досягнути лише за умови, якщо закони, які регламентують провадження, відповідатимуть реаліям сьогодення.

Для виконання завдань захисту прав громадян, юридичних осіб і держави, адміністративне, цивільне, кримінальне судочинство покликано забезпечити, як правильний та своєчасний розгляд і вирішення підвідомчих йому справ, так і виконання постановлених щодо них рішень. Ця мета досягається за допомогою процесуального порядку їх примусової реалізації, яка становить самостійну і завершальну стадію судового процесу - виконавче

провадження. Виконанням усуваються порушення майнових і особистих немайнових прав шляхом застосування процесуальних засобів і способів примусу до осіб, які відмовилися добровільно виконати свої обов'язки.

Слід наголосити, що відповідно до ст. 124 Конституції України судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України [1].

У той же час, Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року [2] визначає виконавче провадження як завершальну стадію судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб); та як сукупність

Однак, виконавче провадження не слід повністю ототожнювати з виконанням судових постанов. Адже, не всі постанови мають потребу у виконанні (наприклад, більшість ухвал суду першої інстанції). Також, з тих рішень, які повинні виконуватися, не для всіх необхідний примусовий порядок. Багато рішень, зокрема рішення про визнання, не мають потреби в підключенні механізму примусу. Крім того, серед судових постанов, для яких потрібний механізм примусу, одна частина виконується добровільно, друга - хоча і примусово, але без використання механізму судового виконання (рішення про розірвання шлюбу, позбавлення батьківських прав, відібрання дітей, про стягнення аліментів), і тільки третя виконується з використанням спеціально створеного судового апарату примусового виконання актів правосуддя [3].

Крім того, примусове виконання рішень в Україні покладається на органи державної виконавчої служби (державні виконавці, а в окремих випадках – приватні виконавці). Основні положення здійснення виконавчого провадження закріплено Законом України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року, яким передбачено вичерпний перелік виконавчих документів, що підлягають виконанню органами державної виконавчої служби, встановлюються певні вимоги до оформлення виконавчих документів та передбачено певний порядок прийняття виконавчого документа

до виконання, відкриття виконавчого провадження, провадження виконавчих дій спрямованих на належне та своєчасне виконання рішень судів або інших уповноважених на це законом органів.

Здійснення виконавчого провадження розпочинається з надходження виконавчого документа до державного виконавця, яким в межах визначених законодавством строків приймається рішення щодо відкриття або відмови у відкритті виконавчого провадження.

Таким чином, враховуючи викладене слід зазначити, що виконавче провадження можна назвати однією з головних стадій судового процесу, адже кожен громадянин, що звертається до суду або інших органів, прагне встановити порушені права та законні інтереси та лише завдяки виконавчому провадженню, якщо боржник незаконослухняний громадянин ці права може бути встановлено примусово.

З огляду на вищевикладене, вважаємо, що основними ознаками виконавчого провадження є:

- за своєю природою являє собою завершальну стадію судового процесу;
- здебільшого відбувається виключно на підставі «фінальних» судових актів (виконавчі листи, судові накази, ухвали та постанови судів тощо), що вступили в закону силу;
- має примусовий характер дій, що відбуваються тільки після закінчення строку на самостійне виконання рішення боржником;
- примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) покладається на органи державної виконавчої служби та у визначених [Законом України](#) «Про виконавче провадження» випадках - на приватних виконавців.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про виконавче провадження : Закон України від 2 черв. 2016 р. №

3. Поняття і сутність виконавчого провадження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mego.%D1%96%D0%B0%D0%BB_ftn52. - Назва з екрану.

**ДЕЯКІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЩОДО
ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ
СІНГАПУРУ**

*Лупало О.А. професор кафедри
адміністративного права і процесу,
к.ю.н., доцент*

Корупція – деструктивне соціальне явище, що призводить до руйнування органів державного управління, гальмує економічний розвиток держави, є однією з складових загрози національної безпеки. При всіх негативних політичних, економічних і соціальних наслідках корупція має не менш вагомі негативні духовно-моральні наслідки: посилює розкол у суспільстві, породжує відчуття всездозволеності, створює умови для уникнення покарання корупціонерам і відчуття несправедливості у тих, хто стає їх жертвою.

Корупція стає все більш витонченою, що вимагає постійного вдосконалення методів і засобів протидії, які закріплені в стилях мислення посадовців, в управлінських практиках. Однак навіть найкращі вже апробовані заходи можуть не принести бажаного результату. Так, багаторазове збільшення штрафів за порушення обмежень щодо одержання подарунків, вимог щодо запобігання та врегулювання конфліктів інтересів, які було запроваджено у

жовтні 2014 року дієвих результатів до цього часу не принесли.

Сьогодні навіть важко визначити, хто винен у тому, що корупція у сфері державного управління набула такого розмаху, а боротьба з нею настільки затягнулася, що вже становить загрозу національній безпеці. Однак корупції можна і потрібно реально протидіяти. Найкраще це робити з урахуванням зарубіжного досвіду, і не лише правоохоронних органів, але й апробованих системних заходів інших державних органів.

Досить багато наукових досліджень було здійснено щодо ефективності заходів запобігання та протидії корупції на острівному місті-державі Сінгапурі. Загальновизнана міжнародна організація «Transparence International» відносить Сінгапур до п'яти країн з найменшим рівнем корупції. У цій країні за декілька років створили дійсно чудо, тобто побудували країну, в якій практично немає корупції, злочинності, наркотиків. Однак, не все так просто. Управління це синтез науки і мистецтва. Тому антикорупційний дискурс щодо розроблення та впровадження ефективних заходів вимагає як філософських, так і організаторських здібностей, не кажучи вже про інших. Але такого роду симбіоз в управлінні не зустрічається в готовому вигляді, а тому вимагає великих зусиль щодо його формування, утвердження та розвитку. Досить багато організаційно-правових заходів було запозичено щодо антикорупційної сінгапурської моделі. Але до цього часу ефективність такої діяльності в Україні далека від бажаних результатів. В чому ж проблема? На нашу думку, зроблено досить поверхневі висновки щодо дослідження організаційних та правових засад протидії корупції в Сінгапурі та запровадження їх у чинному законодавстві України.

Отже, повернемося ще раз до антикорупційної стратегії сінгапурського уряду. Деякі науковці та практики вважають, що значні результати та досягнення їх в короткі терміни обумовлено чотирьома ключовими чинниками [1]. По-перше, наявність політичної волі, тобто прагнення й готовності уряду домогтися необхідних змін. По-друге, це належні умови та гідний рівень оплати праці в правоохоронних органах. По-третє, це створення належних умов найму на роботу та відбору майбутніх захисників правопорядку. І, нарешті, по

четверте, це високий рівень професійної підготовки і співпраці поліції з населенням. З цією метою в Сінгапурі було створено універсальне антикорупційне агентство - БРВК. Його назва в перекладі з китайської мови дослівно означає «Бюро з розслідування заразної жадібності». Цей незалежний орган веде боротьбу з проявами корупції в державному і приватному секторах економіки країни, перевіряє випадки зловживань серед державних чиновників і повідомляє про них відповідні органи для здійснення необхідних заходів.

Складність простого копіювання правових заходів протидії корупції в тому, що сінгапурська правова система відноситься до англо-саксонської правової моделі. Більш того, правові норми антикорупційного законодавства приймалися відповідно до її конституції. У відповідності до неї й було запроваджено термін «неправомірної вигоди». Запроваджено поняття «презумпції корупції» (свого роду презумпція вини), згідно з яким особа, яку звинувачують в корупції, має надати суду докази походження своїх доходів; якщо суд не буде задоволений даними поясненнями, то даний дохід буде вважатися корупційним. Ще одна важлива особливість полягає в тому, що з обвинуваченого, окрім вироку суду і відшкодування суми неправомірної вигоди, може бути стягнута така ж сума в якості «громадянського обов'язку». Наприклад, менеджер однієї з транснаціональних корпорацій був визнаний винним в отриманні хабаря. Він був засуджений до тюремного ув'язнення строком на 10 місяців і виплати штрафу в розмірі близько 300 тис. сінг. дол. Після винесення вироку корпорація подала цивільний позов на відшкодування в свою користь шкоди у розмірі отриманого ним хабаря. Менеджер звернувся в апеляційний суд проти позову на тій підставі, що він вже заплатив штраф і не в змозі сплатити за позовом корпорації, тому що це буде відповідати подвійному стягненню. Проте, апеляційний суд відхилив його прохання і визнав цивільний позов корпорації законним. Таким чином, менеджер поніс відповідальність за сплату за позовом корпорації [2].

Всі ці заходи залишаються актуальними й для України. В Україні навіть на побутовому рівні надання «презенту» увійшло в звичку, вважається

«хорошим тоном». Виробився спеціальний термін - «віддячити». З цією метою 14.10.2014 р. прийнято Закон України «Про запобігання корупції». Запозичено та запроваджено й деякі ключові правові норми, зокрема «корупційна вигода», «незаконне збагачення» тощо. Але їх зміст повинен відповідати конституції України, більш того деякі норми дуже складно виписані та потребують спрощення та однозначного тлумачення, зокрема розмежування подарунку від неправомірної вигоди, а також умови його надання/одержання навіть невеликих за вартістю «презентів» на день народження, або державні свята, які традиційні для українських громадян. На даний час запозичені норми, які закріплені в Законі України «Про запобігання корупції» не лише досить складно сформульовані, навіть, для освічених громад, але й поставлені під сумнів. 48 народних депутатів України звернулися до Конституційного суду України щодо відповідності Конституції України більше десяти ключових положень, які закріплені в Законі України «Про запобігання корупції». Народні депутати України в конституційному поданні стверджують, що Законом України «Про запобігання корупції» порушені конституційні принципи верховенства права, правової визначеності, законності, індивідуальної відповідальності, заборони втручання в особисте життя та розповсюдження конфіденційної інформації. Однак конституційне подання народних депутатів України від 30.12.2015 р. до цього часу не розглянуто.

Детальний аналіз свідчить, що БРВК в Сінгапурі перевіряє законність дій і рішень всіх посадових осіб, розслідуванням випадків недбалості та байдужості, допущених державними службовцями; розслідуванням фактів зловживання службовим становищем та неналежного виконання службових обов'язків – у разі підозри про наявність ознак корупції; дослідженням процедур надання адміністративних послуг в державному секторі з метою зведення випадків корупції до мінімуму. Більш того, БРВК разом із Коледжем державної служби бере участь у різних програмах з попередження корупції для державних посадових осіб, які обіймають керівні посади. Бюро підтримує зв'язки з Міністерством освіти. Так, в межах програми «Навчальна поїздка» для

студентів вищих навчальних закладів організовано навчальний комплекс боротьби з корупцією в Сінгапурі. Для розуміння антикорупційного законодавства широкими верствами населення було внесено до нього зміни та доповнення з метою максимального спрощення [3]. БРВК також має доручення від уряду робити висновки державних установ, що здійснюють процедури, які можуть бути використані для корупційних правопорушень [2]. Спрощення законодавства і дозвільних процедур полегшило розуміння і доступність законодавства жителями країни. [4, с.50].

В Україні було сформовано свою модель, досить складну систему спеціальних суб'єктів протидії корупції, яка складається з органів прокуратури, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції. Однак відповідальність за неналежне виконання визначених завдань визначено не чітко. НАЗК визнано колегіальним органом, що ускладнює персональну відповідальність. Прозорість суспільного контролю за діяльністю цього органу залишається обмеженою, а Громадська рада при Національному агентстві з питань запобігання корупції не має суттєвих важелів впливу.

Крім цього, досить не ефективно витрачаються трудові ресурси, які залучені до функціонування підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в апаратах центральних апаратів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, апаратів обласних, районних державних адміністрацій, на підприємствах, в установах та організаціях, які належать до сфери управління міністерств тощо. Зазначені працівники лише можуть залучатися до проведення експертизи проектів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, що видаються органом виконавчої влади, з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень. Не чітко визначена ступінь відповідальності зазначених працівників підрозділів з питань запобігання корупції щодо допущення фактів корупції, прийнятих в органах та установах неякісних

нормативно-правових актів тощо. Однією з причин недостатньої ефективності є досить велика організаційно-правова залежність зазначених працівників від керівників установ, підприємств та організацій в яких вони працюють, що ставить під сумнів прозорість та ефективність їх антикорупційної діяльності. Зазначене коло питань вимагає внести зміни та доповнення до Постанови Кабінету Міністрів України від 4.09.2013 р. №706. Більш того, для проведення антикорупційної експертизи уповноважені Міністерство юстиції України, комітети Верховної Ради України, а також Національне агентство з питань запобігання корупції.

Вважаємо, що у закладах вищої освіти доцільно запровадити складання заліків щодо знання правових засад антикорупційного законодавства для студентів всіх спеціальностей.

Більш того, у Сінгапурі на державному рівні проповідується принцип меритократії. Шлях наверх відкривається перед найрозумнішими, прогресивно мислячими і здатними громадянами. За це також відповідає Бюро по боротьбі з корупцією. Відбір відбувається ще в школі, а далі майбутню еліту ведуть: допомагають вступити в університет, відправляють на навчання і стажування за кордон, заохочують успіхи. Так поступово чиновницький апарат оновлювався правильно вивченими і вихованими кадрами, багато з яких поповнювали ряди агентства [4].

Багато, навіть правильних рішень, у нас нерідко запізнюються, що дозволяє ледь народженим корупційним ідеям вкорінюватися, набирати силу з усіма негативними наслідками. На нашу думку заслуговує досвід Сінгапуру щодо діяльності держслужбовців, зокрема їм забороняється брати в борг у будь-якої особи, з яким він має відношення по службі. Незабезпечені борги і зобов'язання ніколи не повинні перевищувати зарплату державного службовця більш ніж в три рази [4].

Потребує удосконалення й робота зі зверненнями громадян. У Сінгапурі звернення до державних органів подаються в електронній формі, при цьому, подані в режимі онлайн, в разі необхідності вони автоматично

перенаправляються з повноважного органу, а термін отримання готових документів було скорочено з 21 до 8 днів. Нажаль, Закон України «Про звернення громадян» застарілий, потребує нової редакції, зокрема скорочення термінів опрацювання звернень громадян. Необхідна подальша робота в сторону побудови і зміцнення громадянського суспільства, яке буде надавати всебічну підтримку новим заходам держави в боротьбі з цим руйнують усе явищем.

Вважаємо також, що не мають права отримувати щомісячну премію міністри та їх заступники, а також керівники інших центральних органів влади, які не є членами Кабінету Міністрів України. У зв'язку з тим, що на них не розповсюджуються норми Закону України «Про державну службу» премії для цієї категорії осіб доцільно надавати після звітування перед Верховною Радою України про виконання конкретно поставлених завдань за рік. Таким чином, при виконанні завдань працівникам, які займають політичні посади доцільно преміювати за всі місяці, але в кінці року у разі виконання щорічного плану.

Підводячи підсумок, необхідно ще раз підкреслити, що в точності скопіювати антикорупційну модель Сінгапуру неможливо, що обумовлено його унікальним історичним, географічним, економічним, демографічним і, особливо, політичним змістом. Але, якщо випробувані заходи в інших державах показали результативність, то їх слід дослідити з метою запровадження і для системи державного управління в Україні.

Список використаних джерел

1. Поліщук А. Правила протидії корупції і досвід для України: Грузія та Сінгапур. // Національний юридичний журнал. - 2016. - С.166-169
2. Боднарчук О.Г. Сінгапурська модель боротьби з корупцією - приклад застосування ефективної антикорупційної стратегії в Україні / О.Г. Боднарчук // Юридичний науковий електронний журнал. - 2014. - №2, - С. 42-45.
3. Jon S.T. Quah Combating corruption in Singapore: What Can Be Learned? // Journal of Contingencies and Crisis Management, Vol. 9, No. 1 (March 2001): 29-35.

4. Muhammed Ali Eradicating Corruption – The Singapore Experience
www.tdri.or.th/reports/unpublished/os_paper/ali.pdf.

СУТНІСТЬ ДЕТЕРМІНАНТИ «ВІЙСЬКОВА ЮСТИЦІЯ»

Стрельченко А.М.,

виконавчий директор

Державної компанії Укрспецекспорт

Президентом України наприкінці березня 2017 року оприлюднена заява про необхідність відновлення в Україні діяльності військових судів, яку було безпідставно припинено за рішенням попереднього керівництва у 2010 році.

На сьогоднішній день назріла необхідність створення військових судів як важливого чинника забезпечення національної безпеки України і обороноздатності Збройних Сил України, конституційних засад, статусу та проблем військового судочинства, захисту прав громадян, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей відповідно до ст. 17 Конституції України, організаційно-правові питання утворення і забезпечення діяльності військових судів в Україні відповідно до міжнародної практики, пропозиції щодо проекту закону про утворення військових судів.

Треба відзначити, що основними причинами створення та розвитку військової юстиції в Україні є: зріст правопорушень та злочинів серед військовослужбовців; військовий конфлікт на сході України сприяє доступу до зброї, що вивозиться за межі зони АТО, як військовослужбовцями, добровільними найманцями та іншими категоріями населення; особливість військової сфери – статутних відносин між військовослужбовцями, завдань та функцій покладених на захисників держави щодо забезпечення військової безпеки суспільства; некомпетентність цивільних судів та прокуратури ефективно та швидко розглядати та вирішувати військові справи; відсутність професійних органів дізнання та розслідування, а отже і ефективного механізму попередження, виявлення та розслідування військових злочинів тощо.

Специфіка військового правосуддя повинна враховуватися при реалізації організаційних основ судоустрою – принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності та при визначенні статусу військових суддів, які мають перебувати на військовій службі. При цьому військовий суддя є незалежним від військового командування і не може залучатися до виконання інших обов'язків військової служби, крім здійснення правосуддя.

Запропоновано організацію системи військового правосуддя яка передбачає створення: місцевих судів першої інстанції, якими мають бути військові суди гарнізонів; судом другої інстанції має бути апеляційний військовий суд у м. Києві, касаційною інстанцією військового правосуддя має бути військова палата у Касаційному кримінальному суді, до юрисдикції якої віднести кримінальні справи та справи про адміністративні правопорушення військовослужбовців, а також деякі інші категорії справ.

Водночас, військовий суддя повинен перебувати на військовій службі і мати офіцерське звання. Військові суди належатимуть до категорії загальних судів, які здійснюють правосуддя у Збройних Силах України.

На основі Стратегії реформування судоустрою на 2015 - 2020 роки запропоновано створити Державне бюро військової юстиції як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом. Також актуальним питанням є питання реформування прокуратури, слідства і створенням Державного бюро військової юстиції.

Напрями та етапи створення військової юстиції, мають формуватися і відбуватися з урахуванням уже існуючого національного та зарубіжного досвіду. У Франції, Італії, Іспанії, Великобританії, Німеччині, США існують не тільки військові суди, а й спеціальні військові органи дізнання та слідства, що становлять єдину систему військової юстиції. Тому створення військової поліції та прокуратури є необхідною умовою розбудови ефективної військової юстиції України. Мають бути створені військові поліція та прокуратура з чітко окресленими завданнями та функціями у відповідних відомствах. Військова поліція і прокуратура повинні підпорядковуватись лише своїм відомчим

керівникам, тобто міністру поліції та генеральному прокурору України. Таким чином забезпечується принцип незалежності і незаангажованості військової юстиції від зацікавлених сторін, власне, самого міністерства оборони. Неможна забувати про кадрове питання, оскільки від якості підготовки військових суддів, прокурорів та поліцейських залежить ефективність військової юстиції України. А це говорить про те, що відповідні фахівці мають мати знання, досвід і володіти воєнними навиками, в обсязі необхідному, для здійснення на належному рівні своєї професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Відновлення військових судів – пріоритетний крок у реформуванні військової юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/vidnovlennya-viyskovikh-sudiv-prioritetniy-krok-u-reformuvanni-viyskovoi-yustitsii/..](http://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/vidnovlennya-viyskovikh-sudiv-prioritetniy-krok-u-reformuvanni-viyskovoi-yustitsii/)
2. Розроблено законопроект про Державне бюро військової юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ua.censor.net.ua/.../rozrobleno_zakonoproekt_pro_de

ГЕНЕЗИС ДЕТЕРМІНАТИ «ЛЮСТРАЦІЯ» ТА ЇЇ ОСНОВНІ ВИДИ

Дудко А. Г., курсант 2-го курсу

факультету № 2 навчально – наукового

інституту № 1 НАВС

Науковий керівник: кандидат

юридичних наук, доцент

кафедри адміністративного права і процесу

НАВС Стрельченко О. Г. доцент

Актуальності та масового обговорення серед українського населення набув термін «люстрація». Ним апелюють усі, починаючи із політичних лідерів і закінчуючи студентами. Особливого розголосу тема люстрації набула після подій на Майдані, а потім як наслідок, після прийняття Верховною Радою України Закону України «Про очищення влади». Саме для нормалізації апарату

управління було необхідно на законодавчому рівні закріпити процес очищення та самовдосконалення влади. Що у міжнародній практиці отримало назву «люстрація». Питання люстрації в нашій державі постійно відкладалося і законодавчого закріплення не знаходило, але зважаючи на складні події сьогодення воно знову набрало актуальності у зв'язку з підписанням закону [1].

У теоретичному аспекті дослідження люстрації важливим є вивчення історії виникнення категорії, уточнення змісту понять, тобто аналіз еволюції цього поняття. Категорія «люстрація» пройшла значний шлях розвитку та набула різних тлумачень як: античний ритуальний обряд, фіскально-статистична функція держави, особлива перевірка державних службовців чи політична цензура. Розгляд процедури ostracism у Стародавніх Афінах, визначення його мети, процедурних гарантій справедливості й об'єктивності, запобіжних чинників від зловживань та їх наслідків, дозволив провести аналогію з сучасним процесом люстрації. Зокрема встановлено, якщо інститут ostracism, запланований як механізм громадського контролю над аристократією, будучи захищеним від зловживань низкою процедур, в умовах розвинутої демократії все-таки набув ознак засобу політичної боротьби. Водночас певні принципи проскрипцій і децимації можуть бути застосовані при розробці сучасних люстраційних заходів (списки політичних корупційних правопорушників, репутаційні втрати, конфіскація, перевірка майна близьких осіб, встановлення зв'язку між правопорушником та особою, яка внаслідок умислу/недбалості сприяла правопорушенню) [2].

У найбільш загальному вигляді люстрацію можна визначити як систему заходів, що спрямовані на усунення із ключових публічних посад осіб, причетних до протиправної діяльності попереднього політичного режиму, та встановлення для них обмежень на зайняття посад у майбутньому. Люстрація як правовий інститут – це система правових норм, які визначають порядок здійснення люстраційних заходів.

Люстрація (від [лат.](#) *lustratio* — очищення через жертвопринесення) — заборона діячам високого рангу, які скомпрометували себе, впродовж певного

часу або позитивно працювати на [державній службі](#). Термін зазвичай вживається щодо процесів у посткомуністичних державах Східної Європи з кінця 80-х років [XX століття](#), де люстрація застосовується до високопосадовців комуністичного режиму, колишніх агентів таємної поліції, іноді — до всіх членів [комуністичних партій](#) [3]. Зокрема, люстрація була проведена у [Чехії](#), [Польщі](#), [Німеччині](#), [Угорщині](#), [Румунії](#), [Грузії](#), [Литві](#), [Латвії](#), [Естонії](#) та інших державах.

Термін «люстрація» (*lustratio*, *piacula*, *piamenla*, *saerimoniae*) в греко-римській міфології означав ритуали очищення від моральної скверни.

Відмінний за значенням термін «люстрації» виник у Європі та увійшов у практику суспільних відносин у другій половині XVI століття. Королівські люстрації (від латинського *lustratio*) означали податкову або фінансову ревізію, деталізуючись у описи державних маєтностей для податкових і військових потреб, що здійснювалися кожні п'ять років у Речі Посполитій за ухвалою Польського Сейму 1562 року [4, с. 229]. Люстрації містили відомості про якість земель, кількість населення, господарські витрати, чистий прибуток маєтностей та ін. Вони складалися не адміністрацією маєтку, а спеціальними чиновниками — люстраторами або люстраційними комісіями, які виконували ще й ревізорські функції. Після поділів Речі Посполитої наприкінці XVIII століття російський уряд зберіг проведення люстрацій на території колишніх польських володінь до 1876 року.

Наприкінці другої половини XX століття у Східній Європі термін «люстрація» набув нової якості. Його почали застосовувати у зворотному напрямі — щодо власне чиновників високого рангу, які скомпрометували себе, перебуваючи на публічній службі. Наслідком люстрації є тривала або довічна заборона займати посади в системі публічної служби відповідних держав.

Дослідники виділяють декілька основних видів люстрації: державну, економічну та політичну.

Державна люстрація є формою захисту державних інституцій від таємного впливу на осіб, які займають політичні та вищі адміністративні посади

в органах державної влади з боку зацікавлених осіб, спеціальних органів, секретних організацій та іноземного впливу.

Економічна люстрація спрямована на захист народу й національної економіки від протиправного впливу на них олігархічного та тіньового капіталів.

Політична люстрація застосовується для захисту народу й держави від узурпації державної влади незаконними діями політичних партій, а також захисту членів партії від порушень внутрішньопартійної демократії.

Усі види люстрації мають відповідний механізм публічного здійснення, що зводиться до наступного: надання інформації про власну політичну, економічну та фінансову діяльність, програми та результати їх реалізації за відповідні періоди; упорядковане та безоплатне для користувачів розповсюдження відповідної інформації; офіційне щорічне проведення аудиторської перевірки фінансової діяльності відповідних осіб уповноваженими державними органами за рахунок осіб, які проходять люстрацію [\[5\]](#).

Люстраційне рішення щодо зайняття особою відповідної посади приймається на підставі аналізу наступної інформації: про наявне в неї та пов'язаних із нею осіб майно, а також відповідність його обсягів задекларованим доходам; про фактичне дотримання вимог із заборони суміщення державних (виборних) посад з іншою діяльністю; про фактичне оформлення управління власним бізнесом; про законність наявності у неї та близьких їй осіб майна, грошових коштів, в тому числі за кордоном, та відповідності їх рівню задекларованих доходів.

Наслідком подання відповідною особою неправдивої інформації чи вчасно незадекларованого майна є звільнення із займаної посади або недопущення до її зайняття. Незадеклароване майно може бути конфісковане в дохід держави.

Водночас, доцільно зазначити, що в Німеччині, Польщі, Чехії, Угорщині, Румунії, Литві, Латвії та Естонії на рівні окремих законів була запроваджена саме державна люстрація, що мала на меті добровільне

повідомлення громадянами, які претендували на зайняття відповідних посад: про їх таємні відносини з відповідними секретними службами; причини перебування за кордоном; колишнє або дійсне членство в зареєстрованих, незареєстрованих, а також таємних політичних, а також інших організаціях; фактичне дотримання вимог щодо заборони суміщення державних (виборних) посад з іншою роботою; перевірку чиновників усіх гілок державної влади, які вже займають свої посади, а також претендентів на відповідні посади й претендентів на участь у виборчих процесах на предмет їх таємного співробітництва зі спеціальними службами.

Список використаних джерел:

1. Стрельченко О.Г. Сутність детермінанти «люстрація» / О.Г. Стрельченко // Актуальні проблеми держави і права України в умовах Євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.naiau.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirnuki/2015/zbir_kryg-aktyal-probl.pdf
2. Мороз Т. В. Основні концепції закону України про люстрацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4615/1/Moroz.pdf>
3. Хлабистова К. В. Еволюція поняття люстрації з часів античності до ХХ ст. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 315-326.
4. Кухта Борис, Романюк Анатолій, Старецька Любов, Угрин Леся, Красівський Орест, Ткаченко Галина. Політична наука. Словник: категорії, поняття і терміни. Львів: Кальварія, 2003. — 500 с.
5. Шевчук С. Люстрація та ретроактивна справедливість: європейські стандарти захисту прав людини при переході до демократичного правління [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua>.

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 173 КУПАП

Останчук П.П.

Слухач 3 курсу 1 групи

Рівненського відділення ННІЗДН НАВС

Дрібне хуліганство є одним із найпоширеніших видів адміністративних правопорушень. Відповідно до ст. 173 КУпАП дрібне хуліганство це «нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян», які тягнуть за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Об'єктом дрібного хуліганства виступають відносини громадського порядку, суспільної моралі та людської гідності. Під громадським порядком слід розуміти сукупність суспільних відносин, які виникають, здійснюються та припиняються під дією соціальних норм, спрямованих на забезпечення нормального функціонування публічної адміністрації, інших установ та організацій, громадян та їх об'єднань, повагу до честі та гідності громадян, суспільної моралі, інших правових та етичних норм.

Найбільші складнощі у практичній діяльності поліцейського викликає встановлення кваліфікуючих ознак об'єктивної сторони цього правопорушення, а саме, — нецензурну лайку в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян, інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян.

Як відзначається в юридичній літературі, нецензурна лайка – це сегмент лайливої лексики різних мов, що містить вульгарні, грубі (непристойні) лайливі вирази, за допомогою якої часто виражають спонтанну мовну реакцію на несподівану (зазвичай неприємну) ситуацію. Варто зазначити, що у

правозастосовній практиці використовують фактичну презумпцію загальновідомості нецензурної лексики. Це пояснює відсутність законодавчого визначення цієї категорії, а також безпосередньої її фіксації в матеріалах справи, а також проведення в кожному конкретному випадку філологічної, культурологічної та інших експертиз.

Під образливим чіплянням до громадян мається на увазі нав'язлива розмова або інша дія, спрямована на навмисне приниження честі та гідності оточуючих. Таку поведінку громадян слід відрізняти від більш мирного настирливого докучання, яке є ознакою адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП (Поява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль). Образливе чіпляння характеризується зухвалими, нав'язливими діями хулігана, який завдає моральної чи фізичної шкоди іншій особі, незважаючи на протидію потерпілого. Хулігану властива злісність протиправних проявів, їх багаторазова повторюваність. Така поведінка є несумісною з моральними засадами потерпілого, якого подібні дії ображають і принижують. Йдеться про хапання за одяг, насильницьке тримання за руки, демонстративне зривання головного убору, вимога дати цигарку або пускання в обличчя диму від неї, непристойна пропозиція дівчині тощо.

До інших подібних дій, що порушують громадський порядок і спокій громадян, зараховують: нанесення непристойних малюнків на тротуари, стіни, паркани, двері чи вчинення написів нецензурного змісту; безпідставне порушення спокою громадян телефонними дзвінками; справляння природних потреб у не відведених для цього місцях; поява у громадському місці в оголеному вигляді; знищення або пошкодження з хуліганських мотивів якого-небудь майна у незначних розмірах тощо. Використання в Законі формулювання «інші подібні дії» дозволяє розглядати як дрібне хуліганство всі дії, які за ступенем суспільної небезпеки нижче кримінально караного хуліганства (ч. 1 ст. 296 Кримінального кодексу України).

Під час вирішення питання про відмежування кримінально караного

хуліганства від дрібного потрібно зважати на те, що відповідно до ч. 1 ст. 296 Кримінального кодексу України, хуліганство – це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, то його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 КУпАП.

За ознакою особливої зухвалості хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалося насильством із завданням потерпілому побойів або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи (підприємства, організації), руху громадського транспорту тощо, а також таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла.

Хуліганством, яке супроводжувалося винятковим цинізмом, можна визнати дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі (прояв безсоромності чи грубої непристойності, знущання над хворим, дитиною, особою похилого віку або такою, яка перебувала у безпорадному стані тощо).

Обов'язковою кваліфікуючою ознакою дрібного хуліганства є місце його вчинення – громадське місце, що потрібно розуміти як частину (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно, за запрошенням або плату, постійно, періодично або час від часу, зокрема під'їзди, підземні переходи, стадіони.

Суб'єктом адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство є особа, якій до його вчинення виповнилося 16 років. За вчинення дрібного хуліганства особи віком від 16 до 18 років підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах, що передбачено ст. 13 КУпАП, з урахуванням заходів впливу, які можуть застосовуватися до неповнолітнього (ст. 241 КУпАП).

З суб'єктивної сторони вчинення дрібного хуліганства завжди має певний умисел – особа, яка його здійснила, усвідомлює (повинна усвідомлювати), що своїми неправомірними діями вона посягає на громадський порядок у громадському місці.

З метою недопущення неоднозначного застосування норм права, довільного тлумачення ознак об'єктивної сторони дрібного хуліганства, вважаю доречним їх законодавче закріплення в положеннях ст. 173 КУпАП.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС КОМІСІЇ З ПИТАНЬ ВИЩОГО КОРПУСУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

*Шевченко Л.В., старший викладач кафедри
адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

З прийняттям Закону України від 10.12.2015 [«Про державну службу»](#), була сформована а в червні 2016 розпочала роботу Комісія з питань вищого корпусу державної служби. Це спеціальний постійно діючий колегіальний орган, який працює на громадських засадах та проводить конкурси на зайняття вакантних посад державної служби категорії «А», розглядає пропозиції та надає згоду на дострокове звільнення з посад державних службовців цієї категорії, а також здійснює дисциплінарні провадження щодо них.

До категорії «А» вищого корпусу державної служби належать посади: Державного секретаря Кабінету Міністрів України та його заступників, державних секретарів міністерств; керівників центральних органів виконавчої влади, які не є членами Кабінету Міністрів України, та їх заступників; керівників апаратів Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів та їх заступників, керівників секретаріатів Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та їх заступників, Голови Державної судової адміністрації України та його заступників; керівників державної служби в інших

державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України.

Основною метою створення та діяльності Комісії є сприяння формуванню професійного й кваліфікованого вищого корпусу державної служби, відібраного на прозорому чесному та відкритому конкурсі — і за рахунок цього виключення будь-яких корупційних механізмів при обранні державних чиновників та зробити цю процедуру прозорою.

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 13.07.2016 № 490-р затвердив персональний склад Комісії з питань вищого корпусу державної служби, до якої увійшли: представник, визначений Верховною Радою України за поданням комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання державної служби, з числа осіб, які займають посади [вищого](#) корпусу державної служби; представник, визначений Президентом України; представник, визначений Кабінетом Міністрів України з числа осіб, які займають посади [вищого](#) корпусу державної служби; керівник центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (за посадою); керівник Національного агентства з [питань](#) запобігання корупції (за посадою); по одному представнику від спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні та спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців на національному рівні; чотири представники - громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, обрані відповідно до [порядку](#), що затверджується Кабінетом Міністрів України.

На підставі ч. 1 ст. 15 Законом України «Про державну службу» Комісії з [питань вищого](#) корпусу державної служби:

1) погоджує розроблені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, типові вимоги до професійної компетентності державних службовців, які займають посади державної служби [категорії "А"](#);

2) проводить конкурс на зайняття вакантних посад державної служби

категорії "А" та вносить суб'єкту призначення пропозиції щодо переможця конкурсу та другого за результатами конкурсу кандидата на вакантну посаду;

3) розглядає пропозиції та надає згоду на дострокове звільнення з посади за ініціативою суб'єкта призначення державних службовців, які займають посади державної служби категорії "А", та повідомляє про своє рішення суб'єкта призначення і центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби;

4) вносить пропозиції суб'єкту призначення щодо переведення державних службовців, які займають посади державної служби категорії "А", на рівнозначну або нижчу посаду до іншого державного органу у випадках, передбачених [статтею 34](#) цього Закону;

5) здійснює дисциплінарні провадження щодо державних службовців, які займають посади державної служби категорії "А", та вносить суб'єкту призначення пропозиції за наслідками дисциплінарного провадження;

6) затверджує перелік посад державної служби, патронатної служби та посад працівників, які виконують функції з обслуговування, а також встановлює категорії посад державної служби за поданням керівника державної служби в апаратах допоміжних органів, утворених Президентом України.

Комісія для здійснення своїх повноважень, зокрема, має право:

1) одержувати безоплатно від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб, а також від громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали;

2) залучати в установленому порядку для участі у вивченні окремих питань вчених, фахівців, експертів, зокрема міжнародних, а також працівників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками);

3) користуватися в установленому порядку відповідними інформаційними базами даних державних органів та іншими технічними засобами;

4) здійснювати інші заходи для реалізації повноважень, визначених Законом України «Про державну службу».

Комісія здійснює свою діяльність відповідно до Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 243.

Членом Комісії може бути громадянин України з вищою освітою та досвідом діяльності або фаховими знаннями у сфері державної служби або у сфері управління людськими ресурсами, здатний представляти інтереси суспільства та забезпечувати політично неупереджену і професійну роботу Комісії.

За членами Комісії на період участі у роботі Комісії зберігаються місце роботи (посада) і середня заробітна плата.

Оголошення про проведення засідань Комісії, їх порядок денний, протоколи таких засідань та висновки Комісії оприлюднюються на офіційному веб-сайті КМУ та Нацдержслужби. Засідання Комісії проводяться в разі потреби, але не рідше одного разу на місяць та є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин від загального складу Комісії.

Розгляд питань **проведення закритого конкурсу** на посади державної служби категорії “А”, державної таємниці, мобілізаційної підготовки, оборони та національної безпеки може здійснюватися на закритих засіданнях Комісії. Витяги з протоколів таких засідань оприлюднюються в частині інформації, яка є публічною.

З метою забезпечення виконання Комісією своїх повноважень щодо проведення конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби категорії “А” та внесення суб’єкту призначення пропозицій щодо переможця конкурсу та другого за результатами конкурсу кандидата на вакантну посаду, [Комісія](#) на своєму засіданні приймає рішення про утворення комітету з відбору кандидатів на зайняття вакантних посад державної служби категорії “А”, який є робочими органами Комісії, а також визначає осіб із числа членів Комісії, які до нього входять.

Окрім того, для виконання функцій в частині дисциплінарних проваджень утворюється **комітет з дисциплінарних проваджень** щодо державних службовців, які займають посади державної служби категорії “А”. Для вирішення [питань](#), що

належать до повноважень цих комітетів, можуть залучатися з правом дорадчого голосу представники центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, які мають вищу юридичну освіту не нижче другого (магістерського) рівня, інших державних органів, профільних наукових установ та навчальних закладів, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій з належною фаховою підготовкою та досвідом роботи у відповідних галузях.

Виходячи з вищезгаданих положень, треба сказати, що Комісія з питань вищого корпусу державної служби має безпосередній вплив на процес відбору найбільш високих посадовців, оскільки визначає вимоги щодо претендентів та проводить конкурс на зайняття вакантних посад. Конкурсний відбір дасть можливість залучити до управлінської вертикалі найбільш професійних, досвідчених, компетентних.

Також, колегіальність цього органу додасть прозорості процедурі звільнення вищих чиновників, їх переведення, яке може бути прихованим покаранням, та розгляду проти них дисциплінарних справ. Зокрема, ускладнилась процедура звільнення державного посадовця з посади, адже він не зможе зробити цього протягом двох тижнів, як практикувалося раніше за трудовим законодавством. Йому потрібно буде повідомити про бажання звільнитися **за місяць**. Державні посадовці фактично позбавляються загальних трудових прав, оскільки вони наділені публічно-правовим статусом. Адже вони повинні розуміти потребу безперервного виконання функцій держави, а також те, що до їх звільнення слід призначити спочатку заміну, обрану на конкурсних засадах, а на це потрібен час.

Таким чином, конкурсний добір державних посадовців на вищі посади, а також захищеність від свавільного звільнення є досить важливим завданням сьогодні. Відтак, є надзвичайно важливим щоб Комісія з питань вищого корпусу державної служби гідно проводила відбори на заміщення вакантних посад державної служби та не виконувала формальну роботу лише «затвердження» того кандидата, який вже був погоджений політиками до початку будь-якого конкурсного процесу, тим самим дискредитуючи новостворений незалежний інститут відбору.

Адже, саме розділення політики та державної служби є однією з основних цілей реформи державної служби.

Список використаних джерел:

1. [Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII/](#)
Верховна Рада України.
2. [Про утворення Комісії з питань вищого корпусу державної служби та затвердження її персонального складу: Розпорядження КМУ від 13 липня 2016 р. N 490-р](#)
3. [Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 25.03.2016 № 243](#)

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРМ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Яровий К.В., ад'юнкт кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, старший лейтенант поліції

Практика взаємодії НПУ з іншими суб'єктами публічної адміністрації у зоні проведення АТО характеризуються багатьма формами. Однак, існуючі форми взаємодії потребують приведення їх у певну систему. Зазначене спростило б їх сприйняття, аналіз й теоретичне обґрунтування та надала можливість розробити практичні рекомендації щодо їх реалізації шляхом закріплення у відомчих законодавчих актах України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що: С.М. Алфьоров, О.М. Бандурка, К.С. Бельський, В.С. Венедиктов, В.В. Волинець, І.В. Зозуля, Ю.Ф. Кравченко, М.В. Ковалів, С.В. Ківалов, Ю.Д. Кунєв, А.В. Лебедева, К.В. Тарасенко та інші науковці досліджували саме

окремі аспекти проблеми реалізації форм взаємодії між суб'єктами публічної адміністрації. Однак, у зазначених наукових працях не була врахована специфіка щодо реалізації форм взаємодії НПУ з суб'єктами публічної адміністрації у безпосередній зоні проведення АТО, що свідчить про актуальність зазначеної проблеми.

У сучасній науковій літературі виділяють такі основні формами взаємодії, як:

- *незалежні дії* (здійснюються при повній неузгодженості дії суб'єктів);
- *узгоджені дії* (заздалегідь скоординовані дії суб'єктів взаємодії, що ведуться кожним із них з метою виконання свого завдання з урахуванням дій протилежного суб'єкта взаємодії);
- *спільні дії* (заздалегідь узгоджені дії суб'єктів взаємодії, що ведуться з метою виконання загального завдання);
- *допомога* (дії, при яких частина власних ресурсів витрачається для виконання завдання іншим суб'єктом.);
- *взаємодопомога* (узгоджені дії, що ведуться кожним із суб'єктів взаємодії (партнерів) з витратою частини власних ресурсів для виконання завдання взаємодіючими сторонами та з відповідною витратою ними частини своїх ресурсів для інших суб'єктів взаємодії) [1, с. 135].

Але в умовах проведення АТО реалізація певних форм взаємодії між суб'єктами публічної адміністрації здійснюється по-різному. Зазначене створює певні складнощі під час аналізу й теоретичного обґрунтування форм взаємодії.

Наприклад, для запобігання спроб проникнення на територію, яка підконтрольна українській владі силам незаконних збройних формувань (НЗФ) та диверсійно-розвідувальних груп (далі - ДРГ) противника НПУ спільно із Службою безпеки України (далі – СБУ), Національною гвардією України (далі – НГУ), Державною прикордонною службою України (далі – ДПСУ), Державною службою України з надзвичайних ситуацій (далі - ДСУНС), Державною фіскальною службою України (далі – ДФСУ) та Збройними силами України

(далі – ЗСУ) здійснюють контрдиверсійні та додаткові фільтраційні заходи на контрольних пунктах в'їзду/виїзду (далі – КПВВ) зони АТО. Однак, зазначені спільні заходи мають тимчасовий характер, що є проблемою, яка негативно впливає на рівень ефективності взаємодії між суб'єктами.

НПУ під час тісної співпраці із ДПСУ у зоні АТО реалізовується форма взаємодії щодо забезпечення недоторканості, захисту й безпеки державного кордону України.

Виконанням завдань направлених на захист і охорону життя, прав, свобод і законних інтересів громадян України, суспільства й держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорону публічного порядку та забезпечення публічної безпеки, припинення терористичної діяльності, діяльності НЗФ, терористичних організацій є характерною формою взаємодії НПУ з НГУ.

Під час співпраці НПУ із ЗСУ реалізовується форма взаємодії, яка реалізовується шляхом навчання й проведення спільних спеціальних операції та проведення антитерористичних заходів направлених на протидію тероризму у зоні проведення АТО. Однак, однією з головних проблем є дублювання функцій та відсутність чіткого розподілу повноважень між суб'єктами під час виконання спільних завдань.

Крім цього, взаємодія НПУ з СБУ відрізняється від взаємодії з іншими суб'єктами публічної адміністрації тим, що усі антитерористичні заходи, як спільні так і окремі дії пов'язані із проведенням АТО необхідно погоджувати з Антитерористичним центром (далі - АТЦ) при СБУ [2], що є вкрай не зручним та забирає багато часу.

На нашу думку, форми взаємодія НПУ з іншими суб'єктами публічної адміністрації у зоні проведення АТО - це вид зв'язку між працівниками НПУ та іншими суб'єктами публічної адміністрації, який відбувається на встановленій законодавством України території [3], щодо забезпечення незалежності держави, її національної безпеки, відновлення порушених конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Треба зазначити, що правильну кваліфікацію взаємодії між суб'єктами

публічної адміністрації дає Ю.З. Торохтій, яка реалізовується у наступних формах:

- 1) інституційних - створення спільних органів (координаційних, консультативних, дорадчих);
- 2) правових - прийняття спільних актів, участь у розробці певних правових актів;
- 3) організаційних - проведення спільних заходів (розширених колегій держадміністрацій розширених засідань президій рад, семінарів, конференцій, «круглих столів», звітів перед громадами, перевірок тощо), участь посадових осіб місцевих держадміністрацій у засіданнях органів місцевого самоврядування чи депутатів і муніципальних службовців у роботі держадміністрацій;
- 4) інформаційних - обмін інформацією з питань місцевого значення (листування, телефонні переговори, надсилання проектів рішень і копій прийнятих актів, застосування засобів масової інформації тощо);
- 5) матеріально-фінансових - спільне фінансування проектів регіонального значення, створення спільних підприємств та організацій [4, с. 30].

Завдяки такій реалізації форм взаємодії НПУ з суб'єктами публічної адміністрації існуючі проблеми будуть вирішеними. Крім цього, дії суб'єктів у ході проведення АТО під час виконання спільних службових завдань будуть згуртованими та організованими.

У свою чергу, форми взаємодії НПУ з іншими суб'єктами публічної адміністрації у зоні проведення АТО будуть реалізовуватись шляхом:

- проведення спільних нарад, семінарів, пленумів, засідань щодо налагодження конструктивної взаємодії та побудови тісної співпраці;
- розстановка сил і засобів під час виконання сумісної роботи;
- проведення інструктажів перед проведенням спільних заходів;
- інформування про соціально-економічну, військово-політичну, стратегічну й оперативну обстановку;

- спрощення процедур узгодження спільних дій НПУ з суб'єктами публічної адміністрації для прийняття термінових рішень та підвищення ефективності;

- забезпечення адміністрування взаємодії й організація злагодженої роботи координуючими органами;

- проведення спільних навчальних зборів та тренувань щодо взаємодії у разі виникнення надзвичайних ситуацій та інші.

Таким чином, в ході аналізу відповідного законодавства та практики його застосування важливою проблемою пов'язаним із реалізацією форм взаємодії НПУ з суб'єктами публічної адміністрації у зоні АТО є відсутність належного регулювання механізму такої взаємодії на законодавчому рівні.

Підводячи підсумки, треба зазначити, що зазначені проблеми пов'язані із відсутністю єдиного нормативно-правового документу, який би відводив особливе місце формам взаємодії НПУ з іншими суб'єктами публічної адміністрації у зоні АТО.

Удосконалення законодавства є однією з основних умов забезпечення законності та досягнення правової регламентації форм взаємодії. Крім цього, за допомогою державної підтримки вирішення існуючих проблем та усунення прогалин у законодавстві дуже важливе для здійснення кардинальних дій направлених на подолання спільними силами терористичних загроз та збройної агресії, які виникають на території нашої незалежної України.

Список використаних джерел:

1. Вайда Т.С. Удосконалення охорони громадського порядку працівниками органів внутрішніх справ в умовах проведення антитерористичної операції / Вайда Т.С., Домніцак В.В. // Науковий вісник Львівського держ. ун-ту внутр. справ. – 2015. – № 2. – С. 128–137.

2. Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України від 14.04.1999, № 379/99 //

Офіційний вісник України від 12.02.2010 2010 р., № 7, стор. 38, стаття 302, код акту 49402/2010.

3. Закон України «[Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції](#)» Верховна Рада України; Закон від 02.09.2014 № 1669-VII Офіційний вісник України від 24.10.2014, № 83, стор. 7, стаття 2350, код акту 74279/2014.

4. Торохтій Ю. З. Форми і методи взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування / Ю. З. Торохтій // Право і Безпека. – 2004. – Т. 3. – № 1. – С. 26-31.

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Матчук С.В., кандидат юридичних наук, викладач кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ

Москаленко Т.М., курсант 4-го курсу навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

В ст.2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначено, що місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Функціонування місцевого самоврядування має бути спрямовано на створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної

громади.

Але, існуюча сьогодні система місцевого самоврядування недостатньо ефективно виконує головну місію, закладену Конституцією - забезпечення права територіальних громад самостійно вирішувати питання місцевого значення, а виконання завдань та функцій місцевого самоврядування не підкріплене матеріальними та фінансовими ресурсами.

Функціонування органів місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню органами місцевого самоврядування, утвореними ними установами та організаціями високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях.

Так, ефективного та швидкого розв'язання потребує, зокрема, проблема «нерозвиненості форм прямого народовладдя, неспроможності членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади». А один із шляхів і способів розв'язання цієї та інших проблем вбачають у максимальному залученні населення до прийняття управлінських рішень, сприяння розвитку форм прямого народовладдя. Можна виділити безпосередні форми – публічне громадське обговорення та опосередковані – за допомогою вивчення громадської думки жителів території. Публічне громадське обговорення передбачає організацію і проведення: громадських слухань, зустрічей з громадськістю; конференцій, семінарів, форумів, круглих столів, зборів, громадських приймалень; теле або радіодебатів, дискусій, діалогів, інтерв'ю та інших передач теле і радіомовлення; інтернет-конференцій, електронних консультацій; телефонних гарячих ліній, інтерактивного спілкування в інших сучасних формах.

У країнах Європейського Союзу однією з найпоширеніших форм

залучення громади до формування стратегії розвитку території є громадські слухання. З їх допомогою до обговорення важливих питань регіональної політики і розв'язання головних проблем місцевого самоврядування залучають широкі верстви населення та фахівців. Саме так забезпечують та підтримують якісний двосторонній зв'язок між органами влади і громадськістю, позаяк наявне представництво інтересів всіх соціальних груп громадян, це суттєво допомагає у здійсненні громадського контролю.

Громадські слухання в Україні застосовують у крайніх випадках, але є певний досвід співпраці органів місцевого самоврядування з населенням у процесах розробки та ухвалення найважливіших рішень щодо життя територіальної громади. Саме за допомогою залучення громадян до процесу взаємодії з органами влади і місцевого самоврядування можна забезпечити їх реальний вплив на прийняття управлінських рішень, які можуть суттєво покращити життєдіяльність громади. У цьому процесі органи місцевого самоврядування беруть безпосередню участь. Проте зазначене ще не стало постійною практичною складовою для всіх органів місцевого самоврядування в нашій державі.

Також, суттєвого вдосконалення потребує і система територіальної організації влади, реформування якої має бути спрямоване на підвищення ефективності управління суспільним розвитком у просторовому вимірі. Існуюча система занадто громіздка, вимагає значних коштів для свого утримання, надмірно централізована, припускає дублювання функцій, притаманних органам місцевого самоврядування. Вона не адаптована до сучасних методів надання адміністративних послуг.

Вирішення вищезазначених проблем неможливе без серйозного реформування системи місцевого самоврядування, метою якого має бути підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних та самодостатніх соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення.

Значним кроком у реформуванні системи місцевого самоврядування стало прийняття Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 1 квітня 2014 р., де зазначається, що метою реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади є підвищення спроможності органів місцевого самоврядування створювати умови розвитку територіальних громад та їх об'єднань, а також забезпечення місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади територіальної доступності для мешканців цих громад адміністративних, соціальних та інших послуг.

Досягнення цієї мети передбачає: створення умов добровільного об'єднання територіальних громад, у яких створюються дієздатні органи місцевого самоврядування, спроможні виконувати законодавчо визначені повні та виключні власні, а також делеговані повноваження; недопущення дублювання повноважень, функцій та завдань органів місцевого самоврядування різних рівнів; забезпечення відкритості та підзвітності населенню територіальних громад діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб; розроблення механізмів контролю за якістю надання населенню адміністративних, соціальних та інших законодавчо визначених послуг відповідної якості; передачу від місцевих органів виконавчої влади та територіальних органів центральних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування функцій, які мають найтісніший контакт з громадянином; створення достатніх матеріальних, фінансових та організаційних умов забезпечення виконання завдань органами місцевого самоврядування; реформування територіальної влади за принципом оптимального забезпечення населення адміністративними і соціальними послугами, яке зменшує диспропорції у доступі громадян до цих послуг та їх якості [2].

Разом з тим, основа структурних реформ дасть змогу досягти стійкого

економічного ефекту за умови гармонізації пріоритетів і етапів зазначених реформ із реформою місцевого самоврядування й децентралізації. Як зазначає О. Скрипнюк, «альтернативи децентралізації немає, бо саме здійснення успішної децентралізації влади є запорукою ефективного територіального розвитку та забезпечення справжнього народовладдя в Україні» [3, с. 24].

Таким чином, у результаті реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади основою нової системи місцевого самоврядування мають стати об'єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, у тому числі виконавчими органами рад. У населених пунктах, жителі яких не отримали статусу територіальної громади, мають бути сформовані органи самоорганізації населення, які входять до системи органів місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170) – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. No 333-р – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-р>
3. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика [Електронний ресурс] / О. Скрипнюк // Віче : громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – No 12. – С. 22-24. – Режим доступу : www.viche.info

ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНОГО РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ НАДАННЯ

МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Стрельченко К. А.

студент 3курсу медичного факультету 4

Національного медичного університету ім. Богомольця

Згідно ст.ст. 3 та 49 Конституції України, життя і здоров'я людини є найвищими соціальними цінностями держави, і кожний громадянин України має право на охорону здоров'я та медичну допомогу. Здоров'я людини є не лише однією з найважливіших життєвих цінностей, основою життя людини та способом (формою) її існування (німецький філософ А. Шопенгауер писав: «Здоров'я настільки перевищує усі інші блага життя, що воістину здоровий жебрак – щасливіший, ніж хворий король»), але й одним із визначальних чинників розвитку економіки країни, показником її благополуччя, індикатором результативності й ефективності соціальних реформ. Як вказують експерти ВООЗ, здоров'я населення – це фактор довготривалого стійкого економічного зростання, підвищення національного доходу, що у свою чергу впливає і на соціальне благополуччя, сприяє безперервному економічному зростанню і зниженню рівня бідності. Особливо це актуально сьогодні, адже в період економічної кризи на перше місце повинні виступати соціальні пріоритети. Саме ступінь орієнтованості держави на покращення здоров'я громадян, вдосконалення діяльності сфери охорони здоров'я і є одним із основних, на нашу думку, показників розвитку держави, її цивілізованості і конкурентоспроможності. Між тим, показники стану здоров'я населення України (за даними як вітчизняної, так і міжнародної статистики) упродовж останніх десятиріч набули досить серйозних негативних тенденцій: зросли рівні смертності (особливо серед людей працездатного віку), захворюваності, зменшилась середня тривалість життя тощо. З-поміж інших чинників, це, безперечно, пов'язане з критичним станом вітчизняної сфери охорони здоров'я. Адже за останні півстоліття здатність сфери охорони здоров'я впливати на здоров'я населення збільшилась в декілька разів. За умов її ефективної організації, як зазначають експерти

ВООЗ, сфера охорони здоров'я може забезпечити зменшення загальної смертності у віці до 75 років на 23 % у чоловіків і на 32 % у жінок; а смертності від ішемічної хвороби серця – на 40–50 %. За всі роки незалежності України так і не вдалося створити ефективну сферу охорони здоров'я [1].

Згідно Програми економічних реформ, реформування сфери охорони здоров'я починається шляхом реалізації пілотних проектів у чотирьох регіонах України: Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві з подальшим аналізом результатів досвіду реформування та використання його на загальнодержавному рівні. Метою пілотних проектів була апробація проголошених підходів до реформування СОЗ, виявлення потенційних ризиків та визначення кола заходів, спрямованих на нейтралізацію цих ризиків до розгортання реформи на загальнонаціональному рівні. Слід зазначити, що про реформування системи охорони здоров'я йшлося неодноразово протягом всього існування незалежної України. Здійснювалась низка пілотних проектів з впровадження того чи іншого напрямку реформування СОЗ в Україні, зокрема в Житомирській, Полтавській та Харківській областях, які мали позитивні результати, проте загальнодержавного впровадження вони так і не набули. За попередні роки не було ухвалено жодного законодавчого акту щодо забезпечення діяльності пілотних проектів, який би регламентував запровадження реформ. Основними причинами цього, на нашу думку, є: заполітизованість питання реформування охорони здоров'я (кожна політична сила в Україні приходила до влади зі своєю стратегією реформування); відсутність спадкоємності й послідовності в реалізації реформ; відсутність єдиної політичної волі щодо напрямку шляхів реформування. В переважній більшості реформи залишались на рівні політичних гасел, позитивний досвід не поширювався, що не сприяло покращенню діяльності сфери охорони здоров'я і збереженню здоров'я нації. На сучасному етапі основними завданнями реформування сфери охорони здоров'я в Україні визначено:

підвищення якості медичних послуг; підвищення доступності медичних послуг; поліпшення ефективності державного фінансування; створення стимулів для здорового способу життя населення й безпечних сприятливих умов праці; підготовка умов для переходу до страхової моделі (соціального медичного страхування) [2].

Очікуваними результатами першочергових заходів реформування медичної галузі є перехід на трирівневу систему фінансування сфери охорони здоров'я. Як вже зазначалось вище, вжито низку заходів щодо реалізації реформування вітчизняної СОЗ. Одним із визначальних, в розрізі забезпечення фінансово-економічної складової реформування, кроків було прийняття нової редакції Бюджетного кодексу України. В цьому документі враховані питання, пов'язані з оптимізацією медичних закладів, переходом на трирівневий механізм фінансування сфери охорони здоров'я і більш раціональним використанням наявного фінансування. Потенційні ризики. У відповідності з вищезазначеними змінами фінансування сільської медицини, яке відбувалось через бюджети сільських та селищних рад, перенесено на видатки, що здійснюються з районних бюджетів [3]. Проте відсутність чіткого механізму розподілу фінансів з районних бюджетів на потреби дільничних лікарень, медичних амбулаторій, фельдшерсько-акушерських та фельдшерських пунктів у сільській місцевості, у поєднанні з відсутністю додаткових статей фінансування першого етапу реформування [4], а також у відповідності з рекомендаціями знаходити кошти «всередині системи охорони здоров'я» [1], може призвести до пошуку фінансування шляхом реорганізації (яку на місцях досить часто розуміють, як скорочення) існуючої моделі охорони здоров'я та руйнації життєво необхідної сільської медицини, яка хоча й не на належному рівні, але наразі працює.

При формуванні підрозділів центрів первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини очікуваними результатами мають стати: структурна реорганізація СОЗ у відповідності до потреб населення у різних видах медичної допомоги (розмежування первинного, вторинного та

третинного рівнів медичної допомоги). Створення мережі закладів первинного рівня відбувається переважно у вигляді амбулаторій загальної практики/сімейної медицини в сільській місцевості головним чином на 2 лікаря, в міській – на 4 лікаря, та їх устаткування відповідно до затверджених табелів оснащення з різними моделями для міської та сільської місцевості: в сільській місцевості – шляхом реорганізації сільських лікарських амбулаторій, амбулаторних відділень сільських дільничних лікарень та частини поліклінічних відділень центральних районних (ЦРЛ) та районних (РЛ) лікарень, великих ФАПів. А в містах – шляхом реорганізації та перепрофілювання частини поліклінік та поліклінічних відділень багатопрофільних дорослих та дитячих лікарень, відкриття нових закладів, наближених до місця проживання населення. З метою оптимізації закладів первинної ланки медичної допомоги, планується створення Центрів первинної медико-санітарної допомоги, що дозволить досягнути наступного: запровадження закупівлі медичних послуг; підвищення якості, доступності та своєчасності надання населенню медичної допомоги та медичного обслуговування; – поліпшення кадрового забезпечення медичної сфери.

Доцільно відзначити, що при реформуванні сфери охорони здоров'я потенційними ризиками, які вже проявляються й сьогодні, можуть бути такі як «гонка» відкриття нових амбулаторій сімейного типу без належного рівня фінансування призводить до того, що нові амбулаторії, наближені до населення, відкриваються без устаткування відповідно до затверджених табелів оснащення і забезпечення. В результаті амбулаторії є, про їхнє відкриття прозвітовано, кошти витрачені, а якість і доступність медичної допомоги населенню даного мікрорайону не забезпечено; підготовка, а особливо перепідготовка кадрів для первинної ланки (сімейних лікарів) відбувається формально.

Список використаних джерел:

1. Лехан В. М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я : Укр. вимір / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко. – К., 2009. – С. 3.

2. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки. Реформа медичного обслуговування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/ms_reform/
3. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] . – Режим доступу: - <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=6&nreg=2456-17>
4. Експеримент із реформування системи охорони здоров'я не потребуватиме додаткових коштів – І.Акімова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrinform.ua/ukr/order/?id=980839> – Назва з екрану.

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ ОСОБИ, УПОВНОВАЖЕНОЇ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Рибак О.О.

Аспірант кафедри адміністративного

права і процесу НАВС

У культурі публічної служби світового співтовариства вже давно сформувалося поняття «добročесності», визначення якого неможливо знайти в жодному офіційному документі, що свідчить про те, що вказана категорія носить філософсько-етичний характер та вже давно стала невід'ємною складовою світогляду пересічної особи, уповноваженої на виконання функцій держави.

Так, відповідно до п.2 Міжнародного кодексу поведінки державних службовців, прийнятого Організацією Об'єднаних Націй 23.07.1996, державні посадові особи виконують свої обов'язки і функції компетентно і ефективно у відповідності до законів або адміністративних положень і з повною доброчесністю. Вони постійно прагнуть того, щоб забезпечити найефективніше і вміле розпорядження державними ресурсами, за які вони несуть відповідальність.

Згідно зі ст. ст. 5, 9, Рекомендації № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам – членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних

службовців, прийнятої Комітетом Міністрів на 106 сесії 11 травня 2000 року, державний службовець повинен бути доброчесним, безстороннім, ефективним і виконувати свої повноваження найкращим можливим чином, виходячи з його чи її навиків, доброчесності та розуміння, беручи до уваги публічні інтереси й ті обставини, що стосуються справи. Державний службовець зобов'язаний завжди поводитись таким чином, щоб була забезпечена віра громадськості у доброчесність, безсторонність і ефективність публічної влади.

Уперше у незалежній Україні термін «доброчесність» на законодавчому рівні було вжито у Концепції адміністративної реформи в Україні, яка передбачала запровадження у функціонуванні виконавчої влади принципу доброчесності. При цьому за аналогією міжнародних організацій дефініцію «доброчесності» не надано.

Загалом питанню визначення поняття доброчесності присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Глущенко С.В., Федорович В.І., якими досліджено проблему доброчесності суддів, Ківалов С.В., Прудіус Л.В. – доброчесність як один із основоположних принципів державної служби, Калюжна Є.М., Вовна А.М. дослідили доброчесність у психологічному аспекті, Шевченко Р.В. – доброчесність особистості прикордонників як психологічний феномен та інші.

Водночас поняття доброчесності є досить складною категорією та потребує універсальної дефініції з метою забезпечення єдності у правозастосуванні, оскільки стосується не тільки державних службовців, суддів чи прокурорів, а й загалом усіх осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Серед конкретних теорій доброчесності найбільш значимими, що знаменують найважливіші історичні віхи в її розумінні є теорії Аристотеля та І. Канта. Аристотель створив теорію доброчесності, відповідно до якої доброчесність пов'язується з щастям (тотожним вищому благу) і являє собою і шлях до щастя, й істотну частину самого щастя.

I. Кант розвиває своє вчення про доброчесність в прямій полеміці з Аристотелем і його традицією. Для його позиції істотні наступні моменти: доброчесність пов'язана з такою метою, яка сама по собі є зобов'язанням; вона викристалізовується з чистих основ і зовсім не є навиком, звичкою до добрих справ. I. Кант розриває зв'язок доброчесності з щастям і підпорядковує її обов'язку: "доброчесність – це моральна непохитність волі людини в дотриманні нею обов'язку, який є моральним примусом з боку її розуму, оскільки цей розум сам конститується як сила, виконуюча закон".

Як бачимо, саме кантівський підхід до розуміння доброчесності пройшов перевірку часом та розвитком суспільних відносин, викристалізувався у сучасне розуміння доброчесності як поєднання не тільки морального обов'язку з юридичним щодо дотримання букви і духу закону, а й з високим рівнем правосвідомості.

Після законодавчого закріплення поняття «доброчесності» стало предметом нечисленних наукових пошуків. Так, Глущенко С.В. вважає, що доброчесність – це глибока категорія, яка включає всі сторони моральності та, по суті, є трансформацією добра в професійну етичну сферу.

Важко погодитись з таким спрощеним та вузьким розумінням доброчесності. Як ми вже дослідили з часів виникнення філософської думки доброчесність сприймалася як цілісна категорія, як якісна характеристика людини, її внутрішнього (характер, «душа», чесноти), що знаходить свій зовнішній вираз у поведінці, діянні особи, які відповідають зовнішньому прояву моралі, а саме нормам, принципам суспільства. Крім того, якби доброчесність була лише трансформацією добра в професійну етичну сферу, то кінцевий продукт професійної діяльності значно відрізнявся б від законодавчо установленого. Зрозуміло, що в такому підході, який демонструє Глущенко С.В. не вистачає ще однієї координати, а саме принципів, норм моралі, які знайшли своє закріплення в праві та відповідають моралі суспільства.

Крім того, добро – це складова моральності, яка, як ми переконалися раніше, і є доброчесністю як внутрішнього виразу моралі, тому вести мову про

добро і моральність як складову доброчесності, на нашу думку, є недоречним.

Дещо ближчим до об'єктивного визначення доброчесності є розуміння Глущенко С.В. доброчесності судді, відповідно до якого це морально-етичний фундамент діяльності судді, котрий визначає межу та спосіб поведінки, що має ґрунтуватися на принципах добрих відносин з особами, суспільством і державою, а також чесності в способі життя, виконанні професійних обов'язків та розпорядженні матеріальними ресурсами.

Деякі науковці, наприклад Ківалов С.В., Токар-Остапенко О.В., Прудиус Л.В. поняття «доброчесності» зводять виключно до запобігання виникненню конфлікту інтересів. Таку ж позицію перейнято у Законі України «Про державну службу». Так, відповідно до п.5 ч.1 ст.4 вказаного Закону принцип доброчесності – спрямованість дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмова державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень.

На думку Шевченка Р.В., результат виявлення загальних ознак стійкої позитивної морально-етичної характеристики особистості чи організованої групи людей під час виконання ними певної соціальної функції є доброчесністю.

Водночас вказана інтерпретація видається занадто вузькою, оскільки доброчесність, на нашу думку, полягає не тільки в морально-етичному аспекті особи, яка виконує певну соціальну функцію, а й в правовому аспекті, а саме щодо дотримання нею норм права та є невід'ємною частиною повсякденного життя.

Федорович В.І. сформувала визначення доброчесності як необхідну морально-етичну складову діяльності судді, яка визначає межу і спосіб його поведінки, що базується на принципах доброго ставлення до громадян та чесності у способі власного життя, виконанні своїх службових обов'язків та розпорядженні державними ресурсами. Однак, вказана дефініція теж викликає багато зауважень, насамперед, щодо використання таких оціночних суджень як «добре відношення», «чесність» тощо.

У свою чергу Бевзюк І.М. доброчесність прокурора розглядає як психологічно-правову установку (атитюд) особистості на недопущення (безумовну й абсолютну відмову від певних дій) поведінки, яка ганьбить звання прокурора або може зашкодити авторитету прокуратури, в тому числі з питань моралі, чесності, непідкупності, відповідності рівня життя прокурора його статусу, дотримання присяги і правил прокурорської етики. Водночас вказана дефініція не зачіпає питання професійності та законності виконання посадових обов'язків, превалювання суспільних інтересів над особистими.

З огляду на викладене можна дійти висновку, що доброчесність особи, уповноваженої на виконання функцій держави – фундаментальне моральне поняття, що характеризує готовність і здатність особи свідомо і неухильно слідувати добру, а не у зв'язку з наявністю в неї відповідного обов'язку перед соціумом. Доброчесність є однією з двох основних форм об'єктивації моралі нарівні з принципами, нормами, при цьому доброчесність є внутрішньою формою моралі, тобто мораль, що стала мотивацією поведінки, яка відповідає принципам і нормам.

Крім того, можливо виокремити домінуючі ознаки поняття доброчесності: 1) доброчесність співвіднесена з вищою, самодостатньою метою, яка ніколи не може бути прирівняна до рівня засобу; 2) є зовнішнім виразом внутрішньої якості людини, який завжди відповідає встановленим у суспільстві вимогам законодавства, усталеним нормам, принципам моралі; 3) завжди є добровільним вибором; 4) діяльно протистоїть вадам, які у системі правових координат переростають у категорію проступків та правопорушень.

Список використаних джерел

1. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб [Електронний ресурс]. – 1996.
– Режим доступу до ресурсу:
http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_788.
2. Томкіна О. Принцип доброчесності державної влади: постановка

- проблеми / О. Томкіна // Вісник Національної академії правових наук України. - 2014. - № 1. - С. 65-74.
3. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. Т. 4 / Пер. с древнегреч.; Общ. ред. А. И. Доватура. - М.: Мысль, 1983.- 830 с. - (Филос. наследие. Т, 90). С.295-374.
 4. Кант, Иммануил. Сочинения в шести томах: М., "Мысль", 1965. (Философ. наследие).- Т. 4. Ч. 2.- 478 с.-С.107-438.
 5. Глущенко С.В. Комплекс моральних обов'язків Що розуміти під професійною етикою та доброчесністю в контексті кваліфікаційного оцінювання суддів? [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://zib.com.ua/ua/125930-scho_rozumiti_pid_profesiynoyu_etikoyu_ta_dobrochesnistyu_v_.html.
 6. Глущенко С.В. Комплекс моральних обов'язків Що розуміти під професійною етикою та доброчесністю в контексті кваліфікаційного оцінювання суддів? [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://zib.com.ua/ua/125930-scho_rozumiti_pid_profesiynoyu_etikoyu_ta_dobrochesnistyu_v_.html.
 7. Ківалов С. В. Принципи державної служби у новому Законі «Про державну службу» / С. В. Ківалов // Актуальні проблеми держави і права. – [Електронний ресурс]. – С. 7–16.
 8. Токар-Остапенко О. В. Особливості здійснення громадського контролю за доброчесністю та запобігання конфлікту інтересів на публічній службі / Олена Василівна Токар-Остапенко. // Стратегічні пріоритети. – 2014. – С. 41.
 9. Прудиус Л. В. Європейські стандарти доброчесної державної служби / Леся Василівна Прудиус. // Аспекти публічного управління. – 2016. – №8. – С. 65–74.
 10. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
 11. Шевченко Р.В. Теоретико-методологічний аналіз доброчесності

особистості прикордонників як психологічного феномену/Р.В.Шевченко//Збірник наукових праць Національної академії Держприкордонслужби України. – 2010. - №53. – С.230-234.

12.Федорович В. І. Концептуальні підходи до визначення доброчесності в діяльності судді / В. І. Федорович. // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – №3. – С. 184–187.

13.Бевзюк І. М. Юридико-психологічні особливості проведення таємної перевірки доброчесності прокурора / Інна Миколаївна Бевзюк. // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – №3. – С. 30–38.

КОРУПЦІЙНИЙ ПРОСТУПОК ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Савранчук Л.Л. доцент кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Генезис розвитку корупційного явища виник та існував разом з виникненням держави і в різні історичні періоди мав свої особливості. У древній Греції в I - VI віках до н. е. корупція носила побутовий характер і визначалась як псування питної води та їжі. З часом корупцією називали такі дії, які караються в судовому порядку, тобто «псування нравів», «розпущення молоді», «розладнання порядку в полісі» [1, с. 28].

На сьогоднішній день політика більшості держав спрямована на боротьбу з корупцією, як негативним явищем і за своїми наслідками має економічні та соціальні негаразди.

Офіційним початком боротьби з корупцією в Україні можна вважати Розпорядження Президента України від 28 вересня 1992 року «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні». В цьому документі органам та посадовим особам виконавчої влади

всіх рівнів було дано розпорядження розглянути матеріали про фінансові порушення, зловживання в сфері економіки, які виникли у зв'язку із приватизацією, зміною форм власності, ліцензуванням, відреагувати на кожне порушення у відповідності із законом, та усунути недоліки по боротьбі із корупцією. Проте проблему це не вирішувало. Законом України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 р. було вперше передбачено адміністративну відповідальність за корупційні правопорушення. Особливістю цього законодавчого акту стало закріплення не лише антикорупційних обмежень і заборон, а й адміністративних стягнень за їх порушення [2, с. 112].

Адміністративна відповідальність за вчинення корупційних правопорушень у сучасних умовах відіграє важливу роль у системі заходів, спрямованих на запобігання і протидію корупції в Україні.

Визначення поняття адміністративного корупційного правопорушення надає М. І. Мельник. З його точки зору корупційними є правопорушення, які полягають у неправомірному використанні особою, уповноваженою на виконання функцій держави, офіційно наданої їй влади, посадових повноважень, відповідних можливостей з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб (корупційні діяння), а також в інших діях, які створюють умови для вчинення корупційних діянь чи є приховуванням їх або потуранням їм (інші діяння, пов'язані з корупцією) [3, с. 50].

Корупційні правопорушення (проступки), як і будь-яке юридичне правопорушення, мають складові елементи, які в сукупності і утворюють склад адміністративного проступку.

В юридичній літературі існують різноманітні визначення поняття «склад» щодо адміністративного правопорушення. Так, Ю.П. Битяк визначає його як систему ознак, яка закріплена у нормах адміністративного права і характеризує певну поведінку суб'єкта, за яку передбачено адміністративну відповідальність [4, с. 36].

В. К. Колпаков пропонує найбільш цілісну дефініцію складу адміністративного правопорушення: «під складом адміністративного

правопорушення розуміється встановлена адміністративним законодавством сукупність об'єктивних і суб'єктивних ознак, за наявності яких діяння вважається адміністративним правопорушенням» [5, с. 76].

Зазначимо, що дану сукупність формують взаємообумовлені та взаємопов'язані складові, до яких відносяться: об'єкт, об'єктивна сторона (зовнішня сторона проступку); суб'єкт, суб'єктивна сторона (внутрішня сторона проступку).

Таким чином, об'єктом корупційного правопорушення є те, на що посягає особа, а саме – суспільні відносини, що охороняються адміністративним законодавством. В залежності від ступеня абстрагування слід назвати загальний, родовий та безпосередній об'єкти адміністративного правопорушення (проступку). Загальним об'єктом корупційних правопорушень є суспільні відносини, врегульовані різними нормами права і захищені адміністративно-правовими санкціями. Родовим об'єктом корупційних правопорушень є однорідні по суті суспільні відносини, які визначають сутність діяльності суб'єктів, наділених владними повноваженнями. Безпосереднім об'єктом корупційних правопорушень є конкретні правовідносини, що охороняються законом. Тобто це відносини щодо нормального функціонування публічної адміністрації, проходження державної (публічної) служби [4, с. 38].

Об'єктивна сторона корупційного правопорушення (проступку) - це зовнішній прояв суспільно небезпечного посягання на об'єкт, що перебуває під охороною адміністративно-правових санкцій. Відповідно до ознаки, що характеризують зовнішні прояви проступку. Тобто це система передбачених нормою адміністративного права ознак, які характеризують зовнішню сторону правопорушення [6, с. 88]. Об'єктивна сторона адміністративного проступку включає в себе велику групу обов'язкових - діяння (дія або бездіяльність), шкідливі наслідки діяння, причинно-наслідковий зв'язок між діянням і наслідками) і факультативних елементів - місце, час, обстановка, засіб, предмети і засоби скоєння правопорушення [6, с. 89].

Необхідно зазначити, що чинний КУпАП визнає суб'єктом проступку

винятково фізичну особу. Аналізуючи особливості адміністративної відповідальності фізичних осіб, можна виділити такі види суб'єктів складу адміністративного проступку: загальний суб'єкт проступку, спеціальний суб'єкт проступку і особливий суб'єкт адміністративної відповідальності. Суб'єктом корупційного правопорушення є безпосередньо та особа, яка вчинила корупційне правопорушення. Крім цього, дана особа має бути державним службовцем, тобто спеціальним суб'єктом [5, с. 287].

Суб'єктивна сторона корупційного проступку - проявляється у психічному ставленні особи до вчиненого нею протиправного діяння і включає в себе три елементи: провину, мотив і мету, де провина завжди є обов'язковим елементом складу. Законодавство про адміністративну відповідальність не дає поняття вини, а лише дає визначення умисних та необережних проступків [5, с. 78]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупційним правопорушенням є діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, на яку поширюється дія зазначеного Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну або цивільно-правову відповідальність [8]. Таким чином суб'єктивна сторона корупційного проступку не може виражатися у формі необережності. Корупційний проступок завжди буде правопорушенням, скоєним умисно.

Отже, юридичним складом корупційного правопорушення є передбачена законодавством необхідна сукупність суб'єктивних і об'єктивних складових (елементів), наявність яких дає можливість кваліфікувати те чи інше діяння (дію, бездіяльність) як корупційне правопорушення і притягнення правопорушника до відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Абдиев К.М. Понятие коррупции и система уголовно-правовых средств борьбы с нею (по материалам Кыргызской Республики). Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Абдиев К.М. - М., 1995. - 129 с.

2. Криворучко В.О. Корупційний проступок як вид адміністративного правопорушення / В.О. Криворучко // Актуальні проблеми реалізації положень

Закону України «Про запобігання корупції»: тези доповідей регіонального науково-практичного круглого столу / за заг. ред. Т.О. Коломосьць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – С. 112-115.

3. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії / М.І. Мельник. - К., 2001.-304 с.

4. Битяк Ю.П. Административное право Украины (Общая часть): учеб. пособ. / Ю.П. Битяк, В.В. Зуй.-Х.: Одиссей, 1999.-224 с.

5. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підруч. / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.

6. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України: навч. посіб. / С.Т. Гончарук. - К., 1995. - 136 с.

7. Миколенко А.И. Административный процесс и административная ответственность в Украине: учеб. пособ. / А.И. Миколенко. - 2-е изд., доп. - Х.: Одиссей, 2006. - 272 с.

8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2014. - № 49. - Ст. 2056. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В ПОЛІТИЦІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ

*Снівак М.В .доцент кафедри адміністративного
права і процесу Національної академії
внутрішніх справ, доктор політичних наук*

Нині розуміння гостроти і необхідності вирішення здоров'язбережних проблем, все більше набуває глобального характеру, стає актуальним у всіх країнах світу.

Світова спільнота робить спроби об'єднати зусилля задля подолання глобальних проблем, спрогнозувати майбутнє людства, уникнути загроз його існуванню.

Глобальні проблеми стосуються життєвих інтересів усього людства, набувають всесвітнього характеру, а їх вирішення має забезпечити подальший суспільний прогрес. Це проблеми природничого, науково-технічного, соціально-політичного характеру, що вимагають вирішення об'єднаними зусиллями всього людства, а не в місцевому чи регіональному масштабі. Універсальність та взаємозумовленість проблеми дозволяють створювати загальні пропозиції та заходи, незалежно від географічного розташування країн та рівня їх економічного розвитку. Разом з тим різні країни світу мають далеко не однакові можливості самостійно реалізувати програми з вирішення зазначеної вище проблеми. Тому важливу роль відіграє міжнародне співробітництво та міжнародне партнерство у політиці здоров'язбереження.

У світі відбувається своєрідна трансформація життєвих стандартів, зразків поведінки і потреб під впливом глобальних проблем. Їх вирішення належить до виключної компетенції держав і вимагає широкого міжнародного співробітництва, позаяк жодна держава, якою б сильною вона не була, не в змозі вирішити їх самостійно.

Здоров'я – це індивідуальна й суспільна цінність. Немає важливішого загальнонаціонального завдання, ніж поліпшення здоров'я населення. Здоров'я населення треба розглядати як індикатор суспільних змін. Ослаблення фізичного здоров'я людей та удосконалення медичних технологій, збільшення населення Землі і падіння народжуваності в постіндустріальних регіонах, зростання психічних аномалій та розвиток культури – усе це утворює дуже крихкий, ненадійний баланс.

Виходить, що тільки люди чи їх об'єднання (групи) здійснюють трансформації, виходячи із своїх цілей, інтересів, рівня пізнання і вміння, організованості або дезорганізованості. Жодні зовнішні сили без людей здійснити трансформації не можуть. З цього випливає, що відповідальність за тривалість життя та збереження здоров'я лежить на самих людях. І людина або група людей можуть регулювати або передбачити результати трансформації.

Державну політику здоров'язбереження слід розуміти як систему

принципів та напрямів діяльності держави у сфері збереження і зміцнення здоров'я та забезпечення безпеки. Політика здоров'язбереження є складовою частиною державної політики громадського здоров'я [1, с. 105]. В основі такої політики є збереження здоров'я не лише хворої а і здорової людини [1, с. 84].

С. Джексон переконана, що партнерство у політиці громадського здоров'я набагато ефективніше коли надходять чіткі ініціативи від акторів з різних рівнів: місцевого, регіонального та національного [2, с.75].

П. Паттерсон стверджує, що конкретні цілі та завдання у збереженні здоров'я залежать від ситуації в країні, національної політики її системи охорони здоров'я та політичних пріоритетів, встановлених урядом [3, с. 872].

На думку Дітт Х. Холт основна задача політичних акторів легітимізувати здоров'язбережні практики, що з часом ляжуть в основу довгострокової, стійкої здоров'язбережної державної політики, сформуують комплексний світогляд і доктрину суспільного устрою. Популяризація здоров'я у світі та просування інтересів зацікавлених держав у світовому інформаційному просторі з цього питання засновані на міжсекторальній політиці та аналізі її ефективності. Цікавим є те, що найбільш активну участь у міжсекторальній взаємодії з цього питання приймають актори найменш пов'язані з охороною здоров'я [4, с.881].

Підхід «здоров'я в усіх політиках», на думку Р. Лабонте сприймається як міжгалузевий підхід до розробки національної або субнаціональної державної політики, яка у повній мірі враховує інтереси кожного. Однак, по суті, глобалізація створила численні «глобальні проблеми охорони здоров'я» з її транскордонними причинами та наслідками, що вимагають нових форм глобального управління у сфері громадського здоров'я. Незважаючи на те, що таке керівництво часто включає як суб'єктів державного, так і недержавного (приватного, громадянського суспільства) сектору, і те, що різні суб'єкти мають різні ступені влади та авторитету в кінцевому підсумку призводять до ратифікації міжурядових договорів або нормативних актів, які безпосередньо або частково впливають на збереження здоров'я. Р. Лабонте наполягає на тому, що міжнародна співпраця повинна бути заснована на зміцненні національної

безпеки, взаємодопомозі, відкритій торгівлі та інвестиціях, а також традиційних формах дипломатії. Все це він називає терміном – «глобальна дипломатія з питань охорони здоров'я». У рамках такого підходу він виділяє шість таких механізмів (безпека, торгівля, розвиток, глобальні суспільні блага, права людини, етика та мораль) [5, с. 148].

Л. Ньюмен розглядає партнерський підхід, як спосіб розробити фактичні стратегії та рекомендації щодо політики, які сприяють досягненню цілей інших секторів та одночасно максимізують результат у галузі охорони здоров'я. Такого роду партнерські відносини для досягнення максимального результату у політиці охорони здоров'я проходять чотири етапи: розставлення пріоритетів і визначення основних цілей; аналіз законодавства; визначення політичних можливостей політичних акторів; консультування, розробка рекомендацій та обмін досвідом [6, с. 49].

Нинішнє трактування суті партнерства можна представити у розрізі різнобічних наукових підходів. Наприклад, Л. Юзик при розгляді моделі партнерства значну увагу приділяє соціальному діалогу як методу взаємодії соціальних суб'єктів. На її думку даний механізм характеризується переговорним процесом, що постійно діють. Як всякий механізм, він має ряд важелів, взаємодія яких приводить до досягнення цільової функції [7, с. 226-227].

Н. Хома розглядає модель, що активізує соціальний капітал, по-новому розподіляє відповідальність між державою, суспільством і громадянами, залучає, стимулює останніх, підвищує значення особистої відповідальності громадян за свій добробут, інвестує в людський капітал, створює умови для саморозвитку особистості через трудову активність, здійснює соціальне інвестування й арбітрування. Ця модель передбачає забезпечення державою лише основних потреб людини при одночасному посиленні відповідальності особи за власний добробут, а також запровадження спеціального індексу для оцінки ступеня соціальної відповідальності компаній, щорічний соціальний звіт компаній. Рисами такої моделі є: піднесення значимості знань; консолідація

влади, бізнесу та громадськості у вирішенні соціально значимих питань; підвищення якості людського потенціалу; стимулювання розвитку корпоративної відповідальності, підвищення соціальної відповідальності бізнесу; соціальний діалог роботодавців і працівників, розвиток системи соціального партнерства; позиціонування громадянина як споживача, виробника, надавача соціальних благ; впровадження у соціальну сферу європейських принципів ефективного урядування; екологічне стимулювання (бізнесу та громадян) [8, с. 460-461].

О. Мінцер, Н. Сіненко, Г. Загорій розглядають партнерство в галузі охорони здоров'я через модель «трикутник знань», сторонами в якій є освіта, наука і бізнес. Гарантом успішного функціонування даної моделі автори вважають виявлення можливих ризиків та конфліктів на ранніх етапах запровадження [9, с. 28, 31]. Дещо схожа позиція і у М. Новікова. Вона ґрунтується на: 1) законодавчому визначенні державних гарантій під залучення інвестицій, чіткі стимули для підприємців малого та середнього бізнесу; 2) спрямувати на науково-технологічний прогрес підготовку активних менеджерів сучасного гатунку – спеціалістів бізнесу та технологій, спроможних у конкурентному середовищі реалізувати первісне виробництво з ринковою реалізацією досягнень сучасної науки [10, с. 21].

На сьогодні взаємодії між країнами світу на тому чи іншому рівні та в різних сферах діяльності пов'язані не лише з міжнародним співробітництвом, а й міжнародним партнерством країн. Категорійний апарат та практичне застосування міжнародного партнерства стали об'єктами дослідження та широкого застосування у сфері міжнародних відносин в останні десятиліття. Вдалим прикладом такого застосування може стати набуття статусу партнера кожної з країн-членів Європейського Союзу, розширення рамок міжнародної діяльності та започаткування глобальних міжнародних проєктів.

Тож, можемо говорити, що міжнародне партнерство – це добровільна угода про міжнародну співпрацю між двома або більше сторонами, в якій усі учасники домовляються працювати разом для досягнення загальної мети або

виконання певної задачі і розділяти ризики, відповідальність, ресурси, правомочність і прибуток.

Короткий аналіз суті міжнародного партнерства та міжнародного співробітництва вказує на важливість визначення спільних та відмінних рис цих понять. Так, спільним для вказаних категорій можна вважати сферу застосування – міжнародну, обов’язковість закріплення положень міжнародного партнерства та/або співробітництва у формально визначених нормах законодавствах або договорах. Серед відмінних рис можна виділити такі: 1) за відношенням між поняттями : міжнародне співробітництво є ширшим поняттям ніж міжнародне партнерство; 2) за сферою застосування: міжнародне партнерство зосереджене на більш конкретних та вузьких задачах, у той час, як міжнародне співробітництво націлено на глобальні питання з певної сфери; 3) за тривалістю відносин: міжнародне співробітництво спрямоване на досягнення мети, погодженої сторонами, та триває невизначений строк , а міжнародне партнерство, як правило, є довготривалою взаємодією між сторонами та інколи визначається конкретним строком дій, передбаченою угодою.

На нашу думку, поняття «міжнародне співробітництво» більш ширше ніж поняття «міжнародне партнерство». Для більш чіткого розуміння суті даних понять, варто розглядати міжнародне партнерство як один із різновидів міжнародного співробітництва, але разом із тим, варто відзначити, що широке та довготривале співробітництво між країнами з часом перетворюється на міжнародне партнерство.

У своїх дослідженнях ми також виділяємо таке поняття як глобальне партнерство. Фундаментальною причиною, яка веде до утворення глобального партнерства є усвідомлення окремими акторами небезпек, що загрожують людству. Здатність акторів відповідати на виклики є унікальною, тому що саме від неї залежить існування самих акторів як соціальних цілісностей. Реалізація цієї здатності можлива за умови функціонування в організаціях соціальних механізмів, що забезпечують їхнє виживання. Роль акторів полягає у тім, щоб проводячи розумну політику здоров’язбереження, забезпечити стійкий розвиток

суспільства шляхом своєчасного виявлення соціальних потреб населення та вжиття адекватних заходів. Можливим є виділення певних ознак, які характеризують поняття глобального міжнародного партнерства та співробітництва, а також є умовами їх здійснення у політиці здоров'язбереження. Серед них ми виділили такі: надійність акторів і довіра між ними, динаміка і конкуренція на ринку охорони здоров'я, ефективність, економічна вигода, довготривалість, інноваційні рішення і ідеї, поєднання людських ресурсів і сучасного медичного обладнання [1, с. 445-450].

У висновках слід зупинитися на перевагах партнерства, якими зокрема є: залучення широкого кола акторів до формування політики здоров'язбереження; позитивний результат залежить від партнерства тріади акторів: бізнесу, науки і освіти; визначення цілей системи громадського здоров'я; зниження навантаження на державний та місцеві бюджети у частині фінансування витрат на охорону здоров'я у тому числі заходи здоров'язбереження; спрямування вивільнених ресурсів на стратегічні пріоритети у політиці здоров'язбереження; прискорення розвитку інфраструктури системи охорони здоров'я; підвищення якості та розширення спектра медичних і здоров'язбережних послуг;

зменшення витоку професійних медичних кадрів; розподіл ризиків діяльності між акторами, наявність державних гарантій; вплив на державну політику здоров'язбереження; організація і проведення освітніх і комунікаційних заходів, спрямованих на запровадження здорового способу життя, вироблення здорової поведінки і збереження навколишнього середовища; переорієнтація служб охорони здоров'я; зміцнення спроможності громадян формувати активну позицію у політиці здоров'язбереження; можливість створювати нові закони і нормативні акти, спрямовані на сприяння розвитку політики здоров'язбереження; формування активних партнерських відносин з іноземними акторами, залучення інвесторів тощо.

Існують і недоліки у моделі партнерства: не визнання цінності здоров'я людини як невід'ємного суспільного блага та проблем глобального масштабу, що йому загрожують; відсутність у суспільстві чіткого визначення ідеології

партнерства у державній політиці здоров'язбереження; високий рівень недовіри акторів один до одного; корупція і бюрократизм в галузі охорони здоров'я і державному апараті; відсутність послідовності реформи в галузі охорони здоров'я і постійна зміна керівництва галузевого міністерства; неналежна законодавча база у питаннях партнерства в галузі охорони здоров'я і політиці здоров'язбереження; дефіцит коштів та неефективність їх витрачання; відсутність ефективних механізмів державної підтримки партнерства на всіх рівнях, гарантій і пільг для акторів.

Розуміння здоров'я як найбільшої цінності повинно привести країни до нового формату політичних відносин. Політичні погляди на цілі та наслідки змін у системі охорони здоров'я залежать від цінностей, які лежать в основі поглядів і рішень. Неупередженої, об'єктивної оцінки стану суспільства та перспектив його розвитку, яка б зумовила вибір оптимальної політичної стратегії здоров'язбереження, слід очікувати лише від політиків. Адже нині особливо гостро постала необхідність зростання політичної свідомості, формування нової політичної культури, а відтак підвищення рівня політичних знань широкого загалу, вдосконалення системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Співак М.В. Державна політика здоров'язбереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 536 с.
2. Suzanne F. Jackson. Integrated health promotion strategies: a contribution to tackling current and future health challenges. Health Promotion International , Volume 21, Issue suppl_1, 1 December 2006, Pages 75-83.
3. Patrick B. Patterson. Political rhetoric from Canada can inform healthy public policy argumentation. Health Promotion International , Volume 32, Issue 5, 1 October 2017, Pages 871-880
4. Ditte H. Holt. Intersectoriality in Danish municipalities: corrupting the social determinants of health? Health Promotion International , Volume 32, Issue 5, 1

5. Ronald Labonté. Health in All (Foreign) Policy: challenges in achieving coherence. Health Promotion International , Volume 29, Issue suppl_1, 1 June 2014, Pages 148-158.
6. Lareen Newman. Applying Health in All Policies to obesity in South Australia. Health Promotion International , Volume 31, Issue 1, 1 March 2016, Pages 44-58
7. Юзик Л. Сутність та механізм соціального партнерства. Економічний аналіз. 2010 рік. Випуск 5. С. 225-227.
8. Хома Н.М. Нові підходи до розуміння моделей соціальної держави. Держава і право. Випуск 60. С. 455–461.
9. Мінцер О.П. Інформаційні аспекти забезпечення ефективності державно-приватного партнерства в медичній та фармацевтичній науці та освіті. Стратегія управління // Медична інформатика та інженерія. 2016. № 2. С. 26-32.
10. Новіков М.В. Партнерство державних і приватних організацій у створенні фонду наукомістких технологій для індустріального відродження України // Наука та наукознавство. 2014. № 4. С. 16-21.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

*Савранчук С.Л. аспірант адміністративного
права і процесу Національної академії внутрішніх
справ*

Обраний Україною європейський шлях розвитку та орієнтація на міжнародний досвід, спричинили формування абсолютно нового підходу до реформування системи спеціальних антикорупційних органів, зокрема правоохоронних органів та органів прокуратури. До системи органів прокуратури як самостійний структурний підрозділ Генеральної прокуратури України, відповідно до ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 [1] входить Спеціалізована антикорупційна прокуратура, яка здійснює завдання

і функції у сфері запобігання корупції.

А. М. Сердюк основою діяльності будь-якого органу державної влади визначає адміністративно-правовий статус, до характеристик якого належить таке:

- точна назва органу, його становище в ієрархії суб'єктів державної влади питання підпорядкованості;
- мета, завдання й функції органу;
- порядок його утворення, реорганізації та скасування;
- напрями, форми, методи діяльності й структура органу [2, с. 77].

Проблеми визначення адміністративно-правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури починаються з того, що сам законодавець не інтерпретував такого терміну. Так, ні у Конституції України [3], ні Законі України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. [1] (де виокремлений цілий розділ під назвою «Статус прокуратури»), ні у «Положенні про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України», затверджену наказом Генеральної прокуратури України від 12 квітня 2016 р. № 149 [4] також не наводиться дефініції «статусу прокурора». Таким чином законний та підзаконний акти не містять визначення дефініції «правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури».

Організацію діяльності, контроль за діяльністю Спеціалізованої антикорупційної прокуратури здійснює заступник Генерального прокурора України - керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Відмітимо, що утворення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначення її структури і штату здійснюються Генеральним прокурором за погодженням з Директором Національного антикорупційного бюро України [4]. Незрозумілим залишається питання, чому Директор НАБУ погоджує штат антикорупційної прокуратури, в той час, коли одним із завдань Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України.

Щодо завдань і функцій, як елементів правового статусу, то їх визначено більш чітко в Положенні «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України» від 12.04.2016 № 149 [4]. Відповідно до п. 3 Положення «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України» від 12.04.2016 № 149 на Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру України покладаються такі функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді у кримінальних провадженнях, розслідуваних Національним антикорупційним бюро України; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями; 3) нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; 4) нагляд за додержанням законів щодо забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування Національним антикорупційним бюро України кримінальних правопорушень та оскарження незаконних судових рішень на стадії досудового розслідування і судового розгляду [4]. На нашу думку, серцевиною правового статусу будь-якого органу державної влади є його функції. Це повною мірою стосується і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України. Тому саме функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури відображають її місце в механізмі держави.

Відмітимо, що для здійснення прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури своєї діяльності, виконання поставлених перед ним завдань та функцій він наділяється певними повноваженнями, наявність яких є головним елементом його статусу та слугує досягненню поставлених перед органом антикорупційної прокуратури цілей щодо захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

До складу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури входять: 1) управління процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення та представництва в суді (шість відділів); 2) аналітично-статистичний відділ; 3) відділ документального забезпечення [4].

Таким чином, свої спеціальні адміністративні права та обов'язки як складові адміністративно-правового статусу Спеціалізована антикорупційна прокуратура визначає через компетенцію її керівників, його заступників, начальників управлінь та відділів.

Отже, саме створення та діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури стало досить прогресивним кроком у загальній реформі правоохоронних органів України та органів прокуратури. Цей крок підвищив рівень довіри громадян до прокуратури, як до інституту захисту прав людини, загальних інтересів суспільства та держави. Проте, поспіх і непослідовність реформи призвели до деяких прогалин у правовому регулюванні статусу новоствореного органу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які на сьогодні потребують подолання. Таким чином, на нашу думку край необхідно привести до відповідності адміністративно-правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України, особливо у сфері впорядкування правового регулювання діяльності як самого органу так і правового статусу працівників зазначеного органу.

Список використаних джерел:

1. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року, з останніми змінами // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2471.
2. Сердюк А. М. Поняття й елементи адміністративно-правового статусу патрульної поліції України / А. М. Сердюк // Науковий Вісник Херсонського державного університету. - Вип. 1. - 2016. - С. 76-80.
3. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України : наказ Генеральної прокуратури України від 12 квіт. 2016 р. № 149 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cct.com.ua/2016/12.04.2016_149.htm.

АКТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Чабан В.П. кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного
права і процесу НАВС

Чабан Б.В. - студент 4-КА курсу НАВС

Анотація: стаття присвячена проблемним питанням актів органів місцевого самоврядування.

Annotation: the article is devoted the to problematic issues of acts of local self-government bodies.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, правові акти органів місцевого самоврядування.

Гарантоване державою місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи і передбачає правову, організаційну та матеріально-фінансову самостійність, яка має певні конституційно-правові межі, встановлені нормами Конституції України.

В Основному Законі України [1] встановлено, що місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

З аналізу вказаних конституційних положень вбачається, що органи місцевого самоврядування, здійснюючи владу і самостійно вирішуючи питання місцевого значення, віднесені законом до їх компетенції, та приймаючи рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території, зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Такі ж положення закріплені у [статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування](#) [2], яка встановлює, що головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом; органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому

органу; повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними.

Проаналізувавши функції і повноваження органів місцевого самоврядування, врегульовані Конституцією України та іншими законами України [3], варто зазначити, що органи місцевого самоврядування, вирішуючи питання місцевого значення, представляючи спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, приймають нормативні та ненормативні акти. До нормативних належать акти, які встановлюють, змінюють чи припиняють норми права, мають локальний характер, розраховані на широке коло осіб та застосовуються неодноразово, а ненормативні акти передбачають конкретні приписи, звернені до окремого суб'єкта чи юридичної особи, застосовуються одноразово і після реалізації вичерпують свою дію.

Згідно статті 59 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"[4]: Рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень.

Головним критерієм поділу нормативно-правових актів є їхня юридична сила [5]. Юридична сила - це специфічна властивість нормативно-правових актів, яка відображає їхнє співвідношення і взаємозалежність за формальною обов'язковістю та визначається місцем правотворчого органу в апараті держави.

Дія нормативно-правових актів - це їхній фактичний вплив на суспільні відносини. Кожен нормативно-правовий акт призначений для врегулювання певних суспільних відносин, тому встановлення меж його дії є необхідною умовою забезпечення правомірності використання і застосування приписів, які складають зміст цього акту.

Із теорії права відомо, що будь-який нормативно-правовий акт (закон, указ, декрет, постанова, розпорядження, тощо) [6] має межі своєї дії в трьох основних, так би мовити, "іпостасях": у часі, просторі та за колом осіб [7]. В першому випадку дія нормативно-правового акту обмежена моментом набрання

ним юридичної сили і моментом її втрати, в другому випадку - певною територією, на яку він розповсюджується, в третьому випадку - колом осіб, якому він адресується.

Дія нормативно-правового акту у просторі - це поширення його впливу на певну територію, державу в цілому чи певний регіон.

Дія нормативно-правового акту за колом осіб визначається підлеглистю осіб вимогам нормативно-правових актів. Згідно зі загальним правилом, дія нормативно-правового акту поширюється на всіх осіб, що перебувають на певній території.

Правотворчість [8] органів місцевого самоврядування примикає до правотворчості державних органів і водночас утворює особливий, відокремлений від держави вид правотворчої діяльності. Право створювати і приймати нормативно-правові акти (рішення) надається представницьким органам місцевого самоврядування і посадовим особам муніципальних утворень міста, селища, села.

Рішення ради приймається на її пленарному засіданні після обговорення більшістю депутатів від загального складу ради, крім випадків, передбачених Законом. При встановленні результатів голосування до загального складу сільської, селищної, міської ради включається сільський, селищний, міський голова, якщо він бере участь у пленарному засіданні ради, і враховується його голос. Рішення ради приймається відкритим (у тому числі поіменним) або таємним голосуванням.

Рішення сільської, селищної, міської ради у п'ятиденний строк з моменту його прийняття може бути зупинено сільським, селищним, міським головою і внесено на повторний розгляд відповідної ради із обґрунтуванням зауважень. Рада зобов'язана у двотижневий строк повторно розглянути рішення. Якщо рада відхилила зауваження сільського, селищного, міського голови і підтвердила попереднє рішення двома третинами депутатів від загального складу ради, воно

набирає чинності.

Рішення ради нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо радою не встановлено більш пізній строк введення цих рішень у дію.

Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради в межах своїх повноважень приймає рішення. Рішення виконавчого комітету приймаються на його засіданні більшістю голосів від загального складу виконавчого комітету і підписуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради.

У разі незгоди сільського, селищного, міського голови (голови районної у місті ради) з рішенням виконавчого комітету ради він може зупинити дію цього рішення своїм розпорядженням та внести це питання на розгляд відповідної ради.

Рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою.

Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради в межах своїх повноважень видає розпорядження.

Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування доводяться до відома населення. На вимогу громадян їм може бути видана копія відповідних актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Рішення ради нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо радою не встановлено більш пізній строк введення в дію. Ухвали ради нормативно-правового характеру публікуються не

пізніше, як 20-денний термін після х прийняття.

Рішення ради нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо радою не встановлено більш пізній строк введення цих рішень у дію.

Акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

Висновки та пропозиції щодо вдосконалення виконання зобов'язань органами місцевого самоврядування перед громадою :

1. Нормативно-правові акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають державній реєстрації у (відокремлених структурних підрозділах) Міністерства юстиції України.

2. Для проведення державної реєстрації нормативно-правового акта орган або посадова особа місцевого самоврядування невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів після його прийняття подає до (відокремленого структурного підрозділу) Міністерства юстиції України оригінал та дві завірені ним копії нормативно-правового акта на паперовому та електронному носіях.

3. Державна реєстрація нормативно-правових актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування проводиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, протягом 15 робочих днів після надходження їх до (відокремленого структурного підрозділу) Міністерства юстиції України.

4. Для проведення державної реєстрації (відокремлений структурний підрозділ) Міністерства юстиції України перевіряє нормативно-правовий акт органу або посадової особи місцевого самоврядування на відповідність Конституції, Міжнародним договорам ратифікованим Верховною Радою України, законам України, іншим нормативно-правовим актам вищої юридичної

сили і включає його до державного реєстру нормативно-правових актів, про що повідомляє орган або посадову особу місцевого самоврядування, які його прийняли.

У разі виявлення невідповідності нормативно-правового акта органу чи посадовій особі місцевого самоврядування Конституції, Міжнародним договорам ратифікованим Верховною Радою України, законам України, іншим нормативно-правовим актам вищої легітимності орган Міністерства юстиції України вмотивовано відмовляє у проведенні державної реєстрації цього нормативно-правового акта та повертає його оригінал органу чи посадовій особі місцевого самоврядування, які його видали. Одночасно (відокремлений структурний підрозділ) Міністерства юстиції України оскаржує такий акт до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України, про що повідомляє орган чи посадову особу місцевого самоврядування, які видали нормативно-правовий акт.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. - К., //ВВР. - 1996. - № 34 - Ст. 141.
2. [Європейська хартія місцевого самоврядування](#). Офіційний вісник України від 03.04.2015. №24.
3. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України 21 листопада 2002 р. //ВВР. - 2002. - № 48. -Ст.36
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 // ВВР.- 1997.-№24.- Ст. 170.
5. Адміністративне право України. Академічний курс. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). Видавництво "Юридична думка". 2004. – 584 с.
6. Д.А.Керимов Законодательная техника. Научно-методическое учебное пособие. – М.:Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М, 1998. – 127 с.
7. Колпаков В.К. Адміністративно-правовий феномен: Монографія. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528.

8. Чабан В.П. Адміністративні нормативно-правові акти органів публічної адміністрації. Науковий вісник КНУВС № 1 2008. – С. 25 - 31.

ПЕРЕВАГИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Филоненко В.В. – студент 4 курсу

Навчально-наукового інституту №1 НАВС

Чорна В.Г. – доцент кафедри

адміністративного права і процесу

НАВС, к.ю.н., доцент

Не можна не погодитися з тією думкою, що електронні інформаційні ресурси в ХХІ столітті стали невід’ємним елементом людського життя, а тому виникає необхідність пристосовуватись до «новаторських» ідей і крокувати «в ногу» з технологіями.

Україна – не є виключенням, адже щорічно в нашій державі розглядається сотні, а то й тисячі справ у різних сферах судочинства. Тому, система електронного судочинства є одним з елементів електронного урядування, що сьогодні розглядається як спосіб організації державної влади за допомогою інформаційних мереж. То у чому ж полягають переваги електронної системи судочинства?

По-перше, «електронний суд» підвищить відсоток рівня довіри суспільства до системи правосуддя. По-друге, полегшити функціонування органів державної влади та сприятиме режиму «економії часу», спрощенню судових процедур, скороченню термінів розгляду судових справ та значно заощадить витрати.

«Електронний суд» - це здійснення онлайн ряду функцій, таких як: подача позовної заяви, додатків до неї і надання відгуків на позови в електронному вигляді, доступ до судових актів, надання «електронних» доказів, розгляд справи онлайн, розсилка учасникам процесу через Інтернет або через

sms-повідомлення інформації щодо поточної справи, функціонування сайтів судів, на яких можна знайти інформацію з конкретної справи [1, с. 140]. Він є визначальним крок у наше з Вами майбутнє.

Є беззаперечним той факт, що інформаційні технології деяким чином спрощують життя, відкривають нові можливості. Тому, реформування у сфері судочинства також не має бути виключенням.

Втілення масштабного проекту – «Електронний суд» допоможе вирішити існуючі проблеми в судочинстві. а саме:

1) забезпечить доступність правосуддя, адже учасники судового процесу матимуть змогу обмінюватися електронними документами;

2) заощадить витрати на виготовлення документів у паперовій формі, а також їх поштову відправку до необхідного суду;

3) пришвидшить передачу судових документів між судами тощо.

Електронне правосуддя – це ключ до підвищення якості роботи судів, забезпечення прозорості та доступності правосуддя судів та економії державних коштів [2].

Україна вже намагалася робити перші кроки до запровадження системи «Електронний суд» в Україні згідно з наказом Державної судової адміністрації України від 31.05.2013 р. №72 «Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу», зі змінами [3], внесеними наказом ДСА України № 81 від 14.06.2013 р., які визначають порядок подання документів до суду в електронному вигляді, а також надсилання всім учасникам судового процесу процесуальних документів в електронному вигляді (паралельно з документами в паперовому вигляді). Для цього необхідно зареєструватися в системі обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу, роздрукувати заявку про отримання процесуальних документів в електронному вигляді у справі та подати її до суду.

Це здійснюється у справах цивільного та кримінального судочинства в яких визначено, що повістка про виклик може бути повідомлена електронною поштою, факсом або за телефоном чи за допомогою інших засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію виклику.

Не так давно, 03.10.2017 р., Верховна Рада ухвалила президентський законопроект [№6232](#) «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу, Цивільного процесуального кодексу, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», відповідно до якого в Україні запроваджено Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему, яка дозволить забезпечити обмін документами в електронній формі між всіма учасниками судових процесів та судом, а також фіксування судового процесу та участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Належної уваги у нових нормативних актах приділено питанню осучаснення судочинства, - його електронізація та створення ряду електронних реєстрів, за допомогою яких і суд і учасники судових проваджень зможуть оперативно отримувати необхідні для розгляду справ відомості та докази, що має значно прискорити вирішення судом спорів.

Також було реалізовано практичну схему, яка дозволила прослідкувати за механізмом роботи майбутньої судової телекомунікаційної системи. Відповідно до Наказу Державної судової адміністрації від 23.03.2017 р. №367, з 01.04.2017 р. в 7 пілотних українських судах запроваджено Тимчасовий регламент обміну електронними документами. Наприклад, Жовтневий районний суд Одеси та Вінницький окружний адміністративний суди поряд із позитивною практикою запровадження електронного судочинства вже можуть вказувати на недоліки та необхідні доопрацювання нормативно-правової бази «Електронного суду».

У прикінцевих і перехідних положеннях законопроекту [№6232](#) «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу, Цивільного процесуального кодексу, Кодексу адміністративного судочинства України та

інших законодавчих актів», також зазначено, що переведення судочинства у режим «Електронного суду» відбуватиметься поступово. Справи, розгляд яких розпочато за матеріалами у паперовій формі до початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи і не закінчено, продовжують розглядатися за матеріалами у паперовій формі. За учасниками судового провадження залишається право подавати документи до суду у паперовій формі після впровадження системи «Електронний суд».

Новелою є і те, що запроваджується електронне доказування – це інформація у електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, котрі мають значення для справи, зокрема електронні документи (текстові файли, графічні зображення, фотографії, відео- та звукозаписи), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення. Вони можуть зберігатися у системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі, включаючи Інтернет ресурси. Електронні докази подаються в оригіналі або в електронній копії, засвідченій електронним цифровим підписом. Законопроект також містить нововведення стосовно оформлення і видачі виконавчих документів – вони викладаються у електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи і підписуються електронним цифровим підписом судді. Протягом 5 днів після набрання судовим рішенням законної сили виконавчий документ вноситься до Єдиного державного реєстру виконавчих документів, а його копія надсилається стягувачу на його офіційну електронну адресу або рекомендованим чи цінним листом [4].

Поштовхом для втілення в реальність такої очікуваної реформи стало прагнення держави побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток - інформаційне суспільство, в якому кожен матиме вільний доступ для користування та обміну інформацією – реалізуючи своє право вільного доступу до інформації та підвищуючи якість життя [5].

Але, водночас, для того щоб впроваджена Законом №6232 система

ефективно запрацювала, необхідно, щоб належне господарсько-фінансове забезпечення електронного суду та людський фактор знаходилися у тісній взаємодії.

Якщо, розглядати в цілісності «Електронний суд» - це є беззаперечно якісно-новий та перспективний процес роботи. Та все ж таки, виникають й деякі питання. Якщо у м. Києві та інших обласних центрах з технологічною новацією проблем не повинно виникнути. Що говорити про маленькі містечка та села? Де в судах бракує людських ресурсів для забезпечення якісного та швидкого судочинства у «паперовій формі», учасники процесу не можуть місяцями отримати рішення суду, перспективи електронного судочинства виглядають досить недосяжними.

Поряд з позитивними моментами щодо запровадження «Електронного суду» та зменшення у зв'язку з цим корупційної складової шляхом вилучення безпосередніх контактів між всіма учасниками судового процесу, не можна виключати можливість стороннього втручання третіх осіб у систему електронного судочинства. В епоху інформаційних технологій доступ головних учасників процесу (суддів) до електронного судочинства має бути захищений від впливу третіх осіб на найвищому рівні. Також потрібно забезпечити безперебійний доступ всіх учасників процесу до «Електронного суду», щоб такі ключові принципи правосуддя як гласність та відкритість судового процесу в жодному випадку не були порушені через технічні несправності системи [6].

Список використаних джерел:

1. Кушакова-Костицька Н. В. Розвиток електронного судочинства в Україні: проблемні питання /Науково-інформ. Вісн. Право. – 2013. – №7. – С. 139.
2. Логінова Н. І. Упровадження електронного правосуддя в систему судочинства [Електронний ресурс] / Н. І. Логінова. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v72/61>.
3. Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між

судом та учасниками судового процесу: наказ ДСА України від 31.05.2013 р., № 72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/21310-nakaz_dsa_ukraini_72_vid_31052013r.html.

4. Юридична газета// юрист Наталія Грішина/ Електронний ресурс: <http://yur-gazeta.com/publications/actual/elektronniy-sud--sproshchennya-dostupu-do-pravosuddya.html>

5. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2017- № 12. - Ст. 102.

6. Українська правда// Олена Роїк / Електронний ресурс: <http://yur-gazeta.com/.html>

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

*Скорик В.О. доцент кафедри
адміністративного права
і процесу, кандидат юридичних наук
Васюта Ю.В. курсант 2 курсу
201 навчальної групи
ННІ №1 НАВС*

Нині особливої гостроти набула проблема боротьби з корупційними правопорушеннями, які створюють серйозну загрозу формуванню України як демократичної, незалежної та соціальної держави. Встановлення адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення є одним із суттєвих правових заходів протидії корупції в Україні, а тому існує необхідність аналізу теоретичних питань удосконалення адміністративно-деліктного законодавства в цьому напрямку.

Мета дослідження - на основі аналізу чинного законодавства України визначити адміністративно-правові засади відповідальності за адміністративні правопорушення.

Завдання дослідження:

- описати поняття і ознаки адміністративного корупційного правопорушення;
- з'ясувати порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення.

Поняття і ознаки адміністративного корупційного правопорушення.

Правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень визначаються в Кодексі України про адміністративні правопорушення та Законі України «Про запобігання корупції».

Корупція - використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

Корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення є посадові особи юридичних осіб публічного права.

Порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення. Провадження у справах про адміністративні корупційні правопорушення - це врегульована нормами КУпАП та іншими законодавчими актами юрисдикційна діяльність уповноважених органів та

посадових осіб щодо порушення, розслідування, розгляду справи про адміністративне корупційне правопорушення, прийняття відповідного рішення та виконання його, а в разі необхідності - перегляду цієї постанови в апеляційному порядку.

Протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення разом з іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду за місцем вчинення корупційного правопорушення. У разі вчинення корупційного правопорушення службовою особою, яка працює в апараті суду, протокол разом з іншими матеріалами надсилаються до суду вищої інстанції для визначення підсудності.

Особа, яка склала протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення, одночасно з надісланням його до суду надсилає органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, де працює особа, яка притягається до відповідальності, повідомлення про складення протоколу із зазначенням характеру вчиненого правопорушення та норми закону, яку порушено.

При провадженні у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 172-4 - 172-9 КУпАП, участь прокурора у розгляді справи судом є обов'язковою.

При розгляді справ про адміністративні корупційні правопорушення присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою.

Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом. У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній

заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Строк розгляду адміністративних справ про адміністративні корупційні правопорушення зупиняється судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення.

Адміністративно-правові заходи попередження корупційних правопорушень. Адміністративно-правові заходи попередження корупційних правопорушень можливо поділити на дві групи:

- 1) заходи адміністративного попередження щодо осіб, які вчиняють корупційні правопорушення;
- 2) заходи адміністративного попередження, які спрямовані на посадових осіб органів, що покликані вести боротьбу з корупцією.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що в наш час, незважаючи на прийняття нових та внесення змін до вже існуючих нормативно-правових актів з питань адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення, ще існує достатньо проблем у цієї сфері які потребують свого вирішення, у тому

числі і шляхом удосконалення чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/18>.
4. Балюк Г. Корупція як загроза національній безпеці України: попереджаємо, протидіємо, переслідуюмо / Г. Балюк. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 158 с.
5. Андрушко П. Корупційні правопорушення та корупційні злочини як їх різновид: співвідношення і диференціація відповідальності за їх вчинення / П. Андрушко // Право України. – 2014. – № 9. – С. 90-101.
6. Вітик І. Боротьба з корупцією в Україні / І. Вітик // Право України. – 2015. – № 11. – С. 39-43.
7. Ковбасюк Ю. Антикорупційна політика державних органів влади України / Ю. Ковбасюк // Віче. – 2015. – № 17. – С. 19-22.
8. Мірошник Ю. П. Адміністративно-правові засади боротьби з корупцією в Україні / Ю. П. Мірошник // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 4. – С. 153-160.
9. Настюк В. Я. Проблеми адміністративної та кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення в Україні / В. Я. Настюк // Право України. – 2015. – № 12. – С. 48-57.
10. Невмержицький Є. Державні органи в системі суб'єктів протидії корупції / Є. Невмержицький // Віче. – 2015. – № 20. – С. 2-4.
11. Ніжинська І. С. Проблеми законодавчої регламентації настання правової відповідальності за корупційні правопорушення / І. С. Ніжинська // Держава і право : зб. наук. праць / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. – К., 2015. – Вип. 58. Юридичні і політичні науки. – С. 353-359.

12. Онищук О. О. Адміністративно-правові відносини у сфері запобігання та протидії корупції / О. О. Онищук // Держава і право : збірник наукових праць / Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України. – К., 2013. – Вип. 49. Юридичні і політичні науки. – С. 196-199.
13. Печенкін І. Антикорупційна реформа в Україні / І. Печенкін // Віче. – 2015. – № 4. – С. 24-27.
14. Поліщук К. Політика з попередження, подолання та запобігання корупції: Україна та світовий досвід / К. Поліщук // Магістеріум. – К., 2012. – Вип.10. – С. 43-51.
15. Шведова Г. Л. До питання про протидію корупції в Україні / Г.Л. Шведова // Держава і право : збірник наукових праць / Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України. – К., 2017. – Вип. 53. Юридичні і політичні науки. – С. 492-497.

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ В ПРАВІ

***Чорна В.Г., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ***

Вперше згадування про існування певних обмежень можна зустріти в часи Древньої Греції в поемах Гомера, Гесіода, в яких трактуються положення про основи справедливості, котрі базуються на обмеженнях, які в подальшому отримали свій вираз в працях Клеобула («Средняя дорога есть наилучшая»), Солона («Ничего сверх меры»), Фалеса («Не делай сам того, что ты порицаешь в других») та ін. [1, с.185]. Обмеження прав було поширено і в Законах XII таблиць, де передбачалось чотири види обмежень права власності на землю [2, с.180].

Філософ Ю.В. Тихонравов в своїй праці «Філософія в праві» зазначав, що свобода особистості, як відомо, не є абсолютною. При цьому свободу можна визначити як « ... лімітовану нормами суспільного, громадянського буття

поведінку людей. Свобода людини, таким чином, виражає насамперед зовнішнє обмеження діяльності людини існуючими в даному загальними нормами позитивного права ... » [3, с.417]. Розвиваючи думку філософа можна вести мову проте, що свобода певного індивіда закінчується там, де починаються права іншого, при цьому, у перших виникає обов'язок вчинити так, а не інакше, а у других право на вчинення певних дій.

Англійський державний діяч і філософ Томас Гоббс у своїй праці «Левіафан, або Матерія, форма і влада держави церковного та цивільного» писав, що «в разі згоди на те інших, людина повинна відмовитися від права на всі речі в тій мірі, в якій це необхідно в інтересах миру і самозахисту, і задовольнятися такою мірою свободи по відношенню до інших людей, яку він допустив би по відношенню до себе » [4, с.156].

Аналізуючи точки зору філософів варто відзначити, що проблема правових обмежень прав і свобод людини є невід'ємною частиною правової теорії свободи, значимість якої обумовлена конституційно-правовими взаємовідносинами особистості й суспільства, тією діалектикою індивідуального і колективного в організації та функціонуванні соціуму, зміст якої полягає в забезпеченні поєднання індивідуальної свободи з благом суспільства, а блага суспільства - зі свободою особистості як неодмінної умови соціальної стабільності і суспільного прогресу. З упевненістю можна говорити, що головним соціально-філософським питанням взаємодії відносин людини, суспільства і держави є питання про ступінь свободи людини, а також про можливості, підстави і міру дозволеного вторгнення держави та інших індивідів в цю свободу, при чому таке «вторгнення» держави повинно бути підкріплено відповідними правовими нормами.

Теоретики права в цілому підтримують позицію філософів, однак, продовжуючи вивчення сутності та змісту правової категорії «обмеження» пропонують наступне бачення даного питання.

Так, І.А. Ільїн зазначав: «обмежуючи свободу кожного встановленими межами, право забезпечує йому безтурботне і спокійне користування своїми

правами, тобто гарантує йому свободу всередині цих меж. Свобода кожної людини визначається лише до тієї межі, від якої починається свобода інших людей. Прагнучи встановити ці межі, право сприяє тому, щоб в спільному житті людей запанував порядок, заснований на свободі» [5, с.96].

Обґрунтованою вбачається і думка В.А. Толстікова, який стверджує, що «... необмежених прав і свобод в природі не буває, оскільки в протилежному випадку буде мати місце необмежене свавілля. Не випадково в загальній теорії права суб'єктивне право визначається як міра можливої поведінки суб'єкта в правовідносинах, тобто його обмеження рамками закону» [6, с.37].

Досліджуючи правову природу правових обмежень і свобод людини М.Г.Маковецька висловлює думку, що суспільство встановлює певні межі належної поведінки, оскільки не може і не повинно гарантувати тій чи іншій особистості дії та вчинки якої суперечать інтересам суспільства свободу вибору, отже, людина зобов'язана жити в визначених рамках, узгоджуючи свої життєві потреби з правами інших членів суспільства, які несуть відповідальність за свою поведінку [7, с.234]. В даному випадку можна зробити висновок, що обмеження по-перше, визначають межі належної поведінки членів суспільства; по-друге, визначаються виключно правовими нормами.

Список використаних джерел:

1. Нерсисянц В.С. Политические учения Древней Греции. М., 1979. – 264 с.
2. Новицкий И.Б., Петерский И.С. Римское частное право. М., 2009. - 304 с.
3. Тихонравов Ю.В. Основы философии права. М.: Вестник. 1997. – 243 с.
4. Гоббс Т. Левиафан, или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского / Избр. соч. Т. 2. М., 1965. – 350 с.
5. Ильин И.А. Общее учение о праве и государстве (фрагменты) // Правоведение. 1992. № 3. – С. 17-25.
6. Принципы, пределы, основания ограничения прав и свобод человека по российскому законодательству и международному праву. Материалы «круглого стола» журнала «Государство и право» // Государство и право. 1998.

7. Маковецкая М.Г. Понятие правовых ограничений и свобод человека // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского, 2012, № 6 (1). - С. 233–237.

НЕГАТИВНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ

*Артеменко А.В., аспірант заочної форми
навчання кафедри адміністративного
права та процесу Національної
академії внутрішніх справ*

Дитинство є специфічним, самотутнім, найважливішим в неповторним періодом у житті і становленні особистості. Саме з дитинства закладаються основоположні, так звані фундаментальні, якості особистості. Саме ці якості в майбутньому допомагають забезпечити психологічну стійкість, цілеспрямованість, спонукають людину до позитивної моральної налаштованості, життєздатності. Вказані духовно-моральні принципи з'являються з часом, і лише при позитивному соціальному оточенні, вони потребують родинних зв'язків, любові батьків, позитивних прикладів, прикладу позитивного ставлення до особистості.

Проте, нажаль, не всі діти мають змогу „повернутись” додому. Це право не можуть реалізувати діти-сироти, тобто діти. „витиснені” різними обставинами, що склались в їх житті, з родинного гнізда. Статистична звітність щодо таких дітей в Україні існує з 2003 року.

На кінець 2015 р. – початок 2016 р. кількість дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування становила 73182 особи, що становить майже 1% від загальної чисельності дітей України, і кожна така дитина є особливою та потребує значної кількості уваги суспільства.

Основною причиною проблеми сирітства в нашій країні є формування

прошарку так званих соціопатичних сімей, що почали з'являтися в умовах соціальної нерівності, економічної нестабільності, втрати робочих місць, збільшенню бідності й злиденності, алкоголізму, проявів наркоманії, насильства в сім'ях. Посилюють ризик соціального сирітства, бездоглядності частини дітей та безпритульності такі неоднозначні демографічні явища сьогодення як поширеність неповних сімей з дітьми, нестабільність шлюбу, вступ в шлюб в ранньому віці, народження дітей неповнолітніми особами. Однак з 2009 р. відбувалось скорочення чисельності таких дітей. Відбулось це завдяки активній соціальній політиці, були проведені роботи з сім'ями, що опинились у складних життєвих обставинах, з матерями, що самостійно виховують дітей, завдяки підтримці національного всиновлення тощо. Згідно із статистичними даними за останні роки також відбулось значне зменшення дітей –сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Але, на жаль, в сучасній ситуації це зменшення відбулось не завдяки ефективних державних програм чи позитивної роботи соціальних служб, а стало наслідком скорочення території, на якій можливо проводити статистичні спостереження, тобто можливий облік таких дітей.

Проблема соціального сирітства, бездоглядності наших дітей може бути вирішена лише за допомогою держави, лише у контексті загального соціально-економічного, морального та демографічного оздоровлення українського суспільства, покращення економічної ситуації, стабільності, подолання таких соціальних патологій, як алкоголізм, наркоманія, насильство. Тільки активна політика держави та громадських організацій щодо запобігання цьому явищу може дати позитивні результати.

Наступним негативним фактором, який породжує сирітство та ДПБП є «дитяча трудова кабала». Так, наприклад, в звіті ЮНІСЕФ „Положення дітей в світі в 2013 році” показує, що в нашій країні 7% дітей у віці від 5 до 11 років були залучені до праці. Згідно із показниками використання дитячої праці наша країна стоїть на рівні з Індонезією, Панамою, Свазілендом. Окрім того, 70% українських дітей у віці до 14 років стають жертвами фізичного або психічного

покарання. Згідно із цим показником наша країна близька до Белізу (71%), Джибуті (72%), Тобаго (77%). Серед країн колишнього СРСР подібна поведінка по відношенню до дітей практикується, наприклад, в Білорусії – 84 % випадків, Таджикистані – 74 %, Вірменії 70% [1].

До соціальних сиріт можна віднести безпритульних та бездоглядних дітей, тобто це діти вулиці.

Однак не всі діти стають соціальними сиротами, або „дітьми вулиці” через ставлення своїх батьків. Діти можуть опинитися на вулицях завдяки культурним чинникам. Наприклад, деякі діти в Конго та Уганди роблять все, щоб залишити свою сім'ю; тому що вони підозрюють, що батьки це відьми, які приносять нещастя на свою родину. У Афганістані молоді дівчата, які скоюють „злочини з честі”, які ганьблять свою сім'ю та/або культурні цінності, такі як подружнє життя (які можуть характеризуватись зґвалтуваннями або сексуальним насильством), або які відмовляються від укладеного шлюбу, можуть бути змушені залишити свої будинки [2].

Діти також можуть опинитися на вулицях через релігійні чинники. Наприклад, деякі діти в далекій північній частині Нігерії (називаються алмеїрісами) змушені залишати свої будинки, щоб залучати їх під малам (ісламський релігійний учитель), щоб вони могли зрозуміти вчення ісламу [3].

Вуличні діти відрізняються віком, статтю, етнічною групою, соціальним класом, і ці діти мають різний життєвий досвід. ЮНІСЕФ відрізняє різні типи дітей, що живуть на вулиці, у трьох різних категоріях: кандидатів на вуличне життя (вуличні діти, які працюють і проводять багато часу на вулицях), вуличні діти (діти, які працюють на вулиці, але ночами перебувають вдома) та діти вулиці (діти, які живуть на вулиці без підтримки сім'ї) [4].

Слід відзначити, що сирітство та наявність дітей позбавлених батьківського піклування породжують виникнення інших соціально негативних явищ. Одним з яких є безпритульність. Жодна державна, чи недержавна організація не знає, яка кількість безпритульних дітей в Україні. Офіційно називають цифру від 100 до 200 тисяч дітей. Неофіційно – від мільйона до двох

мільйонів дітей проживають на вулицях [5]. Нажаль, на теперішній час дітей на вулиці така ж кількість, як і після Другої Світової та громадянської війни. Відмінність полягає в тому, що за тих часів це були переважно діти-сироти, не існувало такої кількості дитячих будинків, через що діти змушені були залишатись на вулиці, то на сьогодні це діти, чії батьки живі, ті, хто має домівку, але зазнав насильства, або ж просто став вигнанцем, непотрібним власним батькам.

Список використаних джерел:

1. Права дітей в Україні за звітом ЮНІСЕФ URL <http://inpress.ua/ru/society/20357-prava-detey-v-ukraine-uschemlyayutsya-yunisef>
2. Р.Барри Флауерс, „Вуличні діти: Життя підлітків що втекли або стали вигнанцями” Джефферсон, NC: МакФарленд. 2010.
3. Абарі, Крістофер Азаабер та Ауду, Демсі Тервас. Дослідження дітей вулиці в Кадуна Метрополіс, Нігерія. Журнал гуманітарних та соціальних наук IOSR, (2013 рік). 15 (1), 44-49.
4. Життя дітей на вулиці, стаття від 19.07.2017, ЮНІСЕФ URL https://www.unicef.org/romania/children_1603.html
- 5.Новини BBC URL http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/story/2005/07/050721_homeless

s

**ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З
ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ
УКРАЇНИ**

*Островський С.О. аспірант кафедри
адміністративної діяльності*

Національної академії внутрішніх справ

Термін «принцип» є похідним від латинського «*principium*» – і розуміється як «основа», «першооснова» [1, с.538].

Філософське роз’яснення даної категорії базується на наступному:

1) принцип в суб'єктивному значенні – це основне положення, передумова (принцип мислення); в об'єктивному значенні – вихідний пункт, першооснова, найперше (реальний принцип, принцип буття);

2) основоположне теоретичне знання, що не є доказуваним та не потребує доказування. Основоположна етична норма, якає суб'єктивною – максимою і направляє волю, оскільки виступає керуючим моментом по відношенню до окремих індивідів, чи об'єктивною – закон – в такому випадку призначається значимою для волі кожної розумної істоти [2, с.363].

Теорія логіки розкриває дану категорію як основне положення, передумову будь-якої теорії, концепції [3, с.477].

Юридична наука досить різнопланово викладає своє бачення щодо поняття «принципи»: по-перше, принципи права як основні ідеї, що відображають сутність типу права [4, с.148]; по-друге, принципи – це об'єктивна категорія, яка зумовлює необхідність закріплення певного способу поведінки [5, с.151]; по-третє, вказують на те, що принципи є сферою науки, правової політики й правосвідомості [6, с.21–23]; по-четверте, пов'язують принципи тільки з нормативним змістом права [7, с.297–299]; по-п'яте, визначають принципи права як своєрідну систему координат, в рамках якої розвивається право, і одночасно вектор, який визначає напрямок його розвитку [8, с.221].

В принципах права відображено відношення людей до права, як до соціальної цінності. В них, як у фокусі, сконцентровано відображається зацікавленість людей наділити своє право такими якостями, котрі задовольняли б їх потреби [9, с.22].

До ознак, що характеризують принципи права, відносять: регулятивність, спосіб матеріалізації правових принципів у праві, об'єктивна обумовленість[10, с. 33].

Отже, **принципи права** – *це основоположні постулати, на яких будується нормативно-правова система держави та правова поведінка суб'єктів.*

Отже, з урахуванням різних підходів щодо сутності правових приписів можна запропонувати власну дефініцію **«принципи взаємодії Національної гвардії України з правоохоронними органами та Збройними силами України - це основоположні правові положення, що визначають природу, демократичні засади й спеціалізацію діяльності Національної гвардії України з уповноваженими органами публічної адміністрації щодо захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону тощо»**.

Правові принципи у своїй сукупності: по-перше, забезпечують повноцінну участь Національної гвардії України, правоохоронних органів та збройних сил України у виконанні функцій щодо захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій, відсічі збройної агресії проти України та ліквідації збройних конфліктів; по-друге, визначають нормативно не закріплені правила взаємодії Національної гвардії України, правоохоронних органів та збройних сил України; по-третє, мінімізують неякісність від встановленої взаємодії зазначених органів.

Серед основних принципів взаємодії Національної гвардії України з правоохоронними органами та Збройними силами України можна виокремити наступні:

законності; легітимності; доцільності; незалежності; паритетності; довіри, координації інтересів; комплексності; гнучкості; єдності цілей і завдань; оптимальності; фінансової забезпеченості; контролю та нагляду; відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Большой словарь иностранных слов: более 24 000 слов / [Сост.: А.Ю. Москвин]. – М.: Центрполиграф, 2005. – 816 с.
2. Философский энциклопедический словарь / [Ред.-сост.: Губский Е.Ф.]. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 576 с.
3. Логический словарь-справочник / [Сост.: Кондаков Н. И.]. – М.: Наука, 1975. – 720 с.
4. Байтин М.И. Сущность права (Современное правопонимание на грани двух веков): монография / М.И. Байтин. – М.: ООО ИД «Право и государство», 2005. – 544 с.
5. Теория государства и права: курс лекций / под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Юристъ, 2003. – 776 с.
6. Лукашева В.А. Принципы социалистического права / В.А. Лукашева // Сов. государство и право. – 1970. – № 6. – С. 21–23.
7. Алексеев С.С. Восхождение к праву. Поиски и решения / С.С. Алексеев. – М.: НОРМА, 2001. – 752 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / О.Ф. Скакун. – 2-е вид. – Харків: Консум, 2005. – 656 с.
9. Гражданский процесс: учебник / [Воложанин В.П., Кайгородов В.Д., Кац А.К., Козлов А.Ф. и др.]; под ред. Ю.К. Осипова. М.: БЕК, 1996. – 462 с.
10. Ктіторов М. О. Принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення та забезпечення їх реалізації в діяльності ОВС: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – К.: КНУВС, 2009. – 207 с.

**ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СФЕРИ МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ**

Іванченко В. А., здобувач

Державного науково-дослідного інституту

МВС України

Відповідно до Енциклопедичного словника з державного управління,

правове регулювання є діяльністю держави (в особі уповноважених нею органів) щодо забезпечення впливу на суспільні процеси шляхом встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм (правил) поведінки суб'єктів права, дотримання яких забезпечується можливостями громадської думки і застосуванням владної сили держави.

Узагальнюючи зазначені точки зору, вважаємо, що **правове регулювання – це діяльність держави, котра забезпечує та охороняє нормативно-правову систему, за допомогою правових засобів для урегулювання суспільних відносин між суб'єктами правовідносин.**

В свою чергу правовому регулюванню притаманні наступні характерні ознаки:

- 1) один з видів соціального регулювання, тобто регулювання, що існує в суспільстві і пов'язаного з упорядкуванням суспільних відносин;
- 2) в його основі лежить державне регулювання, оскільки позитивне право встановлюється або санкціонується державою і, отже, є державним регулятором суспільних відносин;
- 3) це певний вплив на суспільні відносини;
- 4) здійснюється за допомогою норм позитивного права та інших правових засобів. Норми права та інші правові засоби в сукупності складають механізм правового регулювання;
- 5) має своєю метою упорядкування суспільних відносин;
- 6) визначає права і обов'язки суб'єктів правовідносин;
- 7) застосовує засоби для захисту правової системи.

Правове регулювання можна поділити на нормативне та індивідуальне. Нормативне та індивідуальне правове регулювання може бути як односторонньо-владним, вертикальним, так і договірним, горизонтальним. Володіючи відносною самостійністю, ці види правового регулювання не виключають, а доповнюють один одного. Перше пов'язане з прямим владним регулюванням суспільних відносин. Взаємозумовленість функціонування державної, муніципальної влади і права втілюється тут досить послідовно.

Односторонньо-владне, вертикальне правове регулювання супроводжується виданням нормативних та індивідуальних (правозастосовних) актів. При цьому процес створення таких юридичних актів втілюється в особливі правотворчі та правозастосовні відносини.

Автономне, горизонтальне правове регулювання здійснюється на базі угод. Суб'єкти, що перебувають в автономному положенні один до одного і укладають різного роду нормативні та індивідуальні правові договори, регулюють не тільки власну поведінку, але й встановлюють взаємні права та обов'язки. Причому здійснення правових договорів відрізняється від реалізації нормативних та індивідуальних актів. Втілення в життя правових договорів може, зокрема, породжувати особливу діяльність щодо забезпечення виконання прийнятих сторонами зобов'язань. Варто зазначити, що відносини в сфері оборони регулюються як шляхом нормативного, так індивідуального правового регулювання.

Спираючись на вище зазначені дефініції правового регулювання, ми можемо зробити висновок, що внаслідок правової регуляції суспільних відносин в сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації формується юридична основа, котра забезпечує підґрунтя необхідне для організації та управління діяльністю учасників мобілізаційних відносин і досягнення фактичних цілей проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Крім того, правове регулювання в рамках предмета дослідження якого забезпечує чітке розподілення управлінських функцій між суб'єктами мобілізації та забезпечує між ними злагоджено сформовані організаційні та правові основи їх взаємодії.

Одним із різновидів правового регулювання є адміністративно-правове регулювання.

В.В. Галуцько та О.М. Єщук визначають адміністративно-правове регулювання як цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та

юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держав.

Адміністративно-правовим регулюванням охоплюються різні сфери життєдіяльності. Не є виключенням і сфера мобілізаційної підготовки та мобілізації. При цьому, на сьогодні відсутнє наукове підґрунтя визначення поняття «адміністративно-правове регулювання сфери мобілізаційної підготовки та мобілізації».

Враховуючи зазначене, вважаємо за необхідне сформулювати власну його дефініцію. ***Адміністративно-правове регулювання сфери мобілізаційної підготовки та мобілізації*** – це цілеспрямований упорядковувачий вплив на відносини, що виникають у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації, який здійснюється публічною адміністрацією шляхом застосування правових засобів (юридичних норм, правовідносин, індивідуальних приписів та ін.) і пов'язаний зі встановленням конкретних прав і обов'язків суб'єктів відповідних відносин.

ДОЗВІЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Запотоцька О.В.

кандидат технічних наук, докторант

Університету сучасних знань

Дозвільна система у сфері господарської діяльності становить собою сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, переоформленням, анулюванням документів дозвільного характеру. Разом з тим, в базовому нормативно-правовому акті, яким урегульовано відносини в сфері безпеки та якості харчових продуктів не визначено поняття дозволу в сфері безпеки та якості харчових продуктів, а також відсутній перелік документів дозвільного характеру, що видаються в досліджуваній сфері. Саме тому, наразі з'ясуємо

сутність поняття «дозвіл в сфері безпечності та якості харчових продуктів», а також розкриємо елементи дозвільного провадження в досліджуваній сфері.

Дозволи - важливий елемент адміністративно-правового регулювання, які забезпечують соціальну свободу та активність людини. Вони набувають юридичного характеру з моменту їх закріплення в уповноважуючих нормах у вигляді суб'єктивних прав та реалізуються у формі використання, що визначає добровільний характер, їх залежність від бажання суб'єкта, якому належить суб'єктивне право. Дозвіл полягає в наданні особі суб'єктивного юридичного права самостійно приймати рішення щодо реалізації передбачених правовими нормами варіантів власної поведінки [1, с. 496].

У правовій науці та правозастосовній діяльності органів публічної адміністрації існують різні точки зору стосовно підходу щодо детермінації змісту дозвільної системи. Причиною такої ситуації, на думку О.В. Кузьменко, стала «очевидна невідповідність законодавчої концепції дозвільної системи реальним масштабам ліцензійно-дозвільної діяльності органів публічної адміністрації – з одного боку; та наявність нормативно конкретизованого переліку об'єктів регулювання цієї системи, факт існування якого не міг не накласти відбиток на відповідні теоретичні положення – з іншого; усе це дало вченим-адміністративістам привід для розуміння дозвільної системи у двох значеннях – «широкому» та «вузькому» [2, с. 229].

В науці адміністративно права під дозволами прийнято розуміти наступне. В.К. Колпаков та О.В. Кузьменко пропонують тлумачити дозволи як юридичний дозвіл чинити за умов, передбачених нормою, ті чи інші дії або утриматися від їх вчинення за своїм бажанням. Та науковці визначають, що дозволи поряд з приписами та заборонами є методом регулювання [3, с.35]. А.Т. Комзюк, Р.С. Миронюк та В.М. Бевзенко визначають поняття дозвіл як закріплену нормою права допустиму можливість здійснення суб'єктами правовідносин певних дій або допустиму можливість утримуватись від їх вчинення; це межі допустимої законом поведінки таких суб'єктів [4, с.85].

Таким чином, **дозвіл у сфері безпечності та якості харчових продуктів**

– це надане уповноваженою посадовою особою територіальних органів Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, а також уповноваженою посадовою особою територіальних органів Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України право здійснювати господарську діяльність пов'язану з виробництвом та/або зберіганням харчових продуктів тваринного походження, та/або реалізацією (оптовою реалізацією) сільськогосподарської продукції, в тому числі харчових продуктів, на спеціально оснащених та відведених місцях на підставах встановлених законодавчими актами.

О.В. Кузьменко пропонує під дозвільним провадженням розуміти регламентовану адміністративно-процесуальними нормами діяльність публічної адміністрації, в ході якої вирішуються питання про забезпечення реалізації прав фізичних та юридичних осіб на виконання певних дій або зайняття певними видами діяльності шляхом надання їм відповідного дозволу [2, с.127].

О.В. Кузьменко пропонує розкривати зміст дозвільного провадження через наступні стадії: 1) порушення дозвільного провадження (підставами порушення є подача заяви зацікавленою в одержанні дозволу особою); 2) безпосереднє вивчення компетентним органом публічної адміністрації, поданих документів або обстеження приміщень, речей на предмет відповідності їх вимогам дозвільної системи; 3) прийняття рішення; 4) оскарження прийнятого рішення; 5) виконання прийнятого рішення (видача дозволу).

Притримуючись класичної структури сталій дозвільного провадження розкриємо зміст стадій дозвільного провадження щодо отримання експлуатаційного дозволу.

Видом експлуатаційного дозволу, який потрібно отримати суб'єкту, який провадить господарську діяльність пов'язану з харчовими продуктами є експлуатаційного дозволу для операторів ринку, що провадять діяльність з виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження.

Виконавцями заходів, необхідних для видачі експлуатаційного дозволу, є посадові особи територіальних органів [Держпродспоживслужби](#).

Для отримання експлуатаційного дозволу оператор ринку особисто або через уповноважений ним орган чи особу, або рекомендованим листом подає в одному примірнику відповідну заяву та перелік харчових продуктів, які планує виробляти або зберігати (далі - перелік).

Оператор ринку несе відповідальність за недостовірність інформації, зазначеної в заяві про отримання експлуатаційного дозволу (далі - заява) та переліку. Після надходження заяви та переліку посадова особа територіального органу [Держпродспоживслужби](#) проводить інспекцію (огляд) потужностей (об'єктів) з метою встановлення їх відповідності санітарним заходам.

Строк видачі експлуатаційного дозволу становить 30 календарних днів з дня отримання територіальним органом [Держпродспоживслужби](#) заяви та переліку. Рішення про видачу або відмову у видачі експлуатаційного дозволу приймається територіальним органом [Держпродспоживслужби](#) на підставі результатів інспекції (огляду) заявлених потужностей щодо їх відповідності санітарним заходам.

Інспекція (огляд) заявлених потужностей проводиться не пізніше 15 календарних днів з дня отримання територіальним органом [Держпродспоживслужби](#) заяви та переліку.

Розмір плати (адміністративний збір) за надання адміністративної послуги з видачі або поновлення дії експлуатаційного дозволу становить 0,17 мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленої законом на 1 січня календарного року, в якому заява подається оператором ринку в центр надання адміністративних послуг, до визначення розміру адміністративного збору законом.

Експлуатаційний дозвіл видається територіальним органом [Держпродспоживслужби](#) у трьох примірниках. Перший примірник видається операторові ринку, другий - залишається у територіальному органі [Держпродспоживслужби](#), третій - надсилається до [Держпродспоживслужби](#).

Строк дії експлуатаційного дозволу необмежений.

У разі прийняття рішення про відмову у видачі експлуатаційного дозволу операторові ринку видається особисто та/або надсилається поштовим відправленням письмове повідомлення із зазначенням передбачених законодавством підстав для такої відмови.

Рішення про відмову у видачі експлуатаційного дозволу може бути оскаржене до [Держпродспоживслужби](#) або суду.

У разі усунення причин, що стали підставою для відмови у видачі експлуатаційного дозволу, повторний розгляд документів здійснюється територіальним органом [Держпродспоживслужби](#) у строк, що не перевищує п'яти робочих днів з дня повторного отримання заяви та переліку.

У разі коли оператор ринку не виконує вимоги наказу або розпорядження про тимчасове припинення функціонування потужності або частини потужності та/або тимчасову заборону обігу об'єктів санітарних заходів, посадова особа територіального органу [Держпродспоживслужби](#) вносить постанову про тимчасове припинення дії експлуатаційного дозволу з деталізацією на рівні виробничої лінії та/або харчових продуктів залежно від виду діяльності оператора ринку. У разі тимчасового припинення дії експлуатаційного дозволу така інформація вноситься до відповідного реєстру та оприлюднюється протягом трьох робочих днів [Держпродспоживслужбою](#) на її офіційному веб-сайті.

Оператор ринку, дію експлуатаційного дозволу якого тимчасово припинено, не має права здійснювати виробництво, реалізацію та/або обіг харчових продуктів на таких потужностях. Зазначений оператор ринку може подати заяву територіальному органу [Держпродспоживслужби](#) про поновлення дії експлуатаційного дозволу після усунення причин, що стали підставою для такого припинення. У разі прийняття рішення про тимчасове припинення дії експлуатаційного дозволу або його анулювання оператор ринку може оскаржити таке рішення до [Держпродспоживслужби](#) або суду.

Розкривши сутність провадження щодо отримання експлуатаційних дозволів на провадження на потужностях (об'єктах) діяльності з: переробки

неїстівних продуктів тваринного походження; виробництва, змішування та приготування кормових добавок, преміксів і кормів, а також експлуатаційного дозволу для операторів ринку, що провадять діяльність з виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження можемо констатувати, що даний вид провадження складається з таких стадій як: 1) порушення дозвільного провадження (підставами порушення є подача заяви зацікавленою в одержанні дозволу особою); 2) безпосереднє вивчення компетентним органом публічної адміністрації (органів [Держпродспоживслужби](#)), поданих документів або обстеження приміщень, речей на предмет відповідності їх вимогам дозвільної системи, проведення інспекцій потужностей; 3) прийняття рішення про видачу дозволу; 4) оскарження прийнятого рішення (позасудове та судове оскарження); 5) видача дозволу.

Список використаних джерел:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
2. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : моногр. / О. В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2005. – 358 с.
3. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с.
4. Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. Адміністративний процес України: Навчальний посібник. – Київ: Прецедент, 2007. – 599 с.

**РОЛЬ АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ
ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА**

Брода А.Ю.,

*аспірант заочної форми
навчання кафедри
адміністративного права і
процесу Національної академії
внутрішніх справ*

В адміністративному процесі **Федеративної Республіки Німеччина** за загальним правилом, кожен учасник адміністративного процесу має право подавати клопотання перед судом і здійснювати інші процесуальні дії. Розглядаючи процесуальну дієздатність осіб, які претендують на прийняття участі в адміністративному процесі, треба звернути увагу на постулат, згідно з яким вести захист може тільки адвокат. У судах земель учасники процесу виступають як особисто, так і через представників (повірених). У Федеральному суді участь в судовому засіданні можливо тільки через спеціально уповноважених осіб (адвокатів, податкових радників - у фінансових судах і т.д.). Суд має право вимагати особистої явки учасників процесу, а щодо юридичних осіб і державних органів - їх уповноважених представників.

Особливо хотілося б зупинитися на питаннях захисту в адміністративному процесі. Адвокати в Німеччині є найчисленнішу професійну групу захисників, їх положення визначається наступними правовими актами: Федеральним становищем про адвокатів від 01.08.59 з численними подальшими змінами, Положенням про тарифи адвокатських послуг та іншими нормативними актами, а також - в залежності від сфери їх діяльності - кримінально-процесуальним, цивільно-процесуальним, адміністративно-процесуальним та іншим законодавством [1, с.271]. Станом на 01.01.2016 р. Федеральна палата адвокатів Німеччини (Bundesrechtsanwaltskammer) налічувала 163 779 допущених до професійної діяльності адвокатів. Так, адвокати, які спеціалізуються в сфері адміністративного права, якщо враховувати тільки адвокатів, що мають 40-годинний робочий тиждень, то цифри їх гонорарів будуть наступними: 61% - менше 150 000 євро, 39% болем 150 000 євро [2]; адвокати в господарсько-адміністративних справах: 83% - менше 150 000 євро, 17% болем 150 000 євро.

Відповідно до § 1 Федерального положення про адвокатів *адвокат* - це незалежний суб'єкт процесу, що входить в адвокатську організацію. Даний закон розглядає адвоката як незалежний орган процесу, надаючи йому публічно-правовий статус, таке визначення правового статусу адвоката породжує

серйозні суперечки серед німецьких правознавців.

Необхідно відзначити, що в зазначений в законі публічно-правовий статус не вкладається ряд положень, а саме: адвокат не є державним службовцем, природно, оплата праці адвоката не здійснюється з бюджетних коштів; адвокат має право працювати як вільний одиночний працівник - і тоді він роботодавець для своєї канцелярії, а також - як найманий працівник, службовець або в іншого адвоката, або в різних адвокатських спільнотах.

У Німеччині не існує іспиту на отримання статусу адвоката, однак процес отримання юридичної освіти в Німеччині вважається одним з найскладніших. Всім бажаючим займатися адвокатською діяльністю необхідно здати два державних іспиту. Перший державний іспит щорічно не здають приблизно 30% студентів, з другим державним іспитом не справляються 15% екзаменуються. Після повторно незданого іспиту (першого або другого) дорога в юриспруденцію в Німеччині закрита назавжди [3].

Відповідно до § 3 вищеназваного положення адвокат - це професійний незалежний консультант і представник з усіх правових обставин. Останнє відкриває для адвоката ряд додаткових сфер діяльності. Цілком законно громадянин може доручити адвокату ведення справ з одержання, наприклад, закордонної візи або представництво у взаємовідносинах з податковими службами і т.д.

Адвокатські палати засновуються при Вищих земельних судах під правовим наглядом земельних органів управління юстиції, всі вони об'єднуються в Федеральну адвокатську палату. Остання має істотний вплив на територіальні адвокатські палати, в результаті чого адвокатура виглядає централізованою. Шляхом прийняття статутів, що носять нормативно-правовий характер, палата визначає професійний порядок здійснення адвокатської діяльності [4].

Відповідно до Федерального закону про адвокатуру на адвокатів покладено такі професійні функції: консультування з юридичних питань; здійснення представництва клієнта, який виступає в якості сторони в судовому

процесі; захист обвинуваченого або підсудного у кримінальній справі в суді та / або органах слідства.

§ 114 Федерального закону про адвокатів передбачає наступні види відповідальності для адвоката: - попередження; - догана; - штраф у розмірі до 25 000 євро; - заборона займатися адвокатською діяльністю на строк від 1 року до 5 років; - виключення з адвокатури.

Досить цікавим є правове положення відповідно до якого в Німеччині немає безоплатної правової допомоги. В Законі Німеччини «Про адвокатуру» визначено, що хто в силу фінансового становища не в змозі оплатити послуги свого адвоката, той має право на отримання матеріальної допомоги від держави. Перед тим, як піти до адвоката на консультацію, необхідно звернутися до дільничного суду (Amtsgericht) за місцем свого проживання з проханням видати документ, що підтверджує право на отримання адвокатської допомоги (Beratungshilfeschein). З цим документом довіритель може звернутися за допомогою до адвоката за своїм вибором. Оплачувати працю адвоката буде в такому випадку держава. Якщо справа дійде до суду, то малозабезпеченим громадянам держава надає матеріальну допомогу на ведення судового розгляду (Prozesskostenhilfe).

Ще цікавим моментом комунікації адвоката з клієнтом є можливість укладати договір про надання правової допомоги виключно за допомогою засобів опосередкованої комунікації (наприклад, по електронній пошті). Дистанційним способом укладаються договори з адвокатом, наприклад, у випадках користування клієнтом сервісу «адвокатська гаряча лінія» (Anwalts-Hotline) або «віртуальне адвокатське бюро» (virtuelle Kanzlei). Ці форми являють собою не що інше, як надання послуг у такій формі, яка вимагає додаткових інструментів захисту споживачів, а саме: незнання споживачем (довірителем), що купується (послуги) і продавця (адвоката) [4].

З 01.01.2022 року всі адвокати Німеччини будуть зобов'язані вести кореспонденцію з судами тільки в електронному вигляді. Однак, якщо на момент подачі відповідних документів були технічні несправності, то після їх

усунення адвокат зобов'язаний реєструвати кореспонденцію в електронному форматі.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що спостерігається багатовекторність у нормотворчій діяльності зарубіжних держав щодо визначення правового статусу адвоката в адміністративному процесі. Наприклад, в Республіці Білорусь та Республіці Естонія роль та значення адвоката в адміністративному процесі визначено в адміністративно-процесуальному кодексі.

Список використаних джерел:

1. Жалинский А., Рерихт А. Введение в немецкое право. М. : Спартак, 2001. 767 с.
2. Деппа М. Адвокатура в Германии. URL.
<https://zakon.ru/Tools/DownloadFileRecord/23439>
3. Kilian/Dreske, Statistisches Jahrbuch der Anwaltschaft 2015/2016, S. 157.
4. Кривельская О.В. Механизм защиты прав граждан в административном процессе России и Германии // Право и безопасность, 2004. - №4 (13). URL.
http://dpr.ru/pravo/pravo_10_15.htm#1

ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БАТЬКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОBOB'ЯЗКІВ

*Кожура Л.О., к.ю.н., доцент,
професор кафедри теорії та історії права
ДВНЗ "Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана"*

Останнім часом в Україні все частіше набувають масового розголосу випадки невиконання або неналежного виконання батьками своїх батьківських обов'язків. Зазначена проблема, яка стає все масштабнішою, звучить у ЗМІ, з офісу Уповноваженого Президента з прав дитини тощо.

Розглянемо детальніше види юридичної відповідальності, передбаченої чинним законодавством щодо батьків за неналежне

виховання дітей.

Права та обов'язки батьків щодо виховання дітей чітко виписані в Конституції України, Сімейному кодексі України, Законі України «Про охорону дитинства». Законодавче закріплення прав та обов'язків батьків передбачає покладення на кожного з них однакової відповідальності за виховання, навчання і розвиток дитини.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про охорону дитинства» (далі Закон) [1] дитиною вважається особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

Закон передбачає, що виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини.

Відповідальність щодо виховання дітей покладена на обох батьків, незалежно від того проживають вони разом чи окремо, оскільки обов'язок здійснювати належне виховання та нагляд за малолітнім є рівним для обох з них.

Таким чином, неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо виховання неповнолітнього – це правопорушення батьків, що тягне за собою настання юридичної відповідальності.

Українське законодавство передбачає відповідальність батьків за неналежне виховання дітей.

Стаття 184 КУпАП передбачає, що ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, тягнуть за собою накладення штрафу від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх

замінюють, від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми діянь, що містять ознаки злочину, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, що їх замінюють, від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [2].

У свою чергу, стаття 166 Кримінального кодексу України передбачає, що злісне невиконання батьками, опікунами чи піклувальниками встановлених законом обов'язків з догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, що спричинило тяжкі наслідки, карається обмеженням волі терміном від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий термін [3].

Під неналежним вихованням варто розуміти свідомі дії та вчинки повнолітніх осіб (тобто батьків), які сприяли вчиненню їхньою неповнолітньою дитиною правопорушення. Крім того, наслідком невиконання батьками свої обов'язків може стати позбавлення батьківських прав.

Окрім відповідальності за неналежне виховання дітей, Кримінальний кодекс України містить статті, які також передбачають відповідальність батьків та осіб, що їх замінюють за різні види злочинів проти дітей: ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», стаття 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості», стаття 156 «Розбещення неповнолітніх», стаття 164 Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей», стаття 167 «Зловживання опікунськими правами», стаття 304 «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність», стаття 323 «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу» [3].

Крім того, наслідком невиконання батьками свої обов'язків може стати позбавлення батьківських прав.

Вочевидь, відповідальність батьків за невиконання батьківських обов'язків є не достатньо суворою, оскільки за роки незалежності нашої держави дитяче населення зменшилося майже у два рази і сьогодні становить 7,6 млн дітей. Кожна третя дитина на даний момент живе за межею бідності. Як мінімум, кожна сьома дитина страждає від насильства в сім'ї. Кожна друга дитина живе з одним з батьків, і зазвичай це мама. З народженням кожної другої дитини в сім'ї, 80 % сімей потрапляють за межу бідності. Україна в перших рейтингах по дитячій смертності. Кожна 50 дитина живе в спецзакладі по типу інтернату. Майже 106 тис. дітей, або 1,5 % усього дитячого населення країни, виховуються в інтернатах, але тільки 8 % з них є сиротами – решта 92 % мають батьків [4]. Така сумна статистика настановляє на висновок щодо активних дій законодавця у напрямку посилення відповідальності дорослих за безпеку і життя дітей. Слушною у даному випадку є і позиція Уповноваженої Верховної Ради України з прав людини В. Лутковської, яка наголошує, що потрібна ювенальна стратегія держави – стратегія держави стосовно малолітніх. Адже якщо держава розуміє, що дитина – це майбутній громадянин, майбутній член суспільства, майбутній платник податків і так далі, то держава має бути зацікавлена у тому, щоб ця дитина була здорова фізично, психологічно, добре розвивалася й росла. Тож держава має подбати, щоб були добре підготовані соціальні інспектори, які вміють розпізнавати проблеми в сім'ї, які вміють ці проблеми вирішувати, й знають алгоритм дій у різних небезпечних для дитини ситуаціях.

Але ювенальна юстиція потрібна саме у сучасному та не стереотипному розумінні, що склалося в українському суспільстві, а як система державних, муніципальних і громадських судових, правоохоронних і правозахисних органів, установ та організацій, що на основі права та за допомогою медико-соціальних і психолого-педагогічних методик здійснюють правосуддя щодо дітей, профілактику та попередження правопорушень дітей та проти дітей, захист прав, свобод

та інтересів, а також ресоціалізацію дітей, які перебувають у складній життєвій ситуації [4].

Список використаних джерел:

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 № 2402–III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – N 30. – Ст.142
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 18 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – С.1122
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131
4. Ювенальна юстиція в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2734:yuven

СУЧАСНИЙ СТАН БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Дорогих В.М.,

доцент кафедри адміністративного права і

процесу, к.ю.н., доцент

Згідно Положення «Про Державну фіскальну службу України», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року №236, ДФС з метою організації своєї діяльності забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті ДФС, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління.

Запобігання і протидія корупції, а також виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню корупційних кримінальних та інших правопорушень з боку працівників органів ДФС, вжиття заходів щодо їх усунення є основними

завданнями Головного управління власної безпеки ДФС та підрозділів власної безпеки територіальних органів ДФС.

Для отримання об'єктивної оцінки наявності та рівня корупції, ефективності заходів, спрямованих на його зниження, з'ясування причин та умов, що сприяють існуванню корупції, ГУВБ запроваджено проведення системних соціологічних опитувань серед платників.

У антикорупційній діяльності Державної фіскальної служби України задіяні комп'ютерні поліграфи («детектори брехні»), які використовуються як допоміжні засоби у роботі з персоналом для недопущення прийняття на роботу осіб, що мають на меті особисте збагачення, для профілактики протиправних дій, а також для встановлення істини при проведенні службових перевірок та розслідувань.

Значну увагу приділено впровадженню системного контролю за діями працівників з боку органів ДФС вищого рівня та підрозділів власної безпеки. Встановлено нові вимоги до осіб керівного складу щодо їх особистої ролі у роботі з профілактики, виявлення та припинення корупційних діянь, а також усунення передумов для їх вчинення. До керівників, які допустили послаблення контролю за виконанням законодавчих та відомчих нормативних актів і цим створили передумови для скоєння підлеглими правопорушень, вживаються заходи дисциплінарного впливу та розглядається питання про відповідність займаним посадам.

Стратегічними завданнями, поставленими перед Державною фіскальною службою України, є:

- системне упередження фактів корупції, виявлення і ліквідація причин і умов її існування, ефективний захист процесу наповнення бюджету від корупційного впливу;
- запобігання, виявлення та припинення корупційних діянь, злочинів у сфері службової діяльності та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, серед працівників Державної фіскальної служби України;
- організація та проведення профілактичної роботи серед працівників

ДФС з метою попередження вчинення ними злочинів у сфері службової діяльності, корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також порушень вимог чинного законодавства та відомчих актів ДФС;

- оперативне забезпечення встановленого порядку функціонування відомства, безпеки та захисту його працівників від протиправних посягань при виконанні ними службових обов'язків;

- сприяння у межах компетенції ДФС у викритті правопорушень;

- аналіз наявних даних і прогнозування на підставі отриманої оперативної інформації динаміки негативних процесів, що перешкоджають ефективному виконанню визначених чинним законодавством завдань, а також своєчасне інформування керівництва ДФС про зазначені факти;

- забезпечення взаємодії із правоохоронними органами, громадськими та міжнародними організаціями з питань протидії корупції.

У 2017 році за матеріалами підрозділів Головного управління внутрішньої безпеки ДФС стосовно працівників органів доходів і зборів розпочато 458 кримінальних проваджень.

У ході розслідування кримінальних проваджень, розпочатих за матеріалами підрозділів ГУВБ, працівникам органів ДФС оголошено 176 повідомлень про підозру у вчиненні злочинів, у тому числі 53 – за одержання неправомірної вигоди.

До суду направлено 113 обвинувальних актів, 28 осіб судом вже визнані винними у скоєнні злочинів.

Крім цього, у 2017 році за матеріалами підрозділів ГУВБ розпочато 20 кримінальних проваджень стосовно осіб, які підбурювали посадових осіб ДФС до корупційних дій шляхом пропозиції неправомірної вигоди під час виконання ними службових обов'язків.

За матеріалами підрозділів ГУВБ складено та направлено до суду 138 адміністративних протоколів за скоєння правопорушень, пов'язаних з корупцією, за якими до адміністративної відповідальності судом притягнуто 41

особу.

За 2017 рік підрозділами ГУВБ проведено 2,5 тис. службових розслідувань та перевірок, зокрема перевірено 117 повідомлень про можливі неправомірні дії посадових осіб органів ДФС, що надійшли на сервіс «Пульс», з них підтвердилось – 12, та близько 1,2 тис. звернень фізичних та юридичних осіб, з яких 111 підтвердилися.

За результатами проведених перевірочних заходів винесено 514 офіційних застережень про неприпустимість дій або бездіяльності, що можуть призвести до корупційних та інших правопорушень. До дисциплінарної відповідальності притягнуто 406 осіб.

АДВОКАТ, ЯК СУБ'ЄКТ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Ремез О.Л. слухач 6-го курсу
підготовки здобувачів вищої
освіти магістра за
спеціальністю «Публічне
управління та адміністрування»
ННІ заочного та дистанційного
навчання НАВС*

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави.

Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.[2. С.6]

Особа, яка виявила бажання стати адвокатом та відповідає вимогам чинного законодавства, має право звернутися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем проживання із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури перевіряє відповідність особи вимогам, установленим частиною першою та другою статті 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». З метою перевірки повноти та достовірності відомостей, повідомлених особою, яка виявила бажання стати адвокатом, і за наявності письмової згоди такої особи кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, кваліфікаційна палата або визначений нею член палати можуть звертатися із запитами до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, що зобов'язані не пізніше десяти робочих днів з дня отримання запиту надати необхідну інформації. [2. С.8]

Відмова в наданні інформації на такий запит, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, тягнуть за собою відповідальність, установлену законом.

У разі ненадання особою, яка виявила бажання стати адвокатом, письмової згоди на перевірку повноти та достовірності повідомлених нею відомостей така особа до кваліфікаційного іспиту не допускається.

Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка виявила бажання стати адвокатом і полягає у вивченні теоретичних знань у галузі права, історії адвокатури, адвокатської етики особи, яка виявила бажання стати адвокатом, а також у виявленні рівня її практичних навичок та умінь у застосуванні закону.

Кваліфікаційні іспити проводяться не рідше одного разу на три місяці. Особа, яка склала кваліфікаційний іспит, протягом десяти днів з дня складення кваліфікаційного іспиту кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури безоплатно видає свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту. Свідоцтво про складення якого дійсне протягом трьох років з дня складення іспиту.

Зразок свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту затверджується

Радою адвокатів України.

Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніше ніж через шість місяців, а особа яка не склала іспит повторно, може бути допущена до наступного кваліфікаційного іспиту не раніше ніж через один рік.[2.С.9]

Протягом тридцяти днів з дня отримання рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, особа, яка не склала кваліфікаційний іспит може оскаржити його до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду, які можуть залишити оскаржу вальне рішення без змін. Або зобов'язати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури провести повторний кваліфікаційний іспит у найближчий час проведення таких іспитів.

Вразі успішного складання кваліфікаційного іспиту особа переходить до стажування. Стажування здійснюється протягом шести місяців під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону та полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво, самостійно здійснювати адвокатську діяльність.

Керівником стажування може бути адвокат України, який має стаж адвокатської діяльності не менше п'яти років. В одного адвокату можуть проходити стажування не більше трьох стажистів одночасно.

Від проходження стажування звільняються особи, які на день звернення із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту мають стаж роботи помічника адвоката не менше одного року за останні два роки.

За результатами стажування керівник стажування складає звіт про оцінку стажування та направляє його раді адвокатів регіону, яка приймає рішення про вибачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або продовження стажування на строк від одного до трьох місяців. Стажист адвоката та керівник стажування повідомляються про прийняте рішення письмово протягом трьох днів з дня його прийняття.

Рішення ради адвокатів регіону про продовження стажування може бути оскаржено стажистом адвоката або керівником стажування протягом тридцяти

днів з дня його отримання до Ради адвокатів України або до суду, які можуть залишити оскаржуване рішення без змін, або зобов'язати раду адвокатів регіону видати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

Особа, стосовно якої радою адвокатів регіону прийнято рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, не пізніше тридцяти днів з дня прийняття цього рішення складає перед радою адвокатів регіону присягу адвоката України. Текст присяги адвоката України підписується адвокатом і зберігається радою адвокатів регіону, а її копія надається адвокату. [2.С.11]

Особі, яка склала присягу адвоката України, радою адвокатів регіону у день складення присяги безоплатно видаються свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України, яке не обмежується віком особи та є безстроковим.

Під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги.

Будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта становить адвокатську таємницю.[2. С.22]

Професійні права, честь і гідність адвоката гарантується та охороняється Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законами.

Список використаних джерел

Конституція України.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ В АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЕОРІІ ТА ПРАКТИКИ

Горбач О.В., доцент кафедри адміністративного права і процесу НАВС, к.ю.н., доцент

Конституція України, прийнята 28 червня 1996 році, закріпила пріоритети існування і розвитку Української держави, згідно з якими людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави[1]. Задля впровадження даного пріоритету в Україні створено та діє інститут адвокатури. Загалом права та обов'язки адвоката визначені у ст. 20–21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, зокрема: представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб і юридичних осіб у взаємовідносинах із суб'єктами владних; складати заяви, скарги, клопотання, інші правові документи та подавати їх у встановленому законом порядку; збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою; застосовувати технічні засоби, у тому числі для копіювання матеріалів справи, в якій адвокат здійснює захист, представництво або надає інші види правової допомоги, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь, а також хід судового засідання в порядку, передбаченому законом; одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань, тощо [2]. Найчастіше, зазначені права адвокатів реалізуються при притягненні особи до юридичної відповідальності, і деталізуються відповідно до тієї чи іншої сфери правового регулювання. Однак, якщо говорити саме про адміністративно-деліктне провадження, то норми чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (надалі КУпАП) не лише створюють певні перешкоди щодо реалізації права на захист при притягненні особи до адміністративної відповідальності, а, в деяких випадках, і позбавляють в

реалізації такого права.

Так, відповідно до ст.271 КУпАП у розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Ці особи мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу, а також мають інші права, передбачені законами України. Крім того, участь адвоката в адміністративно-деліктному провадженні закріплюється і положеннями статті 268 КУпАП, де зазначається, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи тощо [3]. Детальне вивчення даних положень дає змогу дійти висновку, що адвокат може реалізувати свої права лише на стадії розгляду справи про адміністративне правопорушення, тобто коли матеріали справи вже зібрані в повному обсязі. Однак, на наш погляд, саме на стадії підготовки справи про адміністративне правопорушення до розгляду адвокату слід здійснити ряд дій: провести бесіду з довірителем для з'ясування фактичних обставин справи, вивчити обставини справи, дати правову оцінку проблемі і визначити тактику ведення справи. Також адвокату слід встановити обставини, що виключають притягнення особи до адміністративної відповідальності, що пом'якшують можливе адміністративне покарання, що виправдовують підзахисного чи спростовують докази його винності у вчиненні адміністративного правопорушення. Також важливим етапом роботи адвоката на вказаній стадії є встановлення правової кваліфікації. Оскільки правом розгляду справ про адміністративні правопорушення наділене широке коло суб'єктів владних повноважень в різних сферах публічного управління, то участь адвоката на стадії адміністративного

розслідування є просто обов'язковою. Але, сформульовані відповідним чином вищезазначені норми КУпАП, дозволяють уповноваженим суб'єктам не допускати адвокатів до участі у справі на стадії адміністративного розслідування, що, в свою чергу, унеможлиблює реалізацію особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, свого права на захист в повному обсязі.

Дещо подібною є ситуація і стосовно участі адвоката при застосуванні до особи, яка притягається до адміністративної відповідальності такого заходу забезпечення провадження як адміністративне затримання. Так, відповідно до частини 3, статті 261 КУпАП органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання, про кожний випадок адміністративного затримання осіб інформують у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника. Якщо ж звернутися до статистики діяльності адвокатів в таких справах, то вона свідчить про те, що в більшості випадків, коли останні прибувають до органів Національної поліції, затримана особа звільняється ще до прибуття адвоката. І, це лише декілька аспектів, що стосуються проблемних питань реалізації права на захист в адміністративно-деліктному провадженні. Вважаємо, що вирішити зазначені проблеми, можна шляхом внесення змін та доповнень до КУпАП щодо чіткого закріплення моменту вступу адвоката в справу при притягненні особи до адміністративної відповідальності, а саме, з моменту відкриття провадження у справі та у разі застосування адміністративного затримання особи, яка виявила бажання захищати себе за допомогою адвоката, встановити заборону на проведення будь-яких процесуальних дій до його прибуття. При цьому, з моменту повідомлення адвоката чи Центру безоплатної вторинної правової допомоги, строк адміністративного затримання призупиняється до моменту безпосереднього прибуття адвоката до органу, де знаходиться затримана особа.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 року, № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

ЗАХОДИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Муратова Д.Б.

ст. викладач кафедри

адміністративного права і процесу

НАВС, к.ю.н

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 41 Закону України «Про Національну поліцію» до неповнолітньої особи віком до 16 років у разі, якщо вона залишилась без догляду здійснюється поліцейське піклування.

Піклування є особливою формою державної турботи про неповнолітніх дітей, що залишились без піклування батьків. На міжнародному рівні закріплено обов'язок кожної держави забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права і обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх законодавчих і адміністративних заходів.

Поліцейське піклування щодо неповнолітніх є превентивним поліцейським заходом, є заходом попередження вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень неповнолітніми, спрямований на недопущення їх вчинення відносно неповнолітніх осіб віком до 16 років.

Суб'єктом застосування поліцейського піклування є співробітник поліції. Наслідком застосування поліцейського піклування відносно неповнолітнього є

передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування.

Обов'язки поліцейського під час застосовування поліцейського піклування відносно дитини:

1. негайно роз'яснити дитині зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу;
2. роз'яснити право на отримання медичної допомоги;
3. роз'яснити право на надання пояснень та оскарження дій поліцейського;
4. надати дитині можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи;
5. самотійно негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. Поліцейський уповноважений вилучити у дитини зброю чи інші предмети, якими вона може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу. Поліцейському заборонено здійснювати обшук дитини, щодо якої здійснюється поліцейське піклування. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги дитини, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень. Протокол підписується поліцейським та дитиною. Копія протоколу негайно під розпис вручається дитині. Протокол може не надаватися дитині для підписання, у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати

ними. У такому випадку протокол надається батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування.

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

ТРАНСКОРДОННІ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Андрущенко І.Г. професор кафедри
фінансового права та фіскального
адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, к.ю.н., доцент*

На сучасному етапі розвитку глобальної економіки одними з головних господарюючих суб'єктів на світовій арені виступають транснаціональні корпорації (далі – ТНК), роль яких в міжнародному виробництві, торгівлі, банківській сферах постійно зростає. Більше половини з 100 найбільших корпорацій світу припадає на країни Європейського Союзу (далі – ЄС), 80 % найбільших європейських ТНК зосереджена у трьох провідних країнах Європи: Великобританії, Франції та Німеччини. Вступ восьми країн Центральної та Східної Європи (Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини, Словенії, Чеської Республіки, Естонії) в ЄС значно розширило географію та потенціал подальшого розвитку міжнародної потужності європейських ТНК.

Угоди злиття і поглинання (далі – ЗіП) між крупними ТНК стають основним фактором, що визначає рівень і напрямки руху прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ). Географічно основні потоки грошових коштів розподіляються між розвиненими країнами світу, одні і ті ж країни виступають як інвесторами, так і одержувачами ПІІ. ЗіП кінця 1990-х років є свідченням першого міжнародного етапу консолідації капіталів, яка досягла найвищого підйому, приблизно у 2000 році.

До ключових факторів зростання числа і вартості угод ЗіП цього періоду відносяться:

- лібералізація режимів торгівлі та ПІІ;
- прискорення процесів економічної інтеграції на рівні регіонів і держав;
- діяльність Всесвітньої торгової організації;
- процеси приватизації в розвинених країнах та країнах, що

розвиваються. Лібералізація транскордонного руху капіталу розширила можливості фінансування міжнародних ЗіП за допомогою обміну акціями, відбулися зміни на ринках капіталу, активізувалися ринкові посередники, з'явилися нові фінансові інструменти. Розвиток фінансових ринків дозволило корпораціям акумулювати значні обсяги фінансових ресурсів за допомогою банківських позик та інструментів боргового фінансування. Розвиток інформаційних технологій спростило та прискорило обмін інформаційними даними.

Найбільша активність у сфері ЗіП зосередилася в телекомунікаційній, фармацевтичній галузях, електроенергетиці, автомобільній промисловості, фінансовій сфері, нафтогазовидобуванні, переробній промисловості, телекомунікації, тобто в галузях, що відрізняються науко- та капіталомісткістю.

Високі темпи процесу консолідації та концентрації капіталу в європейських країнах в кінці ХХ ст. змінили корпоративну структуру в таких галузях, як телекомунікації, сфері надання поштових послуг, електроенергетиці, водопостачанні, тобто галузях, які зазнали значної реструктуризації в ході процесів приватизації та лібералізації. Зростання числа ТНК, укрупнення бізнесу та поява олігополістичних структур провідних галузей європейської промисловості та сектора послуг на рубежі ХХ-ХХІ ст. відбувався за допомогою національних та транскордонних ЗіП. Для більшості компаній розвиток в умовах глобального ринку стає найважливішим стратегічним чинником, що обумовлює активність у сфері ЗіП. Невисокі темпи економічного зростання знижують привабливість органічного зростання як стратегії розвитку європейських компаній так і підвищують значимість транскордонних ЗіП, за допомогою яких компанії зможуть швидше досягти бажаного синергетичного ефекту [1, с. 12].

Європейський ринок транскордонних ЗіП можна поділити на внутрішньо-регіональні та трансатлантичні консолідаційні угоди. На внутрішньо-регіональні угоди, в середньому, припадає близько 65 % всіх покупок та близько 50 % всіх продажів, здійснених в країнах Західної Європи. Високій питомій вазі внутрішньо-регіональних ЗіП сприяло:

- введення єдиної валюти;
- регіональна інтеграція країн континентальної Європи;
- лібералізація ринків руху капіталу, товарів та послуг;
- зміни в антимонопольному регулюванні;
- прискорення процесів консолідації та концентрації капіталу в європейській економіці;
- значний розвиток європейських фінансових ринків. Наприклад, введення єдиної валюти привело до створення ліквідного ринку єврооблігацій, що спричинило появу нових джерел фінансування покупок, а також рефінансування боргу. Нові інформаційні технології дозволили обмінюватися інформацією в режимі реального часу. Існування спеціалізованих ринкових посередників істотно скоротило транзакційні витрати пошуку можливого партнера.

В період кінця 90-х – початку 2000 рр. окреслилася тенденція зростання числа трансатлантичних угод, перш за все між компаніями Великобританії та США. На частку європейських компаній довелося три чверті всіх трансатлантичних угод зазначеного періоду. Стан валютних ринків і динаміка обмінних курсів американської та європейських валют значно впливає на привабливість європейських і американських активів при трансатлантичних угодах ЗіП.

Особливістю ЗіП європейських компаній є невисока питома вага ворожих поглинань. У загальносвітовому масштабі частка ворожих угод в сучасних міжнародних угодах по ЗіП незначна і становить менше 5 %, оскільки участь іноземних інвесторів у власності національних компаній жорстко регулюється

державними антимонопольними органами.

Основними цілями транскордонних ЗіП європейських ТНК є:

- досягнення економії на масштабах виробництва;
- ліквідація дублюючих функцій;
- кооперація у сфері науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;
- мінімізація податків;
- досягнення переваг на ринках капіталу.

Крім цього, угоди укладаються також і з таких причин:

- доступ до великих контрактів;
- посилення монопольного становища;
- диверсифікація виробництв;
- отримання доступу до нових технологій і ноу-хау.

Окрім цього, можна також виділити:

- особисті мотиви менеджерів;
- захист від поглинань;
- досягнення оптимальних розмірів компанії.

Подальшому розвитку транскордонних ЗіП за участю європейських корпорацій сприяють такі чинники:

- процес ліквідації непрофільних активів високо-диверсифікованих європейських ТНК;
- невисокий рівень концентрації бізнесу в ряді країн ЄС;
- подальший розвиток європейських ринків капіталу;
- високий рівень накопиченого прибутку європейських корпорацій;
- регіональна інтеграція країн континентальної Європи і подальше розширення ЄС за рахунок країн Центральної та Східної Європи;
- процеси приватизації в країнах Центральної та Східної Європи;

– зростання привабливості американських компаній для європейських ТНК при сприятливій кон’юктурі валютних ринків;

– розробка антимонопольного європейського законодавства з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей економіки конкуренції країн ЄС.

Загострення протиріч між учасниками світового ринку капіталу приймає форму заборони частині транскордонних угод антимонопольними органами ЄС. За останні 10-15 років європейські антимонопольні органи прийняли ряд нових документів, які містять більш гнучкий графік періоду розслідування з боку Комісії ЄС і антимонопольного органу країни-учасниці ЄС, а також містять чіткий перелік повноважень Комісії ЄС і терміни прийняття рішення по угоді. З метою всебічного вивчення особливостей тих чи інших угод, нині Єврокомісія розробляє серію тестів, які допомагають виявити факт колективного домінування з урахуванням особливостей продукту і ринку.

Зростаюче втручання національних урядів країн Західної Європи в процес транскордонних ЗіП, також популяризація ідей створення “національних промислових гігантів” неминує гальмує формування глобального європейського ринку ЗіП. Італія і Франція розробили перелік стратегічних галузей національних економік з метою запобігання доступу до них іноземних інвесторів. Правилами Європейського Союзу передбачений захист секторів національної економіки, пов’язаних з громадською безпекою, від поглинань, однак, країни-учасниці ЄС самостійно визначають перелік таких секторів, що може призвести до необґрунтованого розширення спектра “закритих” галузей [2, с. 42-43].

Список використаних джерел:

1. Кондратчук К.С. Механізм злиття і поглинання ТНК в умовах світових фінансових криз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02. – “Світове господарство і міжнародні економічні відносини” / К.С. Кондратчук. – Київ, 2010. – 18 с.

2. Роменская Н.В. Трансграничные слияния и поглощения крупнейших

европейских ТНК : дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук : спец.: 08.00.14. – “Мировая экономика” / Н.В. Роменская. – Москва, 2006. – 155 с.

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

*Гончар А.Г. здобувач наукового
ступеня доктора філософії
(кандидата наук) кафедри
фінансового права та фіскального
адміністрування Національної
академії внутрішніх справ*

Одним із напрямів оптимізації діяльності Національної поліції України, з метою максимального забезпечення ефективності її функціонування є налагодження належного фінансування і матеріально-технічного забезпечення органів та підрозділів поліції.

Зокрема слід здійснити наступні заходи:

– запровадити в органах Національної поліції нові види озброєння та засоби захисту особового складу, а також запровадити навчання поліцейських навичок щодо володіння ними. Пріоритетним має бути забезпечення експертно-криміналістичних підрозділів необхідними технічними засобами за рахунок використання позабюджетних коштів;

– вишукати додаткові джерела фінансування, раціонального використання виділених коштів. Окрім цього, задіяти для фінансування органів Національної поліції добровільних внесків підприємств, установ, організацій і громадян та інших позабюджетних коштів;

– створити жорсткий режим економії грошових коштів, енергетичних та матеріально-технічних ресурсів шляхом скорочення витрат на: службові відрядження; утримання автотранспорту; утримання засобів зв'язку та міжміські телефонні переговори; утримання навчальних та оздоровчих закладів;

– удосконалити внутрішньовідомчий контроль та покращити контрольно-ревізійну роботу [1, с. 437].

Сучасний стан нашого суспільства вносить значні корективи і в систему фінансування і матеріально-технічного забезпечення органів та підрозділів поліції. Система органів Національної поліції має адаптуватися до існуючих умов таким чином, щоб мати можливість ефективно виконувати покладені на неї завдання. Зробити це досить складно взагалі, а в межах чинного законодавства – ще складніше. Втім система має реалізовувати таку свою якість, як динамічність, тобто адекватне реагування на зміни, що відбуваються у вітчизняному суспільстві.

На фінансування і матеріально-технічне забезпечення органів та підрозділів поліції держава виділяла значні кошти, яких, насправді, ніколи не вистачало для належного фінансового забезпечення діяльності органів Національної поліції. Не вистачає цих коштів і нині, коли асигнування на систему органів Національної поліції скорочуються щорічно, коли затримується видача заробітної плати тощо.

Наступним стратегічним напрямом оптимізації фінансування і матеріально-технічного забезпечення органів та підрозділів поліції є підготовка поліцейських до виконання ними своїх безпосередніх функцій. Необхідно з'ясувати питання про перелік та кількість фахівців, які потрібні системі Національній поліції у цій сфері діяльності та де здійснювати їх підготовку. Залежно від аналізу потреб вирішити питання про можливість підготовки деяких фахівців на базі існуючих навчальних закладів МВС. Необхідно розробити та запровадити єдину в системі Національної поліції програму службової та професійної підготовки поліцейських, організувати періодичний випуск методичної та довідкової літератури з досвіду діяльності господарських підрозділів та інформації про наявність вільних ресурсів на базах і складах Національної поліції, що, де і за яку ціну можна придбати, що пропонується для реалізації та за якими умовами.

Зважаючи на те, що до керівництва органами Національної поліції

приходять, як правило, працівники оперативних служб та слідчих підрозділів, які не мають досвіду організації фінансування і матеріально-технічного забезпечення органів та підрозділів поліції, бажано було б, щоб вони напередодні чи відразу після призначення на посаду проходили підготовку з питань господарсько-фінансової діяльності. Доцільно переглянути норми експлуатації автотранспорту, речового майна, які не відповідають реальним потребам і призводять до різних порушень у веденні документації та звітності.

Службам Національної поліції, що займаються матеріально-технічним забезпеченням органів та підрозділів поліції, слід вивчити можливість та організувати на власній виробничій базі виробництво ряду матеріалів і товарів, необхідних для функціонування органів поліції. На підприємствах виправно-трудових установ, у майстернях і ательє господарських підрозділів, ремонтно-шляхових управлінь (дільниць) можна виготовляти меблі, шити формений одяг, виробляти службове оснащення й амуніцію, охоронні пристрої, протиугоні засоби, інструмент і знаряддя спеціальної і криміналістичної техніки. Сьогодні органи Національної поліції можуть придбати ці товари в різних організаціях за ринковими цінами з відповідними фінансовими наслідками [2, с. 241-242].

Список використаних джерел:

1. Руколайніна І.Є. Окремі проблеми матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності ОВС України / І.Є. Руколайніна // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 437.
2. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ : [підручник] / Бандурка О.М. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

*Дрозд С.М. здобувач наукового
ступеня доктора філософії
(кандидата наук) кафедри*

Проблеми і труднощі, з якими стикається сучасний законодавець при конструюванні правового механізму регулювання відносин у сфері медичного забезпечення, свідчать про затребуваність історико-правового досвіду подібного регулювання. Досвід історії правової регламентації, його комплексний аналіз покликані сприяти більш відповідального і зваженого підходу до формування відповідної правової бази.

Історія розвитку законодавства у сфері медичного забезпечення має свої особливості. На початкових етапах розвитку правового регулювання сфери медичного забезпечення та надання медичної допомоги характерним є те, що регламентації піддається не сам процес здійснення медичних заходів та відносин, що виникають у зв'язку з цим, а відповідальність лікаря за незадовільний результат лікування, що свідчило факт турбування та захисту прав та інтересів хворого. У разі несприятливого результату лікар ніс відповідальність.

Медичні послуги, починаючи з найпростіших, виконувалися лікарями з давніх давен, у зв'язку з чим була потрібна регламентація відносин, що при цьому виникали. Однак вести мову про правове регулювання надання медичних послуг представляється можливим лише починаючи з IX століття, коли з'являються перші писані джерела права: Руська Правда (IX-XI ст.) та Статут князя Володимира Святославовича (X-XI ст.), які включали норми, що регулювали лікарську діяльність.

Проникнення медичних знань на територію Київської Русі відбувалося, в основному, за допомогою діяльності духовенства. Активізації всіх сторін співпраці з Візантією, в тому числі і в сфері лікування, послужило хрещення Русі. Діяльність по лікуванню здійснювалася в цей період історії Стародавньої Русі представниками духовенства, знахарями і, в незначній мірі, світськими (міськими) лікарями, тому різновидами надання медичної допомоги були:

народна медицина, монастирська медицина, світська (міська) медицина.

Народна медицина мала тісний зв'язок з традиціями язичництва, вірою в надприродні сили. Допомогу стражденним надавали такі представники народної медицини як волхви, знахарі, які використовували силу лікарських рослин. Надання допомоги народними цілителями регламентувалося переважно морально-етичними нормами.

Проникнення наукових медичних знань, особливо в результаті встановлення зв'язків з Візантією, супроводжувалося гоніннями представників народної медицини як з боку церкви, так і з боку держави.

Розвиток монастирської медицини стало наслідком підвищення ролі церкви в житті суспільства. Така форма надання медичної допомоги була першою, що піддалася правовій регламентації. Церковний Статут князя Володимира наказував організовувати при церквах і монастирях лікарень, а також притулків для сліпих, калік і старих. У першій половині XIII ст. на Русі було відомо до 70 монастирів, і, хоча про точну дату відкриття монастирських лікарень стверджувати недоречно, все ж слід вважати, що вони з'явилися в Київській Русі одночасно, мабуть, з монастирями. Монастирську медицину від народної та світської відрізняло те, що лікування в монастирських лікарнях здійснювалося безкоштовно. Така медицина стала передвісником становлення державної медицини.

Світська (міська) медицина передбачала здійснення лікування лікарями-професіоналами. Історик російської медицини І.Л. Акинін вважав, що лікарі світської медицини проживали в містах і брали за лікування плату. Між світської і монастирської медициною, існувало певне протистояння, на що звертають увагу дослідники. Так, М.Ю. Лахтін зазначав, що “духовна і світська, медицина перебували, мабуть, один до одного в деякому антагонізмі”.

Дані про контингент осіб, які отримували медичну допомогу в тих. чи інших формах, свідчать про те, що “як правило, князі та бояри лікувалися у приїжджих і світських лікарів, в монастирські лікарні надходили в основному люди похилого віку і малозабезпечені, а народ лікувався у знахарів і волхвів або

своїми засобами”.

Як резонно відзначається в науковій літературі, найбільш якісно медична допомога здійснювалася світської медициною, що пояснюється наступними обставинами: лікарі міської медицини здійснювали свою діяльність на професійній основі, лікування було джерелом їх доходу, княжий стан і знатні люди надавали перевагу лікуватися в сфері міської медицини, що було додатковим стимулом підтримки високого рівня якості надання там медичної допомоги. Однак є й інша точка зору з цього питання. Як свідчать факти, і в давньоруській державі, та й пізніше теж, монахи-лікарі були найбільш освіченими, компетентними в медичній професії. Дійсно, ченці-лікарі, які були послідовниками візантійських цілителів і вивчали старовинні наукові трактати, володіли сучасними на той час способами лікування.

Основним джерелом національного законодавства у Київській Русі став перший звід писаних норм – Руська Правда, в якій містилися положення про право на медичну практику і про законність стягнення медиками з хворих плати за лікування.

Церковний Указ Володимира Святославовича в четвертому розділі містив положення про “церковних людей”, до яких належали: а) духовенство; б) паломники і раби, відпущені на волю і не приписані до жодної громади; в) особи похилого віку, сироти, хромці, сліпці і т.п.; г) готелі, лікарні і лікарі. Лікарі монастирських лікарень розглядалися, як “церковні люди”, а лікарні відносилися до церковних установ. Церковний Указ, таким чином, визначав положення, що відносяться до лікування в системі монастирської медицини.

Татаро-монгольська навала негативно позначилося на розвитку медичної діяльності та її правовому регулюванні. Цей період історії характеризувався, тим, що “медицина на Русі сильно деградувала, в чомусь відбилася загальна духовна апатія цивілізованого народу під ярмом кочівників”. Аж до XVII століття організація медичного забезпечення не удосконалювалася, залишаючись практично на рівні Київської Русі IX-XII століття [1, с. 38-39].

Список використаних джерел:

1. Шевчук С.С. Личные неимущественные права граждан в сфере медицинских услуг по гражданскому законодательству России : Дис. на соискание науч. степени д-ра юрид. наук : спец.: 12.00.03. – “Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право” / С.С. Шевчук. – Ростов н/Д, 2005. – 419 с.

**ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ СПОСІБ
ВПЛИВУ НА ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ**

*Лісовол О.М. здобувач наукового
ступеня доктора філософії
(кандидата наук) кафедри
фінансового права та
фіскального адміністрування
Національної академії
внутрішніх справ*

Докорінні перетворення в економічній сфері держави, її націленість на лібералізацію у сфері обігу іноземної і національної валюти, глобалізація та інтеграція на регіональному рівні – все це безпосереднім чином впливає на сферу державного валютного регулювання та контролю.

Актуалізації тематики дослідження сприяє цілий ряд факторів, в тому числі історичний, економічний і політичний, а також відсутність в юридичній теорії її однозначного розуміння. У першому випадку, питання правового регулювання даної сфери становлять інтерес як черговий етап розвитку суспільства, що відображає новий курс еволюції нашої країни, в тому числі з урахуванням зазначених вище інтеграційних процесів. У другому – слід вказати про ускладнення надбудови, про фінансову стабільність і безпеку держави. У третьому випадку, розглядаються питання суверенітету держави (або ступінь такого суверенітету). Перераховані фактори впливають на значну кількість

юридичних аспектів даної сфери.

Для науки фінансового права дана тема є особливо актуальною, так як досліджуються питання валютного регулювання і контролю в контексті правового режиму, що дозволяє провести комплексний аналіз, зрозуміти їх природу, механізм, визначити і диференціювати від інших близьких понять, таких як валютні операції і платежі. Своєчасність такого підходу підтверджується і тим, що отримані результати можуть бути затребуваними в процесі нормотворчості і в практиці застосування валютно-правових норм.

Слід зауважити, що в правовому полі категорія “гроші” тотожні з об’єктом, що має назву “законний платіжний засіб”, що має двояку природу. З одного боку, він санкціонований державою, а з іншого боку, для належного прояву своїх економічних функцій його має прийняти у використання суспільство.

У зв’язку з цим категорія “валюта” у співвідношенні з грошима як законним платіжним засобом може бути розглянута в контексті “грошової одиниці держави”, що включає в себе можливість поділу на “грошову одиницю (гроші) іноземної держави” і “національну грошову одиницю”. Тим самим, можна визначити валюту як законно встановлений платіжний засіб (грошову одиницю) будь-якої держави, а так само групи держав [1, с. 4-5].

Історико-правовий аналіз підтверджує практичне застосування державою протекціоністських заходів стосовно свого законного платіжного засобу, які істотно видозмінюються в різні етапи розвитку держави та суспільства.

Розглядаючи гроші в юридичному сенсі, в контексті “законного платіжного засобу”, саме його фінансово-правова складова обумовлює особливості грошей, виділяє з інших видів майна. Тим самим, держава забезпечує виконання обраним платіжним засобом економічних функцій грошей, в тому числі, бути загальним еквівалентом вартості (при необхідності врахування громадського сприйняття даного платіжного засобу), що дозволяє йому виконувати свої безпосередні функції: економічну, соціальну, захисту державного суверенітету.

Реалізацію валютного (грошового) суверенітету держава здійснює за двома напрямками:

- регулювання випуску в обіг, обіг та вилучення з обігу грошових коштів (емісійна політика);

- регулювання співвідношення грошових одиниць (національної валюти) з іноземною валютою, як адміністративними методами, регламентуючи порядок і умови обороту валюти та обороту інструментів, прирівняних до неї (валютних цінностей), за допомогою встановлення валютних обмежень усередині своєї юрисдикції, так і економічними методами, наприклад, за допомогою здійснення валютних інтервенцій.

Відносини, що складаються з приводу валюти, носять комплексний міждисциплінарний характер. Вони можуть регулюватися нормами різних галузей права, що й обумовлює специфічні особливості правового регулювання даних правовідносин. Однак, в силу своєї публічно-правової природи, в результаті дії різних факторів, включаючи прояв державного валютного суверенітету, фінансово-правова компонента в правовому регулюванні валютних відносин є переважаючою.

Фінансово-правовий спосіб впливу на валютні відносини не є єдино можливим способом регулювання даної сфери: в арсеналі держави є в наявності й інші, як економічні, так і юридичні важелі впливу.

Нормами фінансового права врегульовані не будь-які суспільні відносини, що пов'язані з валютою, а тільки мають публічно-правовий характер. Визначення місця відносин, пов'язаних з обігом валюти і валютних цінностей в системі фінансового права дозволяє визначити вектор їх спрямованості, межі та особливості правового регулювання та контролю. Під валютними правовідносинами слід розуміти врегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, що містять в собі “іноземну компоненту” та складаються у зв'язку та з приводу державного регулювання і контролю за обігом валютних цінностей, вітчизняної валюти та внутрішніх цінних паперів [2, с. 29].

Список використаних джерел:

1. Валютне регулювання : зарубіжний досвід та пропозиції щодо України (Точка зору експертів Українсько-європейського консультативного центру) // Економіка, фінанси, право. – 2000. – № 10. – С. 3–7.
2. Блащук Ю.О. Валютний контроль : міжнародний досвід і національні тенденції / Ю.О. Блащук // Вісник НБУ. – 2001. – № 4 – С. 28–29.

**РОЗГЛЯД ЗАЯВ ТА КЛОПОТАНЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІД ЧАС
ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ**

*Плугатир М.В. доцент кафедри адміністративного
права і процесу, Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, підполковник поліції*

Останні зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) суттєво вплинули на порядок здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Останнє в свою чергу має здійснюватись на засадах суворого додержання законності і принципів презумпції невинності, згідно з якою особа, що притягається до адміністративної відповідальності, вважається невинною доти, поки протилежне не буде доведено і зафіксовано у встановленому законом порядку. Адміністративно-деліктне законодавство виділяє два види провадження у справах про адміністративний проступок: звичайне та спрощене. Крім того, воно встановлює основні завдання провадження, а саме: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законодавством, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Проте сучасна редакція КУпАП не дає змогу реалізувати в повному обсязі

ті завдання, які постають при розгляді справ про адміністративні правопорушення. При здійсненні спрощеного провадження, яке характеризується мінімумом процесуальних дій та їх оперативністю, виникають проблеми процесуального характеру щодо забезпечення процесуальних прав учасників такого провадження і, в першу чергу, це стосується особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Окремі проблеми процедури притягнення осіб до адміністративної відповідальності досліджували такі відомі науковці як: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко С.В. Петков та інші. Сьогодні у науці адміністративного права досить детально досліджені правовідносини пов'язані з притягненням особи до юридичної відповідальності у зв'язку з вчиненням адміністративного правопорушення. Проте, у зв'язку з останніми змінами до адміністративно-деліктного законодавства, залишаються недостатньо дослідженими правові аспекти винесення постанови про адміністративне правопорушення у випадках, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається за так званою «спрощеною» процедурою. Зокрема, потребує вивчення питання забезпечення процесуальних прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері дорожнього руху, а саме одного з ключових прав – права на подання клопотань під час розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Необхідним є дослідження процесуальних прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності за спрощеною процедурою. Реалізація даної мети передбачає вирішення наступних завдань: здійснення аналізу випадків коли протокол про адміністративне правопорушення не складається; дослідження поняття «клопотання», в контексті провадження щодо адміністративних правопорушень та його законодавче закріплення.

Враховуючи викладене, слід також зазначити, що при реалізації

адміністративної відповідальності важливим аспектом є дотримання процесуальних прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Згідно до ст. 268 КУпАП така особа має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі [1].

Одночасно із цим, ч. 5 ст. 258 КУпАП «Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається» визначається перелік випадків, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається, а провадження відбувається за так званою «спрощеною» процедурою. якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оскаржить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 КУпАП, який є додатком до постанови у справі про адміністративне правопорушення [1]. Це стосується адміністративних правопорушень:

1) передбачених статтями 70, 77, частиною третьою статті 85, статтею 153, якщо розмір штрафу не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) передбачених частиною першою статті 85, якщо розмір штрафу не перевищує семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

3) передбачених статтею 107 (у випадках вчинення правопорушень, перелічених в частині третій статті 238, тобто, коли правопорушення розглядається державними інспекторами ветеринарної медицини міст, районів, районів у містах, завідуючими лабораторіями ветеринарно-санітарної

експертизи. В такому випадку на ринках штраф може стягуватися на місці з громадян у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, з фізичних осіб - підприємців, уповноважених осіб, посадових осіб - у розмірі дев'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

3) передбачених частиною третьою статті 109, статтями 110, 115, частинами першою, третьою і п'ятою статті 116, частиною третьою статті 116-2, частинами першою і третьою статті 117 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження на місці вчинення правопорушення);

4) передбачених статтями 118, 119, 134, 135, 185-3, якщо особа не оспорує допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається;

5) розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції (у відповідності до статті 222 КУпАП), та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі;

6) в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення.

Вказаною нормою зазначається, що у перших п'яти випадках (які визначаються частинами першою та другою ст. 258 КУпАП) уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог ст. 283 КУпАП [1].

Одночасно, якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оскаржить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог ст. 256 КУпАП, який є додатком до постанови у справі про

адміністративне правопорушення.

Виключення складають правопорушення, передбачене ст. 185-3 КУпАП, та усі правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху. При вчиненні даних правопорушень, у будь-якому випадку, слід виносити постанову, без складання протоколу про адміністративне правопорушення.

Існуючий стан речей ускладнює процесуальну діяльність уповноважених осіб Національної поліції при розгляді справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху. Постанова має бути винесена відразу на місці вчинення адміністративного правопорушення, що не дає можливість реалізувати процесуальні права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Зокрема, не існує належної можливості розглянути клопотання, які будуть надходити від такої особи під час розгляду справи, що обумовлене наступним.

Якщо звернутись до процедурного порядку винесення постанови, а саме до частини 4 статті 258 КУпАП: «У випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 цього Кодексу». Відповідно частина 1 статті 283 КУпАП визначає: «Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі» [1]. Тобто не можливо винести постанову просто так без відповідної процедурної діяльності по розгляду справи про адміністративне правопорушення, оскільки це прямо передбачено в зазначеній статті.

Розглядаючи процедуру розгляду справи та винесення постанови за результатами такого розгляду, доцільно звернутись до статті 278 КУпАП «Підготовка до розгляду справи про адміністративне правопорушення». Відповідно до даної норми орган (посадова особа), навіть буде винесена постанова в порядку частини 5 статті 258 КУпАП, зобов'язаний вирішити низку

питань, серед яких: чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката [1]. Фактично особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, в процесі підготовчої стадії вже має право подавати клопотання, що на додаток підтверджується статтею 268 КУпАП «Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності». Такими ж правами наділені й інші учасники провадження у справі про адміністративне правопорушення: потерпілий (згідно статті 269 КУпАП), законні представники та представники (згідно статті 270 КУпАП), захисник (згідно статті 271 КУпАП), експерт (згідно статті 273 КУпАП). Орган (посадова особа), що розглядає справу, зобов'язаний прийняти ті клопотання, що надходять від учасників процесу, а при самому розгляді справи про адміністративне правопорушення, відповідно до частини 2 статті 279 КУпАП «Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення», зобов'язаний вирішити клопотання.

Дана норма має бланкетний спосіб викладення, оскільки ні в самій нормі, ні в КУпАП не визначає порядок в якому слід «вирішити клопотання» та не розкриває зміст терміну «клопотання». Зміст вказаних термінів розкривається у статті 3 Закону України «Про звернення громадян», який визначає, що: «Заява (клопотання) - звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання - письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо».

Тому, при притягненні особи до адміністративної відповідальності у порядку частини 5 статті 258, виникає об'єктивна необхідність враховувати окремі положення Закону України «Про звернення громадян» [3] у частині, що

стосується процедури вирішення клопотання. Згідно вказаного закону, орган чи посадова особа повинні враховувати наступне:

- звернення адресуються органам державної влади і органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форми власності, об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань (стаття 5 Закону України «Про звернення громадян»);

- звернення може бути усним чи письмовим (стаття 5 Закону України «Про звернення громадян»);

- усне звернення викладається громадянином на особистому прийомі або за допомогою засобів телефонного зв'язку через визначені контактні центри, телефонні «гарячі лінії» та записується (реєструється) посадовою особою. Письмове звернення надсилається поштою або передається громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, повноваження якої оформлені відповідно до законодавства (стаття 5 Закону України «Про звернення громадян»);

- органи державної влади, місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники та посадові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, до повноважень яких належить розгляд заяв (клопотань), зобов'язані об'єктивно і вчасно розглядати їх, перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства і забезпечувати їх виконання, повідомляти громадян про наслідки розгляду заяв (клопотань) (стаття 15 Закону України «Про звернення громадян»);

- відповідь за результатами розгляду заяв (клопотань) в обов'язковому порядку дається тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить вирішення порушених у заявах (клопотаннях) питань, за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки (стаття 15 Закону України «Про

звернення громадян»);

- рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні), доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення (стаття 15 Закону України «Про звернення громадян»).

КУпАП, а також Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі (затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1395) [2] не визначають порядок розгляду та надання відповіді на клопотання. Тому, узагальнюючи викладені положення Закону України «Про звернення громадян», можливо виділити наступні аспекти.

Клопотання особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, може подаватись як усно так і письмово. Вибір форми клопотання, в даному випадку належить особі, яка його подає. На підставі ч. 2 ст. 279 «Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення» КУпАП, орган (посадова особа), що розглядає справу, зобов'язаний прийняти та вирішити клопотання [1]. Одночасно стаття 15 Закону України «Про звернення громадян», покладає на вказаних суб'єктів обов'язок, у будь-якому випадку, надавати обґрунтовану згідно чинного законодавства письмову відповідь [2].

Незабезпечення розгляду клопотання, а також відсутність рішення щодо нього, до винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення, порушують статтю 40 Конституції України, яка вказує, що: «Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк».

Термін «клопотання» в КУпАП викладений банкетним способом та відсилає до закону України про звернення громадян, де і знаходить свій вияв. Під час розгляду справ у випадках коли протокол про адміністративне правопорушення не складається існують проблеми щодо визначення процедури вирішення клопотань, хоча і передбачених матеріальними нормами права, але не визначених у рамках процесуального їх забезпечення, в контексті проблематики, що розглядається, а отже унеможлиблює їх реалізацію в повному обсязі та на належному рівні.

У зв'язку з викладеним, можна зробити висновок, що процедура притягнення особи до адміністративної відповідальності без складання протоколу про адміністративне правопорушення потребує змін та доповнень, для повноцінної її реалізації в контексті принципів верховенства права, верховенства закону та пріоритету прав і свобод людини і громадянина, а тому слід у п.5 ст. 258 КУпАП виключити слова «за винятком випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст.1853, та правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, зокрема зафіксованих в автоматичному режимі».

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>
2. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 року № 393/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-vr>
3. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1395. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/print1449268462158668#n14>

4. Рішення Конституційного Суду України від 30.09.2009 №23-рп/2009.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09>

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ: УКРАЇНСЬКА ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

Курята К. Л. студент 7-КМ курсу, факультету №2

*Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного
навчання Національної академії внутрішніх справ*

На сьогоднішній день актуальним є дослідження моделей адміністративного договору, властивих для країн, де виник цей інститут, передусім для Франції і Німеччини, а також для деяких країн, що модифікували ці моделі для потреб власної правозастосовної практики.

В Україні єдине нормативне визначення адміністративного договору дається у ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України: «адміністративний договір є дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди».[1]

У рішеннях національних судів віднесення договору до категорії адміністративних договорів переважно супроводжується текстуальним відтворенням змісту положень п. 14 ст. 3 КАС без наведення додаткових мотивів, які б уточнювали ознаки адміністративного договору для конкретної ситуації. [3]

Хоча, варто зазначити що увагу цьому питанню приділяли багато науковців, серед яких К. Афанасьєв, О. Беяневич, Ж. Завальна, М. Смокович, В. Стефанюк. Проте проблема полягає у тому, що більшість досліджень сформовано на основі праць російських вчених, тобто з фактично лише з теоретичної сторони, адже у Росії законодавство і судова практика поки що не оперують цим поняттям. Саме тому так важливо переймати західноєвропейський досвід, підлаштовуючи під українські реалії, менталітет та

законодавство.

У сучасних європейських порівняльно-правових джерелах виділяють чотири основні підходи до визначення юридичного режиму адміністративних договорів:

1) регулювання публічним правом (Франція; дану модель запозичили Іспанія, Португалія, Греція);

2) регулювання конституційним і цивільним правом (в основі — французька модель, але більш широка компетенція цивільних судів, характерно для, наприклад, Бельгії, Італії);

3) регулювання контрактів в цілому цивільним правом; адміністративні договори — публічним правом, за деякими винятками — цивільним (Німеччина, Угорщина);

4) регулювання приватним правом із зазначенням певних привілеїв адміністративних органів (Великобританія, Ірландія) [6].

У Франції для позначення договорів, що їх може укладати публічна адміністрація, використовується термін «контракти адміністрації»- договори, які крім власне адміністративних контрактів, охоплюють також приватні (цивільні, комерційні) контракти, які в деяких випадках може укладати публічна адміністрація..

Адміністративні контракти застосовуються, зокрема, у сфері транспорту, поштових послуг, постачання води та енергії, де юридичні особи публічного права діють як оператори відповідних мереж. Різновидами адміністративних контрактів є також договори про публічно-приватне партнерство, договори про делегування (концесію) функцій публічних робіт чи послуг, договори щодо публічного майна, контракти з державними службовцями тощо. Основою укладення адміністративних контрактів є принципи публічності (прозорості), конкуренції, а також рівності і уникнення дискримінації. Також від цивільно-правових договорів їх відрізняє те, що контрагент адміністративного органу — приватна особа, крім вигод за контрактом, бере на себе певні обмеження і обтяження, що покладають на нього норми публічного права, що одночасно є

прерогативами адміністративного органу.

Узагальнюючи досвід Франції, слід звернути увагу на два основні види адміністративних договорів:

1) залучення осіб приватного та публічного права до забезпечення потреб органів публічної влади у виконанні робіт, наданні послуг.

2) делегування повноважень з надання публічних послуг або виконання публічних робіт.

Існує декілька критеріїв відмежування адміністративних контрактів від інших видів договорів, що можуть укладатися адміністрацією, у Франції:

1) предмет контракту — участь приватної особи (сторони контракту) у виконанні функцій державної служби (забезпечення надання публічних послуг, орієнтованість на загальний інтерес; основні форми: концесія (наприклад, надання певного виду послуг приватною установою);

2) пряме зазначення в договорі (застереження) про те, що сторони погодилися підпорядкувати свої відносини публічному праву;

3) визначення в законі контракту як адміністративного (виконання публічних робіт, упорядкування та догляд за об'єктами, що знаходяться у власності особи публічного права) [2].

Саме французька модель адміністративного договору була сприйнята переважно в Іспанії, Португалії, Греції, дещо менше – в Італії та Бельгії. Також можна простежити схожість і з українською моделлю, адже критерії визначення адміністративного договору схожі.. Французьке адміністративне право із його підходами до контрактів мало вплив на досвід багатьох країн за межами Європи, наприклад Алжиру, Тунісу, ОАЕ.

Цікавим є і досвід Німеччини. «Укорінювалися» адміністративні договори в цій країні досить довго, більше того, до XX століття можна сказати, що їх існування навіть заперечували. 1920 року була опублікована монографія Апельта У. «Адміністративно-правовий договір», але вона не здійснила корінного перевороту у розумінні теорії адміністративного права. Вчений Еллінек В. вказував на здійснення договорів, що встановлюють права та

обов'язки сторін та їх правовий статус. В той час публічно-правові договори характеризувались наявністю волевиявлення декількох учасників і розглядались в більшій мірі в якості одного з видів адміністративних актів, що видаються державними та муніципальними органами, та таких, що встановлюють, змінюють, припиняють правові відносини. [5;5] І лише у кінці 50-х років почалась широка дискусія по даній темі, причиною якої була друга світова війна.

На сьогоднішній день у Німеччині положення про публічно-правовий договір містяться насамперед у § 54–62 Закону ФРН про адміністративну процедуру. Відповідно до цього закону публічно-правовим договором є договір про встановлення, зміну чи припинення публічно-правових відносин. Публічно-правові договори широко застосовують у сфері будівельного права, права доріг, права навколишнього середовища, комунального права, права публічної служби, освітнього права, права про реституцію і відшкодування, господарсько-адміністративного права і права субвенцій. Параграф 62 Закону про адміністративну процедуру передбачає застосування до публічно-правових договорів норм Цивільного кодексу у частині, що неврегульована цим законом. Публічно-правовий договір застосовується для врегулювання окремих випадків і не має нормативного характеру. [7]

У Великій Британії та Ірландії, де поділ права на приватне і публічне зазвичай не проводиться, відсутній інститут адміністративного договору. Законодавство визнає за адміністративними органами право укладати договори на виконання тих повноважень, якими вони наділені.

У країнах Балтії можна зустріти ознаки усіх 3 моделей адміністративного договору – французької, німецької та британської. В Естонії адміністративний договір розглядається як договір, що регулює адміністративно-правові відносини.

У Латвії адміністративний договір – це угода між публічною і приватною особами про встановлення, зміну, припинення або констатацію адміністративних правовідносин. Предметом адміністративного договору є

питання, яке належить до компетенції відповідної публічної особи, а власне договір спрямований на виконання цієї компетенції. [4]

Зовсім інша ситуація у Литві: там переважна більшість договорів, незалежно від того, до якої інституції належить сторона, вважаються цивільно-правовими контрактами (це також стосується публічних закупівель).

На сьогоднішній день гостро стоїть питання формування якісної української концепції адміністративного договору з урахуванням досвіду європейських країн. Можна з впевненістю сказати, що в Україні адміністративний договір має практичний розвиток, і саме німецька теорія публічних договорів на сьогоднішній день має вагомий вплив на цей розвиток. Проте, потрібно розвиватися і не забувати про французьку доктрину, яка має багато переваг у сфері організації та діяльності публічної адміністрації, а також звертати увагу на зміни в інших країнах, переймати та проваджувати у практику тільки позитивний досвід.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - N 35-36, ст.446;
2. Административное право зарубежных стран: учебник / Под ред. А.Н. Козирова и М.А. Шатиной. — М.: Спарк, 2003. — С. 262.
3. Бібліотека підручників [Електронний ресурс] : <http://www.info-library.com.ua> - Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10044.html> - (дата звернення 06.12.2018) - Адміністративний договір: ознаки та практика застосування адміністративному судочинстві
4. Куйбіда Р. Адміністративний договір у практиці європейських країн. (Слово національної школи суддів України, №2 (3), 2013 рік)
5. Розенфельд В., Старилов Ю. Проблемы современной теории административного договора / Розенфельд В., Старилов Ю. // Правоведение. -1996. - № 4, С.4-8
6. Цит. за: Michel Fromont. Droit administratif des Etats europeens. — Paris,

Presses universitaires de France, 2006. — 362p.

7.ЦППР [Електронний ресурс] : <http://pravo.org.ua> - Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/2621-> (дата звернення 20.01.2018) - Проблема адміністративного договору у законодавстві, теорії, на практиці

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДЕЛІКТНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЯК ЗАСОБУ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Єрмоленко І. Я.

*Фахівець I категорії ВСФП НАВС,
старший лейтенант поліції, к.ю.н.*

Актуальність дослідження питання адміністративної деліктності як засобу запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції України перебуває у площині багатьох 5 чинників: економічних (економічна криза та низький рівень життя населення); правових (недосконала, а у деяких випадках несформована правова база щодо запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції; відсутність чіткої нормативно закріпленої процесуальної регламентації діяльності посадових осіб органів Національної поліції, що надає можливість для зловживань); соціальних (неналежний рівень забезпечення умов праці та соціального захисту працівників поліції; поширення побутової корупції та відсутність покарання за останню); ідеологічних (відсутність довгострокового бачення протидії корупційним ризикам та надання переваг ситуативному вирішенню питань у зазначеній сфері; небажання змінюватись; відсутність реагування та покарання осіб, які вчинили корупційні правопорушення чи правопорушення, пов'язані з корупцією); управлінських (наявність дискреційних повноважень або надто широких розпорядчо-дозвільних повноважень для прийняття рішень на свій розсуд; відсутність дієвого механізму контролю за прийняттям таких рішень, професійна деформація частини керівників, яка виявляється у вчиненні або поблажливому ставленні до вчинення корупційних діянь, порушень службової етики). У поєднанні ці показники свідчать про головну проблему – від корупції в органах

Національної поліції страждають не лише громадяни, але й самі поліцейські, які позбавлені належного правового механізму захисту своїх прав.

Адміністративна деліктологія є складовою частиною більш загальної науки деліктології і покликана вивчати 3 групи незлочинних правопорушень: по-перше, ті порушення, які допускають працівники апарату органів виконавчої влади у процесі виконання своїх обов'язків; по-друге, правопорушення громадян, що тягнуть застосування заходів адміністративної відповідальності; по-третє, це правопорушення, які допускають установи, організації, підприємства, що тягнуть адміністративні стягнення.

Питання адміністративної деліктології та адміністративної деліктності досить змістовно вивчали О. Горбач, Є. Додін, М. Дорогих, С. Ківалов, О. Кузьменко, В. Колпаков, І. Пастух, О. Стрельченко, М. Співак тощо.

Адміністративна деліктологія визначається як сукупність знань про адміністративні делікти і деліктність як масове негативне явище, що містить в собі детермінанти протиправної поведінки деліквента, його особи з метою вироблення і використання адекватних заходів для протидії адміністративним правопорушенням.

Відповідно, предметом адміністративної деліктології є: деліктність як конкретне, так і як загальне негативне явище, детермінанти протиправної поведінки порушників, особа порушника і механізм його протиправної поведінки.

У більшості випадків, **адміністративну деліктологію** визначають як теоретико-прикладну науку і визначають її як теорію, висновки якої використовуються на практиці (зорієнтовані на практичну діяльність уповноважених осіб, у нашому випадку в органах поліції).

Водночас, адміністративна деліктність є сукупність адміністративних деліктів (проступків), які вчинені у певному місці, у певний період часу.

Варто звернути увагу, що протягом 2017 року до Call-центру Національної поліції загалом надійшло близько 96 тисяч повідомлень, у тому числі щодо: – злочинів скоєних поліцейськими – 485, – зловживання владою або

службовим становищем – 93; – перевищення влади – 154; – отримання неправомірної: вигоди – 125; незаконне збагачення – 31; – до підрозділів внутрішньої безпеки надійшло 564 звернення громадян на неправомірні дії працівників поліції, що пов'язані з корупційними правопорушеннями; – розпочато 367 кримінальних проваджень за ознаками корупційних правопорушень: ст. 368 КК України – 283; ст. 364 КК України – 60; ст. 369 КК України – 15; ст.3692 КК України – 8; ст. 370 КК України – 1; – за результатами досудового розслідування стосовно 136 працівників поліції повідомлено про підозру: ст. 368 КК України – 112; ст. 364 КК України – 7; ст. 369 КК України – 7; ст.3692 КК України – 10; – уповноваженими органами за матеріалами підрозділів внутрішньої безпеки складено 32 адміністративних протоколи про порушення антикорупційного законодавства: – порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст.172-4 КУпАП) – 9; 170 – порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (ст.172-5 КУпАП) – 8; – порушення вимог фінансового контролю (ст.172-6 КУпАП) – 1; – порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП) – 6; – незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст.172-8 КУпАП) – 8; – за результатами розгляду в судах вказаних адміністративних протоколів 16 колишніх правоохоронців визнано винними, з яких 11 – притягнуто до адміністративної відповідальності. Зазначена статистика тільки підтверджує необхідність дослідження внутрішнього та зовнішнього контролю за діяльністю органів Національної поліції. Дійсно, контроль за застосуванням законодавства, спрямованого на ліквідацію або хоча б послаблення цього небезпечного явища – корупції, є важливою складовою укріплення законності та дисципліни в країні.

В. М. Гаращук відзначає, що не виключає застосування в боротьбі з корупцією неекономічних – адміністративних (або вольових) – способів. Вони не потребують суттєвих витрат, менш ефективні, але є одними з важливих складових у боротьбі з корупцією. Адміністративні способи боротьби з корупцією становлять собою два значних блоки: 1) прийняття відповідних норм

(тобто нормотворчість), та 2) застосування норм права (правозастосовна діяльність). На початку слід наголосити, що серед першочергових цілей реалізації Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, спрямованих на досягнення її мети, зазначається «розроблення дієвих засобів та механізмів контролю за діяльністю органів внутрішніх справ та окремого правоохоронця». В свою чергу, Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України більш детально відображає напрямки діяльності, які пов'язані з забезпеченням ефективної системи внутрішнього контролю в діяльності органів Національної поліції, що полягає у вдосконаленні системи внутрішнього контролю за діями персоналу та створенні ефективних механізмів розслідування випадків, коли права громадян порушуються в результаті непрофесійних або протиправних дій поліцейських.

Наголошено, що основними заходами щодо запобігання проявам корупції у діяльності органів Національної поліції повинно бути: по-перше, проведення інституційної реформи МВС України; по-друге, удосконалення системи професійного добору та підготовки кадрів Національної поліції, а також підвищення рівня заробітної плати та соціального забезпечення; по-третє, зміна критеріїв оцінки ефективності роботи органів Національної поліції із кількісних показників на якість отриманих результатів; по-четверте, розроблення системи заходів для забезпечення ефективного і об'єктивного контролю за діяльністю органів Національної поліції.

Отже, **адміністративною деліктністю поліції як засобу протидії корупції** є сукупність адміністративних деліктів (проступків), які вчинені працівниками поліції як спеціальними суб'єктами щодо використання нею, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних

з ними можливостей.

Список використаних джерел:

1. Стрельченко О.Г. [Природа адміністративної деліктності неповнолітніх](#) / О.Г. Стрельченко // Митна справа: Науково-аналітичний журнал. 2014. Т. 2. - № 2 (92). - С. 200-206.
2. Стрельченко О.Г. [Адміністративно-правова характеристика адміністративної відповідальності неповнолітніх](#) / О.Г. Стрельченко Часопис Академії адвокатури України №5 (3 (16)).
3. Стрельченко О.Г. [Напрямки попередження адміністративної деліктності неповнолітніх](#) / О.Г. Стрельченко // Актуальні проблеми держави і права. - 2014., С. 264-271.
4. Стрельченко О.Г. [Специфіка проступку як складової частини адміністративного делікту](#) / О.Г. Стрельченко // Право і суспільство. 2012. - № 3. – С. 137-143.
5. Інформація про стан виконання у 2016 році МВС заходів Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http ://mvs.gov.ua/upload/file/nformac_ua](http://mvs.gov.ua/upload/file/nformac_ua)
6. Гаращук В. М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Гаращук Володимир Миколайович. – Х., 2003. – 412 с.
7. Стрельченко О.Г. Особливості протидії корупції у сфері адміністративного судочинства в Україні / О.Г. Стрельченко // Фінансова безпека в Україні на сучасному етапі : Матеріали науково-практичної конференції (25 березня 2016 р.) / відп. за вип. Л.М. Касьяненко, А.В. Гарбінська-Руденко.– Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2016. – С. 300-304.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ КОДЕКС: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Черній В.В., професор кафедри

Адміністративне право України, було і залишається найнестабільнішою галуззю правової науки. І на сьогодні не має єдиного кодифікованого акту, де містилися б основні норми даної галузі. КУпАП (Кодекс України про адміністративні правопорушення) 1984 р., КАСУ (Кодекс адміністративного судочинства) 2005 року не охоплюють усіх норм адміністративного законодавства. Водночас історія розвитку галузі та науки адміністративного права України знає Адміністративний кодекс, який було прийнято в Українській РСР у 1927 р. Це єдиний приклад кодифікації адміністративного права у колишньому Союзі РСР, оскільки Адміністративний кодекс УРСР врегульовував доволі широке коло суспільних відносин.

За той невеликий термін існування Радянської держави (п'ять років) накопичилося чимало правових норм, що регулювали діяльність управлінського апарату. У зв'язку з цим було поставлено питання про кодифікацію радянського адміністративного права.

Структура проекту Адміністративного кодексу була досить розгорнутою. Однак у процесі роботи кодифікаційної комісії, до якої входили передусім представники Народного комісаріату внутрішніх справ, його обсяг значно скоротився, набув відомчого характеру. Проект дістав назву “Адміністративний статут” і мав регулювати діяльність органів НКВС (Наркомат внутрішніх справ). Він складався з двох частин: 1. Форми адміністративної діяльності; 2. Охорона революційного порядку. Надалі робота над цим документом привела до створення у 1925 р. проекту Адміністративного кодексу Української РСР. Робота з підготовки кодифікованого акту в галузі адміністративного права, мала напружений характер. Серед учених-адміністративістів велися широкі дискусії щодо визначення предмета адміністративного права. Адміністративне право розглядалось у двох значеннях: вузькому — як сукупність поліцейських (пов'язаних із застосуванням примусових заходів) норм (Ю. П. Мазуренко, С. С

Кишкін та інші) і в широкому — як сукупність управлінських і поліцейських норм (О. Ф. Євтихіїв, В. Л. Кобалевський). Прихильники першої точки зору відстоювали позицію, що Адміністративний кодекс має регулювати виключно діяльність органів НКВС, інші вчені виступали за включення до нього норм, які мали б також регулювати питання управління у різних сферах.

Відомий на той час дослідник А. І. Єлістратов розглядав адміністративне право як таке, що має за мету впорядкувати відносини між людьми в галузі державного управління, а науку адміністративного права — як вчення про правовідносини в галузі державного управління.

У серпні 1924 р. проект Адміністративного кодексу УРСР вперше було внесено на розгляд Ради Народних Комісарів республіки. Після обговорення він був направлений на доопрацювання у зв'язку з необхідністю повнішого відображення в ньому основ революційної законності. О. Ф. Євтихіїв визнав проект задовільним лише з огляду на те, що він є першим досвідом. Учений також відзначив, що цей кодекс лише частково може бути названий адміністративним, оскільки не обіймає усіх тих норм, які наукою адміністративного права відносяться до адміністративних. Другий співдоповідач І. К. Сухоплюєв заперечував О. Ф. Євтихіїву, оскільки вважав, що Адміністративний кодекс УРСР містить норми адміністративного права у вузькому розумінні. Вносити до нього норми, що стосуються управління в галузі транспорту, освіти, медицини, охорони природи, він вважав недоцільним. Тому, на його думку, всі зауваження і пропозиції опонента слід залишити без розгляду.

В серпні 1927 р. Президія ВЦВК схвалила проект у цілому і 12 жовтня того ж року його остаточно затвердила. Розробники Адміністративного кодексу УРСР керувалися такими принципами, як запровадження революційної законності; надання вольностей трудящим і ущемлення буржуазії; визначення заходів примусу, які є засобом переконання населення у необхідності добровільного виконання адміністративних приписів; застосування заходів примусу при активному залученні до цього організацій трудящих; підзвітність

адміністративних органів організаціям трудящих; спрощення порядку видачі посвідчень про особу міліцією чи сільськими радами; спрощення порядку реєстрації товариств та спілок селян; заміна терміна “адміністративне стягнення” терміном “адміністративний вплив” та ін.

Завдання Адміністративного кодексу було сформульовано таким чином: забезпечення революційної законності в адміністративній сфері та систематизація правил, які регулюють відповідно до основних принципів радянського ладу діяльність адміністративних органів та інших органів влади у цій галузі. Адміністративний кодекс складався з п'ятнадцяти розділів, так у розділі I визначалися завдання Адміністративного кодексу, принципи діяльності державних органів у адміністративній галузі, сфера його дії. Визначались і методи управлінської діяльності адміністративних органів: застосування примусових заходів до правопорушників у єдності із заходами переконання.

Розділ II був присвячений адміністративним актам, до числа яких відносили інструкції, циркуляри й обов'язкові постанови. Змістом інструкцій були загальні пояснення підлеглим посадовим особам і установам з питань впровадження у життя того чи іншого закону чи постанови радянської влади або пояснення їх змісту, а також виклад додаткових правил до законів і постанов у межах, ними встановлених. У розділі III визначалися заходи адміністративного впливу, що застосовувалися за порушення обов'язкових постанов і за незначні правопорушення, закріплювався порядок провадження по цих справах, вимоги до процесуальних документів, коло органів (посадових осіб), що мали право їх розглядати.

Отже, хоча Адміністративний кодекс УРСР 1927 р. і не охопив усіх норм адміністративного законодавства, він став основною формою вираження адміністративно-правових норм, що діяли на той час, об'єднав у собі законодавство про форми адміністративної діяльності, примусові повноваження адміністративної влади, адміністративний нагляд у галузі промисловості й торгівлі, порядок оскарження незаконних дій адміністрації тощо. У наступні роки Адміністративний кодекс УРСР постійно змінювався і

доповнювався. На початку 50-х років Адміністративний кодекс УРСР став бібліографічною рідкістю. Після видання Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 15 грудня 1961 р. щодо обмеження застосування штрафів, які накладаються в адміністративному порядку, Адміністративний кодекс в частині застосування штрафів, а також прийняття загальнообов'язкових рішень місцевими Радами та їх виконками втратив силу.

Адміністративний кодекс 1927 р. не мав аналогів серед союзних радянських республік. Питання про розробку нового Адміністративного кодексу Української РСР ставилося під час масових кодифікаційних робіт у 60-х роках ХХ ст. Однак новий Адміністративний кодекс як єдиний узагальнюючий акт так і не був створений.

Чи виникає необхідність прийняття подібного кодифікованого акту на сучасному етапі розвитку України? Питання залишається відкритим.

Список використаних джерел:

1. Збірник постанов і розпоряджень Уряду Української Радянської Соціалістичної Республіки. 1963. № 10.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення . - (від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х.
3. Адміністративний кодекс Української РСР, – Постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету від 12 жовтня 1927 р.
4. Адміністративне право України: Підручник. За ред. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. – К.: Хрінком Інтер, 2003. – 544 с.

ПРЕДСТАВНИКИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

*Погребняк М.М, .аспірант кафедри
адміністративного права і процесу Національної
академії внутрішніх справ*

Стаття присвячена адміністративному судочинству Німеччини. В статті здійснюється порівняльний аналіз представників в адміністративному

судочинстві Німеччини та України.

Ключові слова: адміністративне судочинство Німеччини, види представників, представництво в адміністративних судах України.

Адміністративна юстиція у Німеччині почала формуватися на початку XIX ст. Розмежування права на приватне і публічне призвело, призвело з одного боку, до обмеження компетенції (підсудності) звичайних судів, а з іншого — до виникнення адміністративної юстиції, тобто органів контролю за управлінням. Німецьке адміністративне судочинство до того часу функціонувало за принципом, згідно з яким компетенція адміністративних судів обмежувалася конкретним переліком спорів. Такий стан зберігався до кінця Другої світової війни, коли до законодавства Німеччини було введено генеральне застереження, за яким можна було оскаржити у адміністративному суді будь-який адміністративний акт.

Німецька адміністративна юстиція створена для забезпечення передусім судового захисту прав громадян. Адміністративна юстиція визначається як правосуддя (судочинство) з питань публічного управління, що не збігаються з підсудністю конституційних судів.

Система адміністративної юстиції в Німеччині визначається Конституцією ФРН 1949 р., Положенням про адміністративні суди від 21 січня 1960 р. (в редакції від 1992 р.).

До адміністративних судів доступ має будь-яка особа, права якої порушено публічною владою. Німецьке адміністративне судочинство ґрунтується на принципах так званого “інквізиційного” процесу, згідно з якими суддя (суд) має самостійно, з власної ініціативи шукати докази, яких не вистачає, з метою прийняття справедливого, об'єктивного та законного рішення. Адміністративні суди в Німеччині мають право не лише визнати недійсним адміністративний акт, але й зобов'язати адміністративний орган видати певний адміністративно-правовий акт.

Якщо суд визнає адміністративний акт протиправним, то він відміняє його.

Якщо акт уже виконаний, то суд за клопотанням може також вказати, що з виконаного і яким способом адміністративний орган зобов'язаний оголосити недійсним. Рішення суду, яке набрало законної сили, накладає відповідні зобов'язання на учасників судочинства.

В судах встановлено спеціальні правила розгляду справ про оскарження адміністративного акта. На підставі заяви заперечення (ще до пред'явлення позову) повинно проводитися попереднє виробництво, в якому перевіряється правомірність і доцільність видання адміністративного акта. У ході попереднього провадження головуючий або доповідач у справі вживає заходів для вирішення спору з примирної процедури.

Органи адміністративної юстиції Німеччини складають самостійну гілку судової системи, що включає адміністративні суди та вищі адміністративні суди в землях, а також Федеральний адміністративний суд [1].

Адміністративний суд (Vernwaltungsgericht) розглядає адміністративні справи в першій інстанції. Як суд другої інстанції виступає вищий адміністративний суд землі (Oberverwaltungsgericht). Він виносить постанови по апеляціях на судові рішення і за скаргами на інші постанови адміністративного суду, а також дозволяє в першій інстанції справи визначених законом категорій, пов'язані з наданням публічних послуг.

В адміністративних судах і вищих адміністративних судах земель працюють не тільки професійні судді, які мають юридичну освіту і отримали необхідну для виконання обов'язків судді кваліфікацію, але і непрофесійні судді, які не є професійними юристами.

Адміністративно-процесуальну правоздатність володіють як фізичні та юридичні особи, їх об'єднання, так і адміністративні органи. У свою чергу, учасниками виробництва визнаються: • позивач; • відповідач; • представник інтересів Федерації у Федеральному адміністративному суді або представник публічних інтересів у вищому адміністративному суді землі; • залучені особи.

Залученими особами є треті особи, законні інтереси яких зачіпаються

постановою і залучені до участі у провадженні судом за власною ініціативою або за відповідним клопотанням.

У Федеральному адміністративному суді і вищому адміністративному суді будь-який учасник судочинства, що подає клопотання, повинен вести справу через адвоката[2]. Юридичних осіб публічного права та адміністративні органи можуть представляти чиновники або службовці, які мають кваліфікацією судді, а також певні дипломовані фахівці.

На відміну від адміністративного судочинства Німеччини в Україні, учасниками адміністративного процесу виступають як державні органи, їхні посадові особи, так і громадяни України, іноземці та особи без громадянства.

Кожен з них має право діяти в адміністративному процесі разом із представником або через нього з метою професійного представлення своїх інтересів.

Представник діє від імені та в інтересах особи, яку він представляє. Представник може діяти самотійно, повністю замінити таку особу або бути поряд із нею. Тобто участь у справі представника не позбавляє особу, яку він представляє, права брати участь у судовому процесі особисто.

Послугами фахового представника в адміністративному процесі можуть користуватися сторони: позивач, відповідач, а також третя особа, яка заявляє самотійні вимоги на предмет спору, або не заявляє таких. Одночасно учасники процесу можуть мати більше одного представника.

Представники можуть бути залучені в адміністративний процес на основі закону або на основі договору. Свідченням повноважень представника за законом є документи, які підтверджують займану посаду чи факт родинних, опікунських та інших відносин з особою, інтереси якої вони представляють. Документом, який підтверджує повноваження за договором, є довіреність.

Представляти інтереси сторін і третіх осіб можуть і адвокати, які повинні надати суду також ордер, доручення органу (установи), уповноваженого

законом на надання безоплатної правової допомоги, або договір про надання правової допомоги. Також часто в адміністративному суді інтереси підприємства, організації, державної установи представляє юрисконсульт на основі трудового договору. У такому випадку він повинен надати суду доручення. Наявність доручення у юрисконсульта є підставою, щоб визначити обсяг його повноважень в судовому процесі.

Значення представництва полягає у тому, що саме завдяки йому громадяни, юридичні особи, установи мають можливість у повній мірі здійснювати свої повноваження, захищати інтереси в суді за допомогою кваліфікованих юристів. Потреба представництва зумовлена й тим, що у випадках тривалої відсутності за місцем постійного проживання, тяжкої хвороби та інших обставин громадянин не завжди має змогу особисто здійснювати надані йому законом права, пов'язані із захистом своїх інтересів у суді. І саме в цьому випадку йому на допомогу приходить представник.

Список використаних джерел:

1. Шишкін В. Організація і повноваження адміністративного суду Німеччини / В. Шишкін // Право України. — 1995. — № 11. — С. 60—63.
2. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / навч. посібник / [Авер 'янов В.Б., Александрова Н.В, Банчук ОА.] ; за заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна ВІ. — К.: Старий світ, 2006. — 576 с.
3. Адміністративна юстиція України : проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / [Пасенюк О.М., Панченко О.Н., Авер 'янов В.Б. та ін]; За загальною редакцією О.М. Пасенюка. — К.: Істина, 2007. — 608 с.
4. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у двох томах. Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер 'янов (голова). — К.: Видавництво "Юридична думка", 2004. — 584 с.

ТИПОЛОГІЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, НОСІЇВ НАРКОТИЗМУ ТА

ПСИХОТРОПОТИЗМУ

Кривонос М. студент 1 групи 4 курсу

Черкаського відділення ННІ № 4 НАВС

Науковий керівник: Муратова Д.Б. ст.

викладач кафедри адміністративного

права і процесу НАВС, к.ю.н.

Ефективність запобігання діям неповнолітніх, зв'язаних з незаконним добуванням наркотиків або психотропів залежить від правильної організації боротьби з ними, ретельного вибору та вмілого використання методів впливу на суб'єктів явища, своєчасного виявлення причин і умов, що сприяють існуванню і поширенню незаконного попиту на наркотичні та психотропні речовини. Для цього ювенальні інспектори повинні знати і враховувати основні закономірності існування наркотизму, психотропотизму як асоціальних явищ, а також бути поінформованими про неповнолітніх, які є їх суб'єктами-носіями.

Наркоманія і психотропоманія – стадійні патологічні явища, що мають свої початкову та кінцеву фази. **Перш ніж стати наркоманом чи психотропоманом, людина послідовно проходить сім стадій цих хвороб з притаманними їм якісними особливостями:** прагнення до немедичної наркотизації; експериментування з наркотиком чи психотропом з метою суб'єктивної оцінки ефекту їх впливу на організм; епізодичне приймання цих речовин після позитивної оцінки стану ейфорії; зловживання наркотиками чи психотропами через звикання до відчуття задоволеності; психічна залежність від цих речовин; приєднання до неї симптомів фізичної залежності; повна фізична залежність.

Стосовно цих етапів можна виділити три основних групи неповнолітніх, які займаються немедичною наркотизацією і котрі внаслідок цього стали суб'єктами і поширювачами наркотизму та психотропотизму. **Усередині цих груп також можна виділити дві-три підгрупи:**

1) група крайнього ризику:

➤ неповнолітні, які через різні обставини виявляють прагнення до немедичної наркотизації або психотропотизації;

➤ неповнолітні, які експериментують на собі з наркотиками чи психотропами;

2) група із загрозовим розвитком патологічного процесу захворювання на наркоманію чи психотропоманію:

➤ неповнолітні, які епізодично вживають наркотики чи психотропи;

➤ неповнолітні, які зловживають наркотиками чи психотропами без явних ознак психічної або фізичної залежності від них;

3) група хворих на наркоманію чи психотропоманію:

➤ неповнолітні з психічною залежністю;

➤ неповнолітні з фізичною залежністю;

➤ хронічні наркомани чи психотропомани.

Група крайнього ризику. Об'єктивно ризик виявляється у прагненні до немедичної наркотизації чи експериментування з дією наркотиків і психотропів без усвідомлення особистих і соціальних наслідків їх приймання. Прагнення (мотив, що сформувався, і активна спрямованість особи до його задоволення) до немедичної наркотизації виявляється у таких діях, як встановлення довірчих стосунків із споживачами наркотиків чи психотропів для отримання інформації про технологію їх кустарного виготовлення, можливі способи придбання цих засобів або з метою залучення особи до групи наркоманів. Експериментування полягає у пробуванні (за своєю ініціативою чи під впливом інших осіб) наркотиків та психотропів з метою оцінити їх вплив на організм і психіку. Групу крайнього ризику в основному складають неповнолітні з емоційною неврівноваженістю, слабовіллям, психопатичними рисами характеру і дефектами сімейного виховання, позбавлені ідейних і моральних чеснот. Серед них часто трапляються раніше судимі, до яких застосовувалися примусові заходи виховного характеру; учні середніх і старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, ПТУ, технікумів, студенти медичних училищ та інститутів, інших вузів, а також неповнолітні, які ніде не працюють і не навчаються. Особи цієї категорії, як правило, проживають у неблагополучній сімейно-побутовій обстановці та часто вчиняють протиправні дії. Багатьом з них притаманна обмежена соціальна

активність, небажання навчатися і працювати, споживацька психологія тощо. Вони переважно входять до складу вуличних компаній з асоціальною спрямованістю чи нетрадиційних груп молоді (НГМ), зорієнтованих на наркоманійну субкультуру (готи, емо та інші категорії молоді, які шукають нездорових розваг). **Група крайнього ризику заслуговує на особливу увагу з боку ювенального інспектора, що саме з неї рекрутуються майбутні наркомани і психотропомани.** Здійснення ранньої профілактики відносно цих осіб є складовою успіху попередження донаркоманійної поведінки, в тому числі і незаконних дій, пов'язаних з добуванням наркотичних або психотропних речовин.

Група із загрозливим розвитком патологічного процесу захворювання на наркоманію чи психотропоманію. До неї належать неповнолітні, у яких вживання вказаних речовин викликало позитивний ефект і відчуття поліпшеного фізичного і психічного самопочуття. У них з'являється бажання повторити ейфорійний стан, викликаний вживанням цих речовин. Залежно від періодичності приймання наркотиків (психотропів) цих осіб можна розділити на:

➤ епізодично (несистематично) вживаючих наркотики чи психотропи, тобто тих, хто тільки почав приєднуватися до немедичної наркотизації або психотропотизації. На цій стадії розвитку наркоманії чи психотропоманії неповнолітній вживає вказані речовини нерегулярно, тому в нього ще не розвинувся синдром зміни реактивності організму на введений наркотик або психотроп.

Неповнолітні цієї категорії є досить перспективними у плані формування добровільної відмови від подальшої немедичної наркотизації чи психотропотизації, оскільки їх ступінь ураженості наркотиками або психотропами ще незначний; потяг до них можна попередити поки що без значних зусиль. Важливо вчасно усунути, послабити (нейтралізувати) цей потяг до згаданих засобів, осіб, що зловживають наркотиками або психотропами. До них належать неповнолітні, які часто (від одного до кількох разів на тиждень)

вживають вказані речовини. У цих споживачів спостерігається синдром зміни реактивності організму, але ще відсутні ознаки патологічної залежності від наркотичних або психотропних речовин. Приймання останніх може мати форму звички, звичаю у компанії, способу проведення дозвілля.

Група хворих на наркоманію чи психотропоманію. У цих споживачів сформувалася і виявляється патологічна залежність від наркотиків чи психотропів, внаслідок якої вони протягом дня здійснюють багаторазовий їх прийом з метою недопущення прояву абстиненції. У цій групі виділяють:

- хворих із синдромом психічної залежності. Вони приймають, ці речовини не менше двох-трьох разів на тиждень, але не у звичному колі «однодумців по голці, цигарці з марихуаною, гашишем», а частіше наодинці, тобто в обстановці «спокою» і більш повного відчуття «кайфу» та ейфорії;

- власне наркоманів чи психотропоманів. Ці неповнолітні вже не уявляють свого життя без наркотику чи психотропна. Побоювання абстиненції (наркотичного голоду, «ломки») робить підлітка полоненим цих речовин назавжди. Цей стан є досить характерним для наркоманів і психотропоманів і триває (доки не буде введено в організм відповідну речовину) від кількох днів до трьох-чотирьох тижнів. Для цих неповнолітніх у стані абстиненції характерні рухові збудження, підвищена злостивість, вибуховість, сум, позіхання, слюзо- та слинотеча, спітнілість, тремор кінцівок. Наркотичне чи психотропне голодування позбавляє наркомана чи психотропомана можливості регулярно працювати, навчатися, бо поновлення трудової активності його організму потребує щоденного і неодноразового приймання відповідної речовини. Приховуючи цей стан від навчального чи трудового колективу, не бажаючи звертатися до лікаря, особа не з'являється на навчання або роботу, симулює грип, гіпертонію, дизентерію (абстиненцію супроводжують підвищені температура тіла та кров'яний тиск, розлад шлунку, блювання).

- хронічних наркоманів чи психотропоманів. У період наркотичного або психотропного голоду вони характеризуються тими ж ознаками поведінки, що й попередня група. Крім того, до них додаються виснаження організму,

зміни у психіці та зовнішній поведінці. Внаслідок втрати працездатності вони залишають навчання (роботу), ведуть паразитичний спосіб існування та займаються протиправною діяльністю, пов'язаною з діставанням наркотиків чи психотропів або засобів для їх придбання.

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ЯКІ СТАЛИСЯ ВНАСЛІДОК ОТРИМАННЯ ПРАЦІВНИКОМ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ

*Коломієць О.В., доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат психологічних наук*

Виробничий травматизм є основним показником не лише стану охорони праці в тій чи іншій сфері людської діяльності, а й економіки країни в цілому, бо особисті трагедії зливаються в чималі суспільні втрати, негативно позначаються на рівні життя народу.

Застосування терміну «нещасний випадок на виробництві» дає потерпілому право у подальшому отримати від роботодавця та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань відповідні виплати. Однак не кожен інцидент, що трапився з працівником, можна кваліфікувати як нещасний випадок на виробництві. Нещасним випадком у національному законодавстві прийнято вважати обмежену в часі подію або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Перелік обставин, за яких настає такий випадок, визначається Порядком проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 (далі – Порядок № 1232), до цих обставин належать: виконання потерпілим трудових (посадових) обов'язків за

режимом роботи підприємства, у тому числі у відрядженні, перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці для виконанням потерпілим трудових (посадових) обов'язків чи завдань роботодавця з моменту прибуття потерпілого на підприємство до його відбуття, що фіксується відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, підготовка до роботи та приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також здійснення заходів щодо особистої гігієни, виконання завдань відповідно до розпорядження роботодавця в неробочий час, проїзд на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству, використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за письмовим дорученням роботодавця, ліквідація наслідків аварії, надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством, прямування потерпілого до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженим маршрутом, прямування потерпілого до місця чи з місця відрядження згідно з установленим завданням.

Також у Порядку № 1232 вказані поширені небезпечні виробничі фактори і середовища (поранення, травми, у тому числі внаслідок тілесних ушкоджень, гострого професійного захворювання і гострого професійного та інших отруєнь, сонячний і тепловий удар, опік, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, одержання інших ушкоджень внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха (землетрусу, зсуву, повені, урагану тощо, контакт із представниками тваринного і рослинного світу) та інші умови визнання нещасного випадку таким, що має виробничий характер. Наслідком нещасного випадку виробничого характеру є втрата працівником працездатності на один робочий день чи більше або потреба перевести його на іншу (легшу) роботу не менш як на один робочий день. До нещасних випадків на виробництві відносять й зникнення та смерть працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків.

Здебільшого нещасні випадки на підприємстві трапляються через

недбалість працівників або ж неналежне ставлення роботодавця до охорони праці. Проте іноді трапляються нестандартні причини травмування - конфлікти між працівниками чи зловмисні дії сторонніх осіб.

Заподіяння тілесних ушкоджень іншою особою або вбивство потерпілого під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків або дій в інтересах підприємства незалежно від початку досудового розслідування, крім випадків з'ясування потерпілим та іншою особою особистих стосунків невинуваченого характеру, що підтверджує висновок компетентних органів – це також обставини, за яких нещасний випадок визнають таким, що пов'язаний із виробництвом.

Насильство проти людини - кримінально каране діяння. Проте більшість травм, отриманих через неприязні стосунки, не мають характеру тяжких. Тому кримінальне провадження за такими злочинами здійснюють у формі приватного обвинувачення. Провадження розпочинають лише, якщо сам потерпілий написав заяву ([ст. 477 Кримінального процесуального кодексу України](#)).

У разі конфлікту між працівниками, який закінчився бійкою та тілесними ушкодженнями, підставою для встановлення того, чи пов'язаний нещасний випадок із виробництвом чи ні, є причина бійки. Трапляються випадки, коли достеменно її встановити складно, і справа доходить до суду.

Напади на працівників третіми особами як правило трапляються із корисливих мотивів. Такі випадки відбуваються із працівниками, робота яких безпосередньо пов'язана зі збереженням, охороною чи перевезенням товарно-матеріальних цінностей. Це охоронці, сторожі, касири, продавці, водії тощо.

Часто саме працівники вказаних вище сфер діяльності стикаються з проблемою порушення свого права на відшкодування, оскільки комісії з розслідування нещасного випадку складають висновок про його невинуваченого характер.

У такому разі, якщо працівник отримав тілесні ушкодження під час виконання трудових обов'язків, і роботодавець не бажає визнавати це наслідками «виробничого» нещасного випадку, потерпілий може повідомити

про свою незгоду з висновками комісії територіальному органу Держпраці.

У свою чергу посадова особа органу Держпраці у разі надходження скарги потерпілого або уповноваженої ним особи або незгоди з висновками про обставини і причини настання нещасного випадку чи приховування факту настання нещасного випадку має право видавати обов'язкові для виконання роботодавцем або робочим органом виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасного випадку (у разі, коли нещасний випадок стався з фізичною особою – підприємцем чи особою, що забезпечує себе роботою самостійно) приписи щодо необхідності проведення розслідування (повторного розслідування) нещасного випадку, затвердження чи перегляду затвердженого акта за формою Н-5 або Н-1, визнання чи невизнання нещасного випадку таким, що пов'язаний з виробництвом.

Роботодавець зобов'язаний у п'ятиденний строк після одержання зазначеного вище припису видати наказ про вжиття зазначених у приписі заходів, а також притягти до відповідальності працівників, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці. Про виконання заходів роботодавець письмово повідомляє орган Держпраці в установлений ним строк.

Іноді трапляється, що працівники стають жертвами невмотивованої агресії сторонніх осіб. У такому разі висновок комісії з розслідування нещасного випадку має бути на стороні потерплх. Адже, якщо травму працівнику завдав, зловмисник, який втік із місця події, встановити особисту причину нападу фактично неможливо. Втім, більшість таких злочинів – корисливі. Тому, якщо нещасний випадок стався на робочому місці і під час виконання трудових обов'язків – його слід визнати таким, що пов'язаний із виробництвом.

Основні аспекти, за якими встановлюється виробничий характер нещасного випадку визначені у п. 14 Порядку № 1232: комісія з розслідування має обстежити місце нещасного випадку, опитати свідків нещасного випадку та причетних до нього осіб; з'ясувати обставини і причини нещасного випадку; визначити, пов'язаний чи не пов'язаний нещасний випадок із виробництвом.

Аргументами для комісії є факти, що під час травмування потерпілий перебував на робочому місці, ініціатор конфлікту та потерпілий не були знайомі, жодних особистих стосунків невиробничого характеру між ними не було й не могло бути. Ініціатор конфлікту висловлював претензії до потерпілого саме через його професійну діяльність.

Крім того, порядок розслідування нещасних випадків містить вимогу про те, що невиробничий характер конфлікту між працівниками має підтверджувати висновок компетентних органів. Але в тому ж Порядку № 1232 встановлювати випадки, коли потерпілий та інша особа з'ясовували особисті стосунки невиробничого характеру, – компетенція комісії з розслідування нещасного випадку, адже немає окремого спеціального органу, який би встановлював характер конфлікту.

Згідно з Порядком № 1232 встановлювати обставини, за яких стався нещасний випадок, має саме комісія. За цією логікою саме висновки комісії можна вважати висновками компетентного органу. З іншого боку, більшість членів комісій вважають компетентним правоохоронний орган (органи національної поліції або прокуратури), хоча правоохоронні органи нерідко не підтверджують чітко та не спростовують з'ясування потерпілим та іншою особою особистих стосунків невиробничого характеру, зазвичай повідомляють, що досудове слідство ще триває, що призводить до затягування розслідування нещасних випадків.

Через невизначеність у Порядку № 1232, що ж саме є висновками компетентного органу комісії ухвалюють різні рішення: або визнають нещасні випадки пов'язаними з виробництвом без висновку компетентного органу, або вказують, що розслідування неможливо завершити без такого висновку.

Офіційна позиція державної служби України з питань праці представлена листом від 15.12.2017 № 5691/9.1/9.2-ЗВ-17, отже полягає у тому, що під компетентними органами для цілей Порядку № 1232 варто розуміти правоохоронні органи, які на підставі законодавства здійснюють правоохоронну (правозастосовну та правозахисну) діяльність: органи правосуддя, прокуратури,

Національної поліції тощо. А під висновком компетентних органів – прийняті ними рішення щодо питань, про які йдеться у підпункті 16 пункту 15 Порядку 1232 (заподіяння тілесних ушкоджень іншою особою або вбивство потерпілого під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків), які оформляють як відповідні процесуальні документи, передбачені законодавством.

Таким чином, розслідувати нещасний випадок від отримання поранення, травми внаслідок нанесення тілесних ушкоджень іншою особою має комісія відповідно до вимог Порядку 1232. При визначенні, пов'язаний чи ні нещасний випадок із виробництвом, комісія має враховувати висновок компетентних органів щодо встановлення випадку з'ясування потерпілим та іншою особою особистих стосунків невиробничого характеру, а якщо його немає, – комісія визначає обставини та причини нещасного випадку.

ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Волох О.К.,
*к.ю.н., доцент кафедри
адміністративного права
і процесу Національної академії
внутрішніх справ*

Згідно підпункту 25 пункту 4 Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України (далі – Положення) Агентство відповідно до покладених на нього завдань здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Агентства, а також підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління [1].

Чинне законодавство України щодо розвитку електронного урядування містить деякі поняття, сутність яких не розтлумачено (або недостатньо розтлумачено). Отже, у зв'язку із підготовкою дисертаційного дослідження на тему «Публічне адміністрування електронного урядування в Україні» з мого боку до Агентства було висловлене прохання надати відповідь на такі запитання:

1. Згідно підпункту 7 пункту 4 Положення Агентство відповідно до покладених на нього завдань координує діяльність органів виконавчої влади, пов'язану із наданням інформаційних та інших послуг через електронну інформаційну систему “Електронний Уряд”.

В якому обсязі запроваджена зазначена інформаційна система і з яких елементів вона складається?

2. Згідно підпункту 19 пункту 4 Положення Агентство бере участь у створенні, впровадженні та забезпеченні функціонування інформаційних систем, необхідних для функціонування загальнодержавної інформаційної системи.

Що розуміється під «загальнодержавною інформаційною системою»? Які, в свою чергу, інформаційні системи є необхідними для її функціонування?

3. У Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленій розпорядженням уряду від 13.12.2010 р. № 2250-р, використовується термін «інформаційна інфраструктура електронного урядування». Крім того, в законодавстві України використовуються такі терміни, як «інформаційна інфраструктура», «інформаційно-комунікаційна інфраструктура», «інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура», «інфраструктура інформатизації», «національна інформаційна інфраструктура», «сучасна інформаційна інфраструктура», «загальнодоступна інформаційна інфраструктура», «інфраструктура для надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним і фізичним особам інформаційних послуг». Деякі із зазначених термінів одночасно містяться у тексті одного і того самого нормативно-правового акту.

Разом із тим, у проекті розпорядження уряду «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (запит до Агентства датується травнем 2017 року), що розміщено на сайті Агентства (<http://www.dknii.gov.ua/content/proekt-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-koncepciyi-rozvytku-0>), використано термін «базова

інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура електронного урядування».

Отже, як розуміти усе це різноманіття? Яке співвідношення вказаних термінів? І головне: з чого складається інформаційна інфраструктура електронного урядування?

Відповідь на мій запит датовано 30 травня 2017 року № 34/22-1-17.

У відповідь на перше питання (в якому обсязі запроваджена електронна інформаційна система «Електронний Уряд» і з яких елементів вона складається?) фахівці Агентства спочатку наводять цитату з постанови уряду з посиланням на неї.

Після цього (вже без посилань) слідує два абзаци тексту, запозиченого з Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні (розділ «Проблема, яка потребує розв'язання») та Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік (розділ «Вступна частина», ЦІЛЬ 2 – ЕФЕКТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ, підрозділ «Запровадження інструментів електронного урядування») [2, 3]:

«У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» установлено:

одним з пріоритетних завдань щодо розвитку інформаційного суспільства є надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг шляхом використання електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», яка забезпечує взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій;

єдиний веб-портал органів виконавчої влади (<http://www.kmu.gov.ua/>) є центральною частиною електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», призначеною для інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів органів виконавчої влади і надання інформаційних та інших послуг з використанням мережі Інтернет.

Також повідомляємо, що згідно з останнім дослідженням ООН (United Nations E-government Survey 2016) щодо розвитку електронного урядування (E-Government Development Index), Україна посіла 62 місце серед 193 держав.

Наведене свідчить про значне відставання України від світових темпів розвитку електронних послуг та необхідність розроблення єдиної скоординованої державної політики у зазначеній сфері.

Враховуючи зазначене, Агентством розроблено постанову Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 606 “Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів” та розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 № 918-р “Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні”».

Відповідь на друге та третє запитання (див. на початку статті) має такий самий вичерпний характер, як і відповідь на перше:

«...при підготовці дисертаційного дослідження, у частині визначень (термінів): «система», «єдина система», «інформаційна (автоматизована) система» та/або «загальнодержавна інформаційна система» тощо, пропонуємо дотримуватися вітчизняних та міжнародних стандартів у галузі ІКТ та відповідних нормативно-правових актів України...».

Далі наводяться визначення термінів «система» (згідно Великого тлумачного словника сучасної української мови), «інформаційна система» (за ДСТУ 2392-94), «автоматизована система» (за ДСТУ 2941-94), а також термінів «інформаційна (автоматизована) система» та «інформаційно-телекомунікаційна система» (згідно Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»).

З усіх визначень робиться висновок, що «єдина система – це сукупність взаємопов’язаних компонентів, що працюють як єдине ціле та/або множина взаємопов’язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють з середовищем та між собою, і мають мету».

Визначення оригінальне, але у моєму запиті жодного слова про «єдину систему» не було. Питання полягало у тому, що розуміється під

«загальнодержавною інформаційною системою» та які, в свою чергу, інформаційні системи є необхідними для її функціонування.

Нарешті, щодо плутанини у варіаціях на тему «інформаційної інфраструктури» ДАЕУ відповідає таке:

«Стосовно розуміння та застосування у дослідженні термінів «базова інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура» та/або «модель електронного урядування/державного управління», «інфраструктура електронного урядування» тощо, пропонуємо ознайомитися з концептуальними підходами щодо побудови відповідних систем, як: «Enterprise Application Integration» та/або «Service Oriented Architecture». Звертаємо увагу і на необхідність ознайомлення з міжнародними стандартами та відповідними практиками, наприклад, ANSI/IEEE Std 1471-2000 тощо, та/або методології TOGAF, FEAF, e-Government Interoperability Framework тощо, щодо розуміння фундаментальних принципів побудови та розвитку архітектури електронного урядування».

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що більш безпредметної та безглуздої відповіді на конкретні, чітко поставлені запитання важко собі уявити. Принагідно нагадаємо, що зазначені питання прямо стосуються компетенції Державного агентства з питань електронного урядування України.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 492 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/492-2014-p

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 918-р «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-p

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 р. № 275-р «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та

плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p

ЗМІСТ

Учасник	Тези доповіді	Стор.
Кузьменко О.В.	Проблеми правового статусу суб'єктів запобігання корупції	4
Пастух І.Д.	Конфлікт інтересів у публічно-правових відносинах	14
Стрельченко О.Г	Генеалогічно-правовий аналіз детермінанти «фармацевтична діяльність» в Україні	18
Булик І.Л.	Теоретико-правові аспекти виконавчого провадження в Україні	23
Лупало О.А.	Деякі адміністративно-правові аспекти вдосконалення державного управління щодо запобігання та протидії корупції з урахуванням досвіду Сінгапуру	26
Стрельченко А.М.	Сутність детермінанти «військова юстиція»	32
Дудко А. Г.	Генезис детермінанти «люстрація» та її основні види	35
Остапчук П.П.	Особливості кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП	39
Шевченко Л.В.	Адміністративно-правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби	43

Яровий К.В.	Проблеми реалізації форм взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами публічної адміністрації у зоні проведення антитерористичної операції	48
Матчук С.В.	Проблеми реформування місцевого самоврядування в Україні	53
Москаленко Т.М. Стрельченко К. А.	Перспективи сучасного реформування сфери надання медичних послуг в Україні	57
Рибак О.О.	Поняття та ознаки доброчесності особи, уповноваженої на виконання функцій держави	62
Савранчук Л.Л.	Корупційний проступок як вид адміністративного правопорушення	68
Співак М.В .	Специфіка міжнародного партнерства та співробітництва в політиці здоров'язбереження	72
Савранчук С.Л.	Загальна характеристика адміністративно-правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України	80
Чабан В.П. Чабан Б.В.	Акти органів місцевого самоврядування	83
Филоненко В.В. Чорна В.Г.	Переваги запровадження електронного судочинства в Україні	89
Скорик В.О. Васюта Ю.В.	Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення	95
Чорна В.Г.	Історичні передумови виникнення правових обмежень в праві	100
Артеменко А.В.	Негативні фактори, що впливають на збільшення чисельності дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні	102
Островський С.О.	Принципи взаємодії Національної гвардії України з правоохоронними органами та	106

	Збройними силами України	
Іванченко В. А.	Поняття адміністративно-правового регулювання сфери мобілізаційної підготовки та мобілізації	109
Запотоцька О.В.	Дозвільне провадження як засіб публічного адміністрування в сфері безпеки та якості харчової продукції	112
Брода А.Ю.	Роль адвоката в адміністративному процесі Федеративної Республіки Німеччина	117
Кожура Л.О.	Проблеми відповідальності батьків за невиконання батьківських обов'язків	121
Дорогих В.М.	Сучасний стан боротьби з корупцією в діяльності Державної фіскальної служби України	125
Ремез О.Л.	Адвокат, як суб'єкт адвокатської діяльності	128
Горбач О.В.	Реалізація права на захист в адміністративно-деліктному провадженні: проблемні питання теорії та практики	131
Муратова Д.Б.	Заходи поліцейського піклування щодо неповнолітніх	135
Андрущенко І.Г.	Транскордонні злиття і поглинання європейських транснаціональних корпорацій на сучасному етапі	137
Гончар А.Г.	Напрями оптимізації фінансування і матеріально-технічного забезпечення органів національної поліції України	141
Дрозд С.М.	Історія розвитку законодавства у сфері медичного забезпечення	144
Лісовол О.М.	Фінансово-правовий спосіб впливу на валютні відносини	148
Плугатир М.В.	Розгляд заяв та клопотань поліцейськими під час провадження у справах про адміністративні правопорушення	151
Курята К. Л.	Визначення та особливості	159

	адміністративного договору: українська та світова практика	
Єрмоленко І. Я.	Феноменологія адміністративної деліктності поліції як засобу протидії корупції	164
Черній В.В.	Адміністративний кодекс: історія і сучасність	169
Погребняк М.М.	Представники в адміністративному судочинстві Німеччини та України: порівняльна характеристика	173
Кривонос М.	Типологія неповнолітніх, носіїв наркотизу та психотропотизму	177
Коломієць О.В.	Розслідування нещасних випадків, які сталися внаслідок отримання працівником тілесних ушкоджень	181
Волох О.К.	Щодо реалізації окремих повноважень Державного агентства з питань електронного урядування України	187

Електронне наукове видання

ЄДНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ В УМОВАХ 100-
РІЧЧЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

Матеріали
круглого столу
(Київ, 17 лютого 2018 року)

Комп'ютерна верстка: Л.В.Шевченко